

**Archiv
městečka
Milín**

Inv. č.

7

Č. knihy

7

**PAMĚTNÍ KNIHA
městyse Milína**

Díl II.

Pamětní kniha městyse Milina.

Díl I.

Založena r. 1931.

Josef Valenta,
odborný učitel měst. školy,
s. č. kronikář obce.

PAMĚTNÍ KNIHA MĚSTYSE MILÍNA,

bývalého rytířského manského statku karlštejnského.

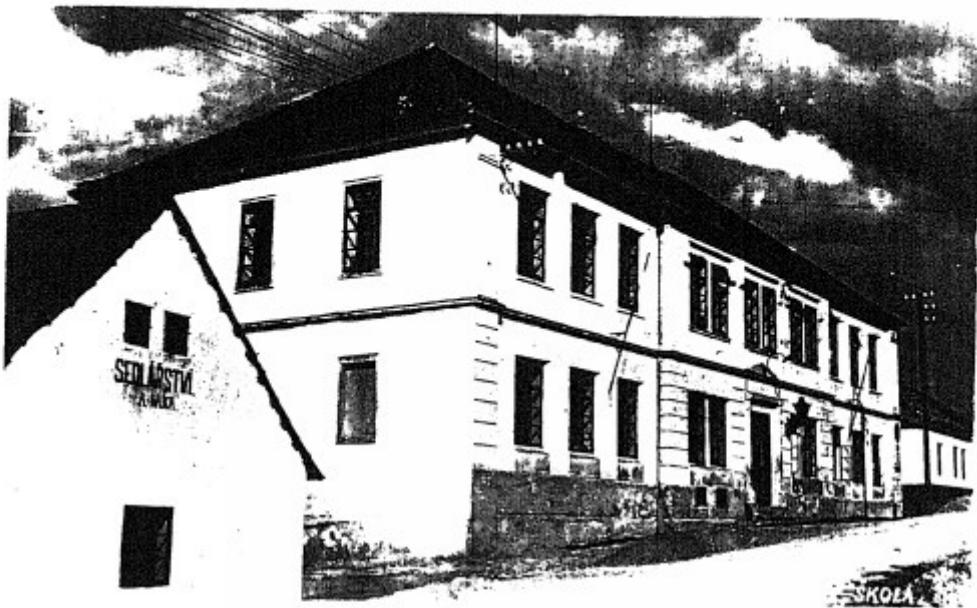
KNIHA I.

Založena r. 1931.

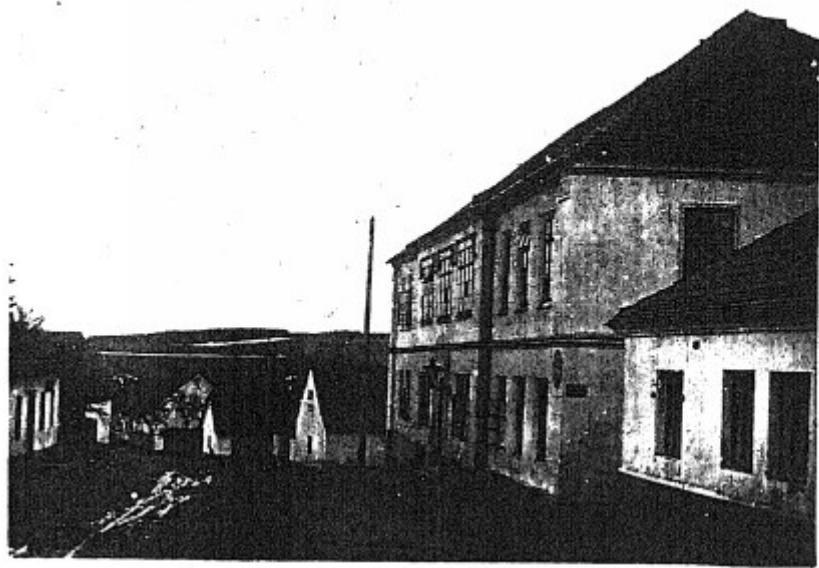
Josef Valenta,
odborný učitel měst. školy
a t.č. komunikář obce.

„Pomník padlým, dílo akad. sochaře Duška z Tábora.“
- Základní kámen položen 28.X.1928 -

-Budova obecné a městské školy v Milíne-

= Silnice k Příbrami =

MILÍN

Milín - Pohled od jihu.

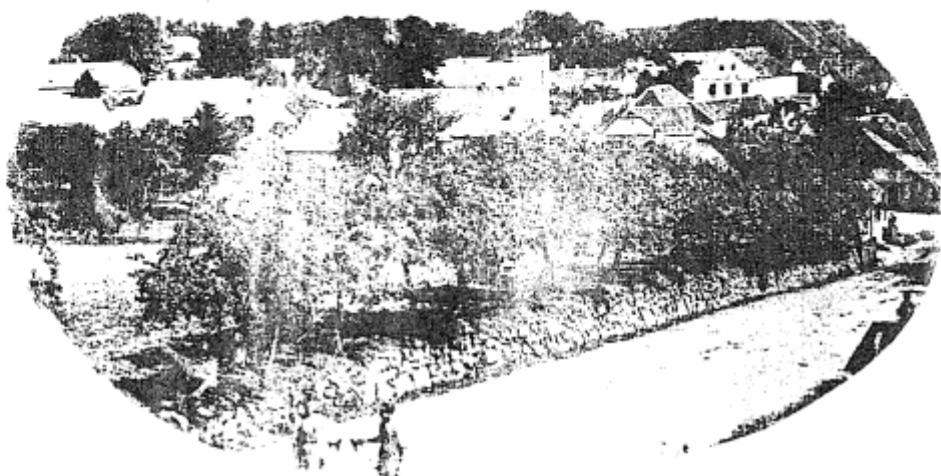
MILÍN.

Milín - Na státní silnici.

Milín.

Milín - U školy.

Milín - Pohled od východu

starosta obce

"narozen dne 1.dubna 1884 v Praze, majitel strojnické dílny a autodopravy v Milíně. Při obecních volbách dne 16.září 1923 zvolen za spojené občanské strany do zastupitelstva a volbou dne 27. prosince t.r.starostou obce. Úřad tento převzal po panu Václavu Pintovi a řídí od té doby nepřetržitě osudy městečka do této doby. Vedle tohoto úřadu jest předsdou místní školní rady, školního výboru živnostenské pokračovací školy, místní osvětové komise, místopředsedou místního odboru řádu Šerveného kříže, pokladníkem Čtenářského spolku " Boříček ", cvičitelem " Sokola ", jeho referentem dramatického odboru, členem výboru živnostenského společenstva a předsdou jeho zkušební komise, členem výboru okresní jednoty společenstev, členem předsednictva " Kampeličky ", pokladníkem družstva pro rozvod elektrické energie. V obecním zastupitelstvu volen je při posledních obecních volbách za Čsl. živnostenskou a obchodní stranu středostavovskou.

Náměstek p. Bohumil Štětina.

Narozen 9. srpna 1894 v Kozárovicích, soudní okres Mirovice, polit. okres Písek, povoláním obchodník v Miliňe, č.p. 21.

Při obecních volbách r. 1926 zvolen za čsl. stranu lidovou členem obecního zastupitelstva a vedl funkci obecního pokladníku, po obecních volbách r. 1927 zvolen členem městské rady, po volbách r. 1931 zvolen opětovně do městské rady a nájemníkem starosty. V obci zastupuje funkce: pokladníka místní osvětové komise, členem správního výboru spolku dobrovolných hasičů, předsedou výboru obchodníků při společenstvu různých živnosti v Miliňe, členem místní školní rady a revisorem účetů, členem lesní a místopředsedou a finanční obecní komise, místopředsedou Národní jednoty říšsuumavské a členem Lázeňské komise v Prábramě.

První kronikář. Životopis:

Josef Valenta, odborný učitel měšťanské školy, správce živnostenské pokračovací školy v Milíně, narozen dne 7. března r. 1890 v Dobřichovicích, pol. okres Praha-Venkov. Navštěvoval obecnou čtyřtřídní školu v Hluboši, v pol. okrese příbramském, I. roč. měšť. školy v Příbrami, I.-IV. tř. státního gymnázia v Příbrami a Jindř. Hradci, státní učitelský ústav studoval v Soběslavi v letech 1906-1910 a maturoval zde v měsíci červnu r. 1910. Poté působil na obecných školách v Dobříši, ve Staré Huti u Dobříše, Smolotelích, Nečini, Svatém Poli u Dobříše, v Novém Kníně, Mokrovratech, od r. 1920-1928 na měšť. škole v Novém Kníně, od r. 1928-1935 na měšť. škole smíšené v Milíně. V roce 1912 vykonal zkoušky způsobilosti pro obecné školy, v roce 1916 z I. odboru pro měšť. školy / odbor gramaticko historický /, v r. 1929 ze II. odboru / přírodo-vědecký /, a v r. 1935 ze III. odboru / matematicko technický /. V r. 1920 absolvoval 5 měs. kurs při hosp. akad. v Táboře.

V.

Druhý kronikář. Životopis:

VI.

Funkci letopisecké komise vykonává místní osvětová komise.
Jejími členy jsou: předsedou p. František Cihelka, starosta
obce, pokladníkem p. Bohumil Štětina, náměstek starostův,
knihovníkem p. Ant. Hejnic, odborný učitel měšťanské školy,
jednatelem p. František Salivar, učitel obecné školy a kroni-
kářem p. Josef Valenta, odb. učitel měšť. školy.

Cihelka
předseda

Salivar František
jednatelem

Josef Valenta
kronikář

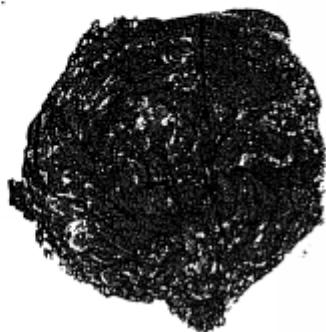
Bohumil Štětina
pokladník

Antonín Hejnic
knihovník

VII.

- VIII -

Kniha tato obsahuje 178 stran a těmto předchází
9 vložek.

V čelo knihy.

Již od let dumavě v kraj otčiny jsem zřel.
Lán polí,vesnic lid,život jsem uviděl,
vlnění modrých hor,jež tratilo se v dál.
Před během domácím čist,otevřen jsem stál,
s ním cítil,padal,rost' a s ním se radoval.

A se vším v souladu jak onen strom jsem stál,
jenž na vsi pohorské po mnohá léta zrál,
jenž bouře přetrval a dál jenž bude stát
a jehož korunou vzduch rodný bude vát
jak dnes i po létech,touž silou,nastokrát.

Frant. Xaver Svoboda.

Obsah:

Úvod	str. 3
Zeměpisná poloha a rozloha	" 6
Původ jména	" 8
Hornictví	" 10
Předhistorické nálezy, osazování místa a okolí	" 12
Cesty	" 15
Historická doba. Příslušnost župní a krajová	" 42
Založení Karlštejna. Milín rytířským manstvím.	" 50
Kostel a fara	" 58
Milín v době válek husitských	" 61
Milín za války pasovské a třicetileté	" 67
Milín a Slivice po válce třicetileté	" 91
Další zprávy o faře slivické	" 102
Změny držebnosti	" 110
Milín v době slávy dostavníků	" 116
Z paměti milínské školy	" 129
O kostele sv. Václava	" 152
Milín ve 2. polovině XVII. stol. a na počátku XVIII	" 163

Zákonem ze dne 30. ledna 1920 č. 80 Sbírky zák. a nař. uloženo všem obcím vésti obecní kroniku. Až na starší pamětní knihu, v níž celkem uvedeny jsou jen dva zápis, totiž o slavnosti odhalení pamětní desky dr. Eman. Bořickému a o stavbě kostela sv. Václava, nebylo v obci jiných pamětních záznamů. V roce 1931 požádal mne starosta městečka p. František Cihelka, abych se ujal vedení kroniky. Těmito pamětmi chci občanstvu i školní mládeži odhaliti cípekk minulosti tohoto význačného místa a těm, kteří po nás přijdou, zachovati chci události dnešní doby, aby všichni ke svému domovu přilnuli a tím více si jej vážili. Práci tu to dedikuji zejména čestnému občanu našeho městečka prvému presidentu dr. T. G. Masarykovi, starostovi obce p. Fr. Cihelkovi, městské radě a zastupitelstvu, jejichž prozíravosti jsou svěřeny občanstvem osudy obce, školní mládeži a sborům učitelským obou škol, aby školní mládež učila se čísti v hodinách vlastivědných v minulosti svého rodiště.

Kniha rozdělena je ve dvě části, z nichž prvá obsahovatí bude události do světové války, druhá od vyhlášení mobilisace dne 26. července r. 1914, vedle toho každá z nich obsahovatí bude zvláště dějiny pošty, dostavníků, spolků, školy, kostela sv. Václava, Slivice a tamního kostela sv. Petra, cechů, společenstva a j.

Děkuji všem, kteří mi byli v práci pomocni, zvláště důstojnému p. faráři Fr. Daňkovi, který všemožně mi pomáhal ve studiu matrik a pamětních knih fary slivické, jakož i farního archivu, starostovi obce p. Fr. Cihelkovi, tajemníku města p. B. Polečníkovi, bývalému tajem. obce říd. učiteli v.v. p. Václavu Šemberovi za podporu ve studiu měst.

zápisů. Po sedm let konal jsem cestu z Příbramě do Milína, mého služebního působiště. Denně otevírá se mi od slivické kapličky překrásný rozhled. Za jasného počasí mohutný Boubín s pásem šumavských velikánů vroubí jižní obzor. Vystupuje jako modrý závoj, mizí opět ve světlých oblacích a opětně jasně vystupuje. Vidíme-li jasně pohraniční pruh šumavský, zváší můj zrak také východ. Jak vlny oceánu, tu výše, tu zase níže, ve všech odstínech barev, krabatí se kraj sedlčanský, votický, mláčinský, až tam, kde si za Hostišovem, dotýkají se hory růžových oblak. Kraj hoří v záři vycházejícího slunce. Lehce z oparu ranních mlh vystupuje a kraji vévodí blízká Maková, za niž již spěje ku Praze Vltava, poněkud dále v levo, zdá se, že bys tam s makovské věže doskočil, jasně se v tmavém pozadí lesů Krásná Hora, staroslově zlatohorní město. Ještě dále v levo vystupuje Sv. Jan u Sedlčan, a pak již výhled uzavře vrch Silina nad Radětici. Hostišovský kraj dlouho do jara je bílý. Jak tu zmizí poslední bílá sněhová skvrna, je tu jistě, určitě a neodvolatelně jaro, protože tam, -na onom světě, jak zde lid říká, leží Herbenova "Česká Sibiř." Za mnou z koruny stromů vyhlédá žlutá věž slivického kostela s cibulovitou bání, na pravo Sv. Hora a část věže příbramského kostela, pod mohutným pásem Brd poznáš Orlov, Obecniči, Drahlin, Sádek, Hluboš, na západě je obzor uzavřen vrchem Vojnou. Údolí přede mnou skrývá městečko Milín. Jen útlá vížka filiálního kostelíčka sv. Václava zdvihá se jako prst k obloze, kolem tuli se střechy několika chalup se školou, dále k jihu pod strání roz házeny jsou domky Kojetína, toť vše, co s vrchu před sebou vidím. V kotoučích prachu, zvířeného auty, mizejí první chalupy. Jak se prach rozplyne, objeví se světlý pás stát-

ní silnice.Tato cesta právě nejvíce zajímá .Tudy kráčely dějiny,s jejími osudy spjaty jsou i osudy našeho městečka.Doba její slávy je dobou rozvoje,blahob, tu nejen snad Milína,ale celé naší české země,doba jejího úpadku je dobou bíd a utrpení všeho českého lidu.

Láska k této památné a historické krajině vedla mne k tomu, že jsem po několik let na této knize pracoval a třeba že v mnohém potřebuje doplnční pracovníky zkušenějšími,doufám, že bude občanstvem příznivě přijata.

V Milíně dne I. ledna 1935.

Josef Valenta,
odborný učitel měšť. šk.

Zeměpisná poloha a rozloha.

Městečko Milín leží na 14. stupni 4° východní zeměpisné délky podle Grenwiche, 49. stupni, 41° 7' severní zeměpisné šířky, od Prahy je vzdáleno 62 km, od středu Příbramě 7 km 800m. Středem obce vede státní silnice dobříšsko-vimperská, do níž ústí okresní silnice Příbram-Milín, Milín-Smolotely, Milín-Lazko-Tochovice-Březnice. Katastrální rozlohy má 769 ha, z toho 456 ha polí, 104 ha luk, 10 ha zahrad, 68 ha neplodné půdy a pastvin, 101 ha lesů. Při sčítání r. 1920 napočteno tu 885 obyvatel ve 180 domech, v r. 1930 samotný Milín měl 165 domů, 966 obyv., Palivo 10 domů a 56 obyv., Buk /část milínská/ 16 domů a 73 obyvateli, celá politická obec Milín 1095 obyv.

Městečko Milín a jeho okolí spočívá na prahorním útvaru. Žulové a syenitové lomy poskytuji výborného materiálu několika kamenickým mistrům a závodům, na př. firme Pecenově z Příbramě /láme u Ostrova/, Honzíkově, Krotkého, Soběslavského z Milína, místní výborný kámen dodáván byl také ku stavbě monumentálního pomníku císařovny Marie Terezie ve Vídni a mostu Legií v Praze, a to firmou Cingrošovou z Plzně, která tu lámala kámen pod Kojetinem, jinak není v místě ani v jeho okolí žádného zvláštního průmyslu, obyvatelstvo nenalézá tu potřebného zaměstnání a dojíždí nebo se stěhuje za prací do Prahy. Několik jedinců zaměstnává horní závod příbramský. Úpadkem těchto hor poklesl značně i počet zaměstnaných v nich horníků a hutníků z našeho městečka a jeho okolí.

Kraj je tudiž převahou hospodářský, rolníci promíseni s drobnými živnostníky. Populace je malá, kraj se spíše vyliďuje. Pro značnou nadmořskou výšku /nádraží 549.6m/ je podnebí poměrně drsné, chladné, spřevládajícími prudkým

mi západními nebo jihozápadními větry.Z té příčiny všechna květena bývá proti blízkému okolí příbramskému, zvláště pak povltavskému a pražskému značně zpožděna. Jinak je podnebí zdravé,tuberkulosa nebo jiné infekční choroby jsou vzácným zjevem a značné procento obyvatelstva dosahuje vysokého věku.

Průměrná teplota Milína je 6.3 stupně C, tedy o 0.6 st. nižší než v Příbrami, průměr teploty zimní je - 2 st. letní 16.5 st. C, srážek vodních ročně 686 mm.

Dopravu osobní i nákladní obstarává širokému okolí rakovnicko-protivínská dráha s místním nádražím, vzdáleným 1km, 700m, od r. 1928-1933 soukromý autobusový podnik Krázlův, udržující spojení mezi Zalužany a nádražím milínským, o týdenních /v úterý a sobotu / a výročních trzích v Příbrami až do Příbramě, ve čtvrtek také s Prahou. Týž podnik udržoval také spojení ze Zlákovic přes Bohostice-Milín k milínskému nádraží, o trzích i s Příbramí. Podnik Krázlův v důsledku nového automobilového zákona z roku 1932, nadměrným zatížením daněmi a odepřením koncese, aby nekonkurowal železnici, zanikl roku 1933. Soukromou dopravu osob na zakázku autem provádí p. starosta František Cihelka od r. 1932, dopravu nákladů autem vedl místní výrobce sodové vody a cukrář p. Fr. Slabý, který rovněž musil r. 1933 likvidovat. V téže roce / 1932 / zahájila autobusovou dopravu Písek-Milín-Dobříš-Praha „Jihočeská akciová společnost“, zvaná ve zkratce „Jas“. Spojení s Prahou je dvakrát denně, a to ráno o 1/2 7. hod. a odpol. o 1/2 2. hod. Presný jízdní řád bude ještě uveden na příslušném místě těchto pamětí.

Původ jména.

Stejného jména Milín-Milina - je samota na Dobříšsku a ve středních Brdech. O původu jména rozepisuje se jednak profesor František Klíma v Hlasateli, věstníku příbramské městské spořitelny, jednak prof. E. Ježek ve Vltavských Proudech /roč. VIII., č. I, str. 5., Hlasatel roč. I., str. 2. / Prof. E. Ježek praví: Věřil bych, že kmen Mil je původu osobního. Máme osady Milov, Milevo, Milina, Milovice, Milevice a podobně. Dvůr, jejž založil staročeský Mil, nazýval se Milov / dvór /, příslušníci jeho byli Milovici, resp. Milevici. Jako u mužských jmen přípona přivlastňovací byla óv / ova, ovo /, podobně jména zakončení ženského měla -in, -ina, -ino, na př. Teta-Tetín, Vladika-Vladyčín, Mila-Milín. Prof. Fr. Klíma praví zcela krátce: Jméno Milín vzniklo z osobního Milan, přehlasovaného v Milen, ale chybnou obměnou podle následujících změnilo se v Milín, jak už čteme roku 1574, ale v době, kdy po prve je uváděno, totiž r. 1336, psáno je Milen.

Částí Milína jsou osady Kojetín, Palivo, Slivice, Buk / I. část, tak zvaný Buk milínský, druhá část patří ke Konětopům /, a samota Bolina. K bývalému panství milínskému patřila na Dobříšsku osada Druhlice, a to tak zvané manství Dejmičovské, na němž kdysi seděl rytířský man Karel Krabice z Weitmile, syn Jana Kříže Krabice z Weitmile a jeho manželky Alžběty, rozené Žerotínové. Karel prodal tento statek v den Nanebevstoupení Páně / 14. května / r. 1707 Mikuláši mladšímu Voračickému z Paběnic / D.D. 111-47, L. Kopáček-Šlechtické a erbovní rodiny dobříšské, str. 31 /, dále Pečice, Pečičky, část Smolotel a Lešetic, Ouběnice u Dobříše, Cetyně, Bohostice, jak podrobně na jiném

místě bude uvedeno. Osada Kojetín má původ jména podle prof. Fr. Klímy v osobním staročeském jméně Kojata. Pali-vo znamená sice hořlavou látku-uhličitěrevěná, ale v přene- seném slova smyslu značí i místo, kde se taková látka při- pravovala. Osada Buku upomíná na místo buky porostlé. Část Buku, počítaná k Milínu, nazývala se též Osík nebo Osika, zřej- mě po osice. Osada Palivo připomíná se prvně r. 1341, kdy „v Paliwe“ dostal rytířský man kamýcký v Milíně Ubislav z Neresce lán pole. Osada Buk-Osík připomíná se teprve r. 1555, posléze Slivice připomíná se r. 1352 a 1362, kdy na faru „v Sliwicz“ dosazen kněz Václav. Jest tedy osada Sli- vice velmi starou osadou farní a její jméno odvozuje pr. Klíma takto: Jméno ukazovalo by na místo, na kterém sá- zeny slívy, ale na místě tak vysokém polohou není možno na podobný výklad pomýšleti. Ani druhý, že je to patronomium / z osobního jména zakladatele odvozené / není možno há- jiti, poněvadž se dochovává číslo jednotné. Bylo by tedy spíše pomýšleti na jméno potoční, ale pro to také není do- kladů. Spisovatel, slavný buditel jesuita Boh. Balbín, vy- kládá původ jména ze „šli více“, ale tento výklad spočívá na pouhém zachycení pověsti. Jméno Bolina je původem jmé- no lesa, dnes je tak zván mlýn „na Bolině“. V lese tom vy- věral potok „Lesnicz“, který padá u Zavadilky do Vltavy. Byl zlatonosný, neboť král Jan Lucemburský dovolil uvede- nému již manovi milínskému Ubislavovi z Neresce / též Ne- řestec - na Sedlčansku / hledati v něm seyfengold, t.j. zlato rýžovati. Témuž manovi pak ještě připsal král Jan r. 1341 ves Stěžov. Podle potoka „Lesnicz“, nyní Lišnický, vzniklo pojmenování osady Lišnice Horní a Dolní, původně Léstnice, kde dodnes zachovány jsou stopy rýžovnických pra- cí jako pod mlýnem „Stržený“ pod Bolinou, kde na obou březích uvedeného potoka až k Luhu krabatí se hromádky ja-

#poznámka z tab. 9/a/

Dr. Mgr. Šesták v „Dajic procházkach krají“ málo píše jmena
Línice dojmenem obecného, někdyž je v obořechném jménu zmíněno
i církevní jméno Pek-Peková-Línice, Aladota-Pinková, Závistka-
Pinková (z německého Leibová), Líška, Línice, Línice.

lového štěrku.

Hornictví.

Je jisté, že výskyt zlata v bezprostřední blízkosti našeho městečka byl také jednou z příčin hojného a brzkého zalidnění. Prof. Barvíř / Vltavské Proudy, roč. IX. č. 6, str. 5. / miní, že Milín byl kdysi místem horním. Vrančická hora či Červená hora u obce Vrančic, jižně od Milína, je podle prof. Pošepného / Archiv II., str. 43 a 697 / centrem rýžovnických jamek po zlatě, prostírajících se při všech potocích, jež mají svůj počátek na ní, hlavně pak při jižní straně vrchu, západně a východně od Vrančic. Prof. Pošepný soudí, že zlato rýžované tam pochází ze žil rud želez-ných, tvoří železný klobouk jakožto zvětralinu tamních rudních úložků. Na Vrančické hoře byly nejen zlatnaté, stříbrnaté, nýbrž i měďnaté rudy. L. Ecker praví r. 1592, že tu byl důl Štěstí / Bescheert Glück / a v něm byla mocná žila, obsahující měďnaté leštence / Kupferglaserz /, cent této rudy čisté měl 8-10 lotů stříbra, což jest 0.25 až 0.31%. Názvem "Kupferglaserz" Ecker rozuměl nepochybě chalcosin, jak vysvítá z popisu rudy tak jmenované v jeho spise "Beschreibung" et c. z roku 1574, na listu 45, což je ruda, obsahující skorem 80% mědi. V listině z r. 1575, v archivu nyní ministerstva vnitra, nalezl prof. dr. Jindřich Barvíř, že důl Bescheert Glück spolu s dolem sv. Vavřince byly na téže žile nad Životici. Z toho následuje, že i zde výskyt hojnějšího zlata vedle stříbra byl původem hojněho výskytu mědi. Podle Josefínského katastru z roku 1788, nyní v Zemském archivu, v katastru obce životické bylo pole "na Vranči", les a pastviště rovněž "na Vranči". Také v katastru vsi Těcharovic bývaly doly, jakož svědčí názvy z roku 1788: pole k šachtám, pole

zášachtí,pastviště obecní,nazvané šachta.

Značné stopy po výskytu zlata patrný jsou u osady Ostrova a Tochovic,kdež dosud " na rejži " se říká,pak u Bytízu / dříve Bytice zvano /,o němž se děje zmínka teprve r. 1530,ale doly jsou tu původu prastarého,opuštěné již před válkami husitskými,později několikrát oživované,ale pozdější dolování bylo jen pouhým paběrkováním.

/ dr. Jindřich Barvíř,Vlt. Proudy,roč. VIII.,č. 3.str.5/
Tak paběrkováno bylo zde v 19. stol.po dvakráte v lese pod horou Tok,a to r.1823 a v letech devadesátých minulého století,naposled krátce před světovou válkou.Tehdy vyrobeno z tamního zlata pouhých 11 lotů,z čehož podnikatelé,mezi nimi i příbramský katecheta prof. P. Lor, dali si raziti " své " dukáty.Byly dražší,po 30 zlatých kdežto obyčejně byly tehdy v kursu asi 5 zl. 20 kr., prof.báňské vysoké školy dr. Stočes však tvrdí, že podnikatele stály nejméně 100 zl. / Po světové válce pokusil se otevřít doly u Bytízu svým nákladem majitel dobříšského panství Colloredo-Mansfeld,ale jen pokusil,neboť prokázáno znova,že sice zlato je zde,ale výlohy těžařské výnos nemůže naprostoto krýti.Také kronikář český Václav Hájek z Libočan ve své nevěrohodné kronice k roku 755 zmiňuje se,že Hruobin,švagr Nezamyslův,usadiv se mezi horou Třebussnau /Třemošnou / a vrchem Dubencem,počal tu motykami kopati a nalezl výborné stříbro.Záhy zbohatl,postavil si tu hrad,jemuž jméno dal Přibral,porušením jména pak vzniklo pojmenování města Příbram.O dolech březohorských zmiňuje se Hájek k roku 873,o Horymírovi k roku 874 na listu 55. I tyto Hájkovy nevěrohodné zprávy svědčí přece o tom,že hojnost drahého kovu lákala lid do zdejší krajiny./Hájek krajinu zdejší znala výborně,protože býval v Rožmitále farářem./Než přes to,že bohatství rud lákalo sem četné jílovce,vidí-

me příčiny zaliďování zcela jinde.

Předhistorické nálezy, osazování místa a okolí.

Existence člověka vůbec je zjištována archeology vykopávkami a nahodilými nálezy. Tyto nám nezvratně dokazují, že krajina naše i samo městečko byly osídleny mnohem dříve než začíná base rýžovnická / jedno z nejstarších kolonisačních období /. Věda, která se zabývá zkoumáním existence člověka na zemi, jeho kulturou, jmenej se archeologií. Počíná od nejstarších dob, kdy existence člověka na zemi je zjištěna a končí u nás X. stoletím po Kristu. Po této době nastává již doba historická, neboť o ní máme písemných zpráv. K snadnějšímu přehledu života lidského na zemi dělí se doba předhistorická na dobu kamennou, bronzovou, železnou, podle hmoty, z níž zhotovali si primitivní lidé nástroje své denní potřeby. Tyto doby měly i zvláštní způsoby pohřbívání mrtvých, proto mluvíme o době skrčenců, košter, mohylové, hrobů žárových t.j., popelnicových. Doba křesťanská ukládala těla zemřelých vždy jen do hrobů a bez připojených milodarů.

Doba kamenná dělí se dříve dvě období, na dobu starokamennou a novokamennou. Doba starokamenná zahrnuje v sobě všechna neznámá tisíciletí až asi k roku 5000.př. Kr. Tu stál člověk na nejnižším stupni lidského vzdělání. Po ní následuje doba novokamenná, jejíž památky jsou uloženy v dřívější ornici a novodobém náplavu/aluviu/. Jsou to různé nástroje a náčiní, hrotý, škrabadla, nožíky, sekýrky, zejména hojně kamenné mlaty/kladiva, sekýry/, jež broušeným ostřím a vrtanými otvory proti době předcházející svědčí o větší pokročilosti lidstva. Tento stupeň vzdělanosti sledují archeologové až do 1. tisíciletí př. Kr.

této době již patří první nález v našem okolí, a to část kamenné sekýrky, pěkně hlazené, kterou nalezl žák 1. ročníku měšťanské školy Josef Vošmík z Cetyně na poli blíže jeho rodné obce. Nález tento je umístěn ve sbírkách milínské školy. Době bronzové patří / 1000-500 let př. Kr./ bronzové srpy, patinou pokryté, nalezené na vrchu Stráži u Radětic r. 1887 rolníkem p. Černým z Radětic a na Placích, nalezené tamním nadlesním p. Knitolem. Nález radětic-ký umístěn je v Zemském museu. Nález placký ponechal si nálezce ve svých soukromých sbírkách. Podle archeologa prof. Smolíka uloženy zde byly asi ve 2. stol. po Kr. Užíval jich národ trvale již usedlý, zabývající se rolnictvím. / Památky archeologické XIV.-roč. 1889 / Nález radětický má jistě význam další pro archeologii a snad i dějiny hornictví v Čechách. neboť nalezeny tu zároveň kusy mědi a cínu. Cínu užívalo se za starodávna i v jiných zemích ku spájení rozlámáných bronzových předmětů a starší doba znala výskyt cínové rudy ve východní Indii, ve Španělsku a Britanii. není však vyloučeno, že nějaký cín vyráběl se také v našem Rudohoří v době dávné, kdy v zemi naší kvetl obchod bronzovými předměty. Dr. Paulus ve svém spise Orthografie von Joachimsthal. vydaném v Jeně r. 1820 a podle něho také u nás hrabě Šternberk ve svých " Umrisse " / I. 1836 / upozornili, že v okolí Božího Daru v Rudohoří byly nalezeny zbytky starých rýžovnických prací po cínu hluboko pod rašelinou. Byla to rozsáhlá rýžoviska nejen na cínovou rudu, ale částečně i na zlato. A z X. století víme z cestopisu Ibrahima ibn Jakoba, že za doby Boleslavovy cizí kupci, přicházející z východu a jihozápadu, vyváželi z Čech cín. To vše arcí má význam ku posouzení starobylosti nálezu u Radě-

tic.Nález placký je pak pozoruhodný tím, že v jeho blízkosti nalezen kamenný žernov,na jiném místě,v blízkoosti nálezů prvých,meče,hroty šípů,ploché a široké soumáří podkovy.Na Placích bývalo až do válek husitských důležité tržiště,tudy šla původním směrem důležitá stezka Zlatá.Větší část uvedených nálezů odevzdána spolumajiteli velkostatku Dlouhá Lhota p. Márovi.

Hřbitovy popelnicové / hroby žárové / jsou u nás četné a to nejen v samotném Milíně,ale i v jeho okolí. V samém Milíně hojně nálezy popelnic zaznamenány jsou r. 1825 / Dr.M. Kalina z Jäthensteinu:Böhmens heidnische Opferplätze,str.167 /.v roce 1934 v měsíci květnu nalezeny při kopání jamek pro stromky v zahradě p.Frant.Černého,cestáře v Palivě.z neporozumění naházeny však jako obtížné střepy do rybníku,jen několik střepinek zachránil jsem pro školní sbírky.R. 1929 nalezena popelnice při přestavbě domku p. Žáčka,mistra pekařského v Milíně.č.47,a celý hřbitov popelnicový prozkoumán byl na podzim r. 1933 a na jaře r. 1934 na obecním pastvišti jeruzalemském,poblíže lesa Jestřabince,za tak zvaným Dvořákovic křížem.Vedoucí těchto vykopávek.archeolog dr. Neustupný, zařadil je do 7. stol. po Kr. a prohlásil tyto hroby za velmi chudičké / t. j. pokud se milodarů týče.neboť nenalezeno tu téměř ničeho./Při samé cestě k Brodu na témaž pastvišti nalezeny i dva hroby kostrové.Kostrové hroby otevřeny také náhodou nepoli bliže pískoven lešetických nad brodským návrším,ale kostry samy se záhy rozpadly.aniž mohly býti bliže prozkoumány.Pan řídící učitel v.v.F.Fousek upozornil mne, že na pastvišti bliže Buku nalezen byl i hrob skrčence, ale toto upozornění prostě zaznamenávám.neboť nemohu

zaručiti, že se skutečně jednalo o hrob skrčence, byl by to nález v naší krajině skutečně jedinečný a vzácný.

Na návrší zvaném Sv. Ivan, nad osadou Bytízem, nalézá se obrovský žulový balvan, do něhož r. 1829 zasazen byl velký žulový kříž. Tento balvan je podle charakteristic-kých známek obětním kamenem našich pohanských předků. Na severní i západní straně má prohlubeniny pro obětní zvíře s odtokovou stružkou pro krev. Takový kámen byl zajisté i na Slivici podle popisu Bohuslava Balbína ve spise Diva montis Sacri, jak ještě vyňatek, týkající se Slivice, bude zde uveden. Kámen tento byl zajisté odstra-něn při stavbě okresní silnice.

Cesty:

Pro osídlení našeho městečka a celého okolí měla veliký význam důležitá tepna vojenská, obchodní, vedoucí do evropského středozemí, spojující evropský jih se se-verem, památná "Zlatá stezka". Byla důležitou spojnicí naší Prahy s Bavory a zeměmi rakouskými. Cesta tato, zva-ná též česká, prachatická, pasovská, latinsky Via aurea, Via bohemica, německy Goldweg, Goldstreig, vedla právě na-ším městečkem. Název "Zlatá stezka" patřil sice jen úseku z Pasova do Prachatic, ale v přeneseném slova smy-slu říkalo se tak celé cestě až do Prahy. Od Prahy, kam spěly veškerý stezky zemské, vedla souhlasně se stezkou Lineckou směrem ke Zbraslaví, podle toku řeky Vltavy, pak ke Mníšku, odtud k Dobříši, Milínu, na Mirovice, Strážovice, Písek, Protivín, Vodňany, až k Netolicům, kdež se stezky rozdělovaly: Linecká stezka vedla přes Lhenice, Krumlov a Rožmberk k Vyššímu Brodu a přes zemskou hranici k Lin-ci a Dunaji. Pasovská či Zlatá stezka pokračovala od sta-

žitných Netolic k Prachaticům,kde byl hlavní sklad so-
li, podle Záblatí k Volarům, k Českým Trůbám či Korytům a
dále přes hranice zemské až do Pasova v Bavořích.Od Mi-
rovic měla stezka odbočku také k pozdějšímu Orlíku,pod
nímž i clo se vybíralo.O důležitosti stezky mluví list
krále Karla I.,datovaný 11.října 1369 ,kterou hrad Or-
lík Hyncíkovi Pflugovi připisuje v dědictví i s přívo-
zem a clem / pozdější rod Pflugů z Rabštejna ./Zemské
stezky,strážnice a brány v Čechách,od J. Hraše,Ottův
Slovník naučný,článek Orlík,L. Kopáček:Dobříšskem stes-
kou Zlatou /.Původ Zlaté stezky patří zajisté již do
doby hallstatské.Již od nepaměti byla jevištěm styku
obyvatel Čech s germánským a románským západem.Bojové
a Markomani užívali ji k potřebě válečné i obchodní,po-
dle potřeby ji upravujíce.Dá se souditi,že styky těchto
pradávných obyvatel Čech s legiemi římskými,stojícimi
na Dunaji,děly se výhradně touto cestou./V. Křížek-Osvě-
ta,X.-8.645,647,Aug. Sedláček:Zprávy o Čechách v zemích
sousedních-Tábor 1880,J.Erazim Vocel:Pravěk země české,
Fr. Sláma:Obraz minulosti starobylého města Prachatic,
vyšlo r. 1879 /.

Nejstarší písemná zpráva o stezce Linecké,jež z Pra-
hy vedla souběžně přes Dobříš a Milín k Netolicům se stez-
kou Zlatou,zachovala se v kupecké listině z roku 906.Vy-
pravuje,že tudy kupci slovanští z Čech dojízděli na tr-
hy do Lince / Palacký-I.,str.367,Jireček I.-str.12 /.
Hlavní cesty k vnitrozemskému a průvoznímu obchodu po
zemí české rozběhlé byly čtyři a jejich směr na čtyři
strany světové určen byl přirozenou polohou Čech,na čty-
ři strany paprskovitě rozvětvených.Středem byla Praha.
Cesty ty vedly tržišti slovanskými k branám zemským.

Hlavním předmětem obchodu po stezce byla sůl, jež se tudy vozila ponejvíce do kraje Podbrdského, do Plzeňska a do středních Čech vůbec. Sůl dovážena a donášena cestou šumavskou ze Solné komory a z Pasova. Plavbu soli po Salici obstarával arcibiskup solnohradský, odtud po Innu do Pasova obstarávala dopravu společnost dosti záhy organizovaná. Do Pasova pak dojízděli naši, vezouce obilí a jiné vývozní zboží, za něž nakládali sůl. / Emler-Reg.II.-47 / Obchod s jihem dosahoval až do Benátek. Částí kupci vypravovali se / vypravovali se / do obchodní republiky sv. Marka přes všechny nesnáze a dálku cesty. Král Václav měl spojení s kupci janovskými / Tadra-Stezky Čech, 37 / .- / Zikmund Winter: Dějiny obchodu a řemesel /. Stezkou naší vyvážel se též med, vosk, kožišiny, cín, dobytek, otroci, ze severských krajin provážel se jantar, dovážely se zbraně, náradí, víno, sukna, slanečky a j.v. Sukna do Čech dovážena byla hlavně z Flanderska, z Cák, Porýnska. Naši jezdili přímo k nákupním pramenům. Známo je, že r. 1304 brunšvický vévoda Otto českým kupcům, kteří Brunšvickem se vraceli, zvláště upravil clauze suken barevných i nebarevných a umoval, kolik mají platiti za ochranný průvod. Jednou do týdne spěl tudy transport otroků / vždy v pátek, neboť v úterý odbývány v Pasově trhy na otroky / kteří v Pasově prodávání na trzích a odtud dostávali se až do orientu.

Spisovatel a první český kronikář Kosmas píše o ní:
Via super upam fluminis, per montem, qui dicitur Ossea ".
Touto horou Osek / Ossea / rozuměla se dříve nynější hora sv. Havla nad Zbraslaví. Dnes se ví, že jí byla hora Merštejn nad Všenory. Podle hory Oseku nazvána byla i starodávná župa osecká, která zasahovala do nynějšího našeho politického okresu až ke Knínu a zde se stýkala se župou

tetínskou,k níž patřil na př. Dobříš.Další paměť o této cestě sahá do doby odboje vévody Jindřicha Bavorského proti císaři Ottovi /cca 973-76/,kdy Čečhové jako spojenci Jindřichovi činili po ní zájezdy na statky biskupa pasovského.Jistě pravděpodobna je myšlenka,že tudy spěla dcera Boleslavova Mlada do Říma /965-7/,aby na žádost otcovu vymohla založení biskupství v Praze,tudy roztrpčen odcházel z Čech biskup pražský sv. Vojtěch,když nedářilo se mu biskupské poslání.

Kníže Břetislav / 1037-1055 /dal stezku opraviti a zřídil na ní clo,jehož vybíráním r.1029 svěřil známému poustevníku Vintířovi.Zradou téhož poustevníka,znajícího všechny pěšiny,cesty a přechody na Šumavě,validily se tudy voje Jindřicha III.r. 1041 ku Praze,vypalujíce kraje kudy táhly po 24 dny. / J. Dolanský:Dějiny národu českého, str.44 / Stezka tato měla tu výsadu, že souběžně s ní ne-směla jít žádná jiná stezka do Pasova a do severního Bavorska.Po ní také spěli čeští páni na sném do Řezna,aby tu mlčky přihlížeti musili k násilnému odtržení Moravy od Čech Fridrichem Barbarosou / Rudobradým /.Jiná písemná zpráva zachovala se o ní v listině z r. 1088,kdy Vratislav II. / 1061-1092 / věnoval ji i s výsadami a užitky kapitole vyšehradské / K.J. Erben:Regesta Bohemiae et Moraviae l.-175,C.c.1088 p.77 /.Dar tento potvrdil i jeho syn kníže Soběslav r. 1130. /vlád1125-1140 /-/Erben-Regesta 211,1130,p.93 /

Paměti dále uvádějí,že tudy prchal starý císař Jindřich IV.,proti němuž povstal ~~star~~ vlastní syn Jindřich V. / Tomek-Děje král. českého,str.45 / O události této piše i náš kronikář Kosmas,uváděje,že útěk císařův dál se po

zemské stezce k Netolicům /via,qua itur ad Netolicz-Cosmas V.-III.-p. 122 /. Zemí českou dal císaři důstojný průvod tehdejší český kníže Bořivoj /1100-1107 /, sám do Bavory jej vyprovodiv. Později uvádí se tato stezka již častěji. Roku 1212 jmenuje se "antiqua via versus Bohemiam directa " Erben - Regesta 1212-527 / a jindy " via antiqua,quae Saumweg dicitur " / Jireček:Slovanské právo 12/.

Úprava této cesty byla tehdy velmi primitivní. Zajisté, že nejprve byla pouhou stezkou, pěšinou pralesem, jenž pro obranu zemskou ani nedopouštěl širokých, otevřených vchodů do země / Aurea via-Fontes r. b. II.-149 /. Po ní brala se s nákladem zvířata, lidé s břemeny na zádech / sigma-sarcina-uzel, Saumweg-soumaří cesta /. Ale již na konci XII. stol. jezdily po cestách vozy dvoukolé a čtyřkolé se zbožím, tedy cesta стала se silnicí /Erben-Regesta I.-464, uvádí vozy teprve r. 1240, ovšem zmínkou nahodilou /, byť ještě neširokou. Dlouhotáhlý les pohraničný byl pro cestu v bránu prosekán / porta id est exitus terrae-Erben-Regesta I.-195 /. To byla brána zemská; tu byla stráž /custodia portae / s úlohou vojenskou i obchodní, celní i obrannou. Stráž dovedla obchodníky k ohraď celné, zde vybráno mýto, pak obchodníci strážníky a listem ochranným /glejtem / provázeni ku hradu, k tvrzi, k nejbližšímu u lesa podhradí tržnímu, kde vybíráno clo. Kníže platy při branách zemských přepouštěl i jiným vrchnostem, tak na př. kapitula vyšehradská měla darem krále Vratislava I. užitky z celnice v Prachaticích. Od pomezního hradu a tržiště bral se průvod obchodníků i karavany kupecké dále cestou od tržiště k tržišti, kde seděli řemeslnici a kamž lid z okolí přicházel nakupovat. Zvláště kde byl střed kraje, kde se cesty křížovaly, tu býval stok lidí a tržiště

hospodářským oběhem i tržbou mohutnělo. / Zikmund Winter:
Dějiny řemesel a obchodu / Od pohraničních lesů vedla cesta
pastvinami,lukami, brody, přes potoky,osadami nebo po-
dél osad,byla nerovná. V lesích vysekány pro ni stromy,
místy vytěsnány skály,kopány a naváženy rokle a na místech
méně bezpečných kladený tesané i netesané trámy,přes mo-
čaly kladený hatě / otepi /,aby jízda poněkud se usnadni-
la.Důkladnější opravy konaly se před vzácnější návštěvou.
V osadách, na delších tratích a mezi osadami zřízeny byly
primitivní kovárny. Na místech bývalých kováren u cest
nalézáme dodnes stopy dřevěného uhlí, podkovy,zvláště pod-
kovy malého tvaru,najdou se i meče,dýky,nože,hroty šípů,
ulomky rozmanitých sečných i střelných zbraní,třmeny,ostru-
hy,přesky,peníze,kosti a jiné věci,mlčenliví a přece vý-
mluvní svědkové dob staré,dnes zašlé starožitné české Zla-
té stezky.

Dnes po stezce původní zůstaly jen nepatrné stopy.V
polich zůstala jen tam,kde posud se ji užívá jako polní
cesty,jinak je zorána,v obcích všelijakými regulacemi té-
měř zanikla,v lesích přizpůsobena trať cesty namnoze okol-
ní kultuře,osázena stromy nebo zarostla křovisky.

Na území našeho okresu popisuje ji od Mníšku až do
Dubence přesně pan vrchní právní rada v Dobříši Ludvík
Kopáček ve své práci " Dobříšskem stezkou Zlatou". Povšim-
něme si této cesty od Dubence.Při této příležitosti nemo-
hu nevzpomenouti vrchního kontrolora poštovního v . v.
v Příbrami p. Alfreda Kerbra,zesnulého v prosinci r. 1934,
který si vzal za úkol probádati všechny staré cesty na
území příbramského okresu a své svědomitě propracované
poznatky uložil v rukopisných pracích:Staré cesty na Pří-
bramsku,Milínská pošta a Milín v době dostavníků.Po sto-

pách Zlaté stezky prošli jsme spolu několikrát lesy od Dubence až za Milín a bezpečně zjišťovali původní její směr i odbočky. Od místa zvaného " u sloupu ", t.j. na křižovatce státní silnice se silnicí okresní Příbram-Višňová, mezi dvorcem Skalkou a Dubencem, vedla bývalá cesta pod vrch Hůrka, podél dubeneckého dvora a zámku Wišatova, bývalém to robotním statku karlštejském, pokračovala po hrázi nedalekého zrušeného rybníka Kovadlinky / nazýván též místně Konvalík, Kovandlík nebo Konvalinka / a úvozem spěje k Bytízu a vyústí na státní silnici blíže 54. km, odtud pak je kryta silnicí. Od uvedeného rybníka až ke státní silnici je tato cesta velmi dobře patrná. V místech, kde je nyní hajovna velkostatku Dlouhá Lhota, bývala stará zájezdní hospoda zvaná Kocanda, místo tržní, jež byla bývalým majitelem Colloredo-Mansfeldem vykoupena a proměněna ve dvorec. K němu patřil na protější straně silnice, nedaleko rybníčku, ovčín, jenž byl větrnou smrští r. 1871 tak poškozen, že musil být úplně rozbořen. Ovčín tento byl posledním zbytkem bývalého rytířského statku karlštejnského. Na blízkém návrší " u Sv. Ivana " nalézáme místo, které svým plochým a okrouhlým tvarem připomíná předhistorické hradiště a k němu vztahuje se také pěkná místní pověst. Nedaleko staré chalupy Feitovy a Skřivánkovy, u 55. km, vede stará cesta hlubokým úvozem, tu a tam mladými stromky osázeném; zde patrno, že tu bývala vyhýbka a nedaleko 56. km obě cesty vyhýbky se spojují, aby se zase brzy rozdělily, jak ani jinak býti nemohlo, protože do vrchu nebylo rozhledu. Levý úvoz zanikl, pravý míří k vodní propusti státní silnice a zde také je kamenný mezník se značkou D 394. Tamní polesí jmenej se jesuitské mýto a samému místu silnice se říká " na zavírce ". Jak jméno napovídá ná-

zev " jesù itské" pochází odtud,že část tohoto polesí patřila řádu jesuitskému v době,kdy měl ve správě Sv. Horu,ale po zrušení řádu císařem Josefem II. r. 1793 při rozprodeji řádového majetku zakoupil řádové lesy Colloredo Mansfeld / též Jestřabinec u Konětop / a připojil je k ostatnímu statku dobříšskému.Jméno " zavírka " upomíná na obranné zřízení silniční,jímž silnice v nutných případech byla zasekána a uzavřena.Od 57. km ,v jehož blízkosti vedou dvě lesní cesty -do Jesù nice a na Háje-odbočuje stará cesta v levo a vede hlubokým úvozem,polesím zvaným " Nohavice " nebo " Landovka ".Bliže kamenného sloupu zvaného " u cikána " nebo " u formana," rozvětvuje se stará cesta v několik výhýbek.Podle zachované tradice byl v těchto místech na výstrahu popraven neznámý cikán podle patentu císařského z r. 1710. Patent uvedený zněl:

- 1./ Všichni lidé cikánského plemene lhéta svá mající, vyrostlí,mužského pohlaví,bez rozdílu provazem na hrdle jest trestati.
- 2./ Pacholatům silným,svá lhéta majícím,i vyrostlým ženského pohlaví osobám v Čechách pravé ucho, na Moravě levé ucho uřezati, v Rakousích však těmto šibenici na zádech vypáliti a metlami vymrškatи.
- 3./ V jednom každém kraji,aby cikáni se nemohli vymlovati,že o nařízení nevěděli,tabulky z prken udělati a na nich hrdelní pokutu zřejmě dátí malovati,a to visícího cikána na šibenici,jednu cikánku a pachole, kterým se ucho řezá a tabulku nápisem v české i německé řeči opatřiti:Tato jest pokuta sem do Čech se vluzujícím cikánům.
- 4./Vrchnosti,magistráty i poddaní jsou povinni takové

-Ku str. 22. -

Na Zlaté stezce blíže Jesenice.

"U cikána"

škodlivé cikány při dopadnutí zajistiti a kam náleží odeslati, ne však u sebe přechovávati.

Pro výstrahu jiným bývali cikáni popravováni provazem u veřejných cest.

Od kamenného památníku " u cikána " přechází stará cesta k nedalekému paloučku a zde již je mála patrna, podobně i v další části, lesy kryté, jsou stopy jení téměř neznatelné. Patrna jest opět teprve v polích a směruje po levé straně státní silnicę k hostinci " Na zavadilce " v Buku, postaveném právě na hranici panství dobříšského a milínského. U samotného hostince překročí okresní silnici Buk-Stěžov, vedla dvorem hostince a za ním je opět patrna v polích a na pastvišti, nedaleko kříže přeťata je novou silnicí a vede pak po pravé straně státní silnice, za hřbitovní zdí tvoří dosud velmi užívanou polní cestu a nedaleko obecního tržiště u rybníčka, vroubenou po obou stranách velkými žulovými balvany, vyusťuje opět na státní silnici a jejím směrem vedla až pod Kojetín. I pro popsanou část staré cesty platí tvrzení, že v polích zůstala zachována jen tam, kde se jí dosud užívá jako polní cesty, v lesích nejvíce je porušena, ale na mnohých místech je krásně patrna. Směr cesty často se měnil, povozníci vyhledávali mnohdy úseky sjízdnější, jindy vyžádala si změny sama doba, nejvíce však směr cesty měnila vyžádaná privilegia měst, neboť mnohá města, spatřujíce v obchodních cestách svůj užitek, žádala krále o výsadu, aby cesta vedla jimi a nemíjela jich. Je skutečně s podivem, že Příbram dosáhla takového privilegia v době poměrně pozdní, teprve za císaře a krále Rudolfa II. A tak směr tuto právě popsané cesty nebyl směrem ani prvním, ani posledním, ale přece jen nejužíva-

nějším. Do váiek husitských bývalo památné tržiště na Placích a sem se sbíhaly se všech stran kraje velmi četné cesty, sem vedla od jihu ještě starší část Zlaté stezky než byla právě tuto popsána. V Milíně odbočovala na Homoli v pravo od nynější silnice /jdeme-li směrem ku Praze / jako cesta vozová k Raděticům, odtud ke Stěžovu a k Placům, podél nynější lesovny a hajovny míří k Bytízu, kde nedaleko hostince ústí na státní silnici. Cesta tato hojně je užívána jako cesta spojovací nebo lesní. Jiná cesta od Placů směřovala k Višňové přes tak zvaná Stará fara či na staré faře, polní to trati nedaleko Višňové. Strážnými místy této cesty byl vrch Stráž nad Raděticí, známý svými nálezy srpů, jak ve předu již bylo uvedeno, dále vrch Spálený nad Placi, Glasná či Hlasná hora. Blíže placké myslivny, u tak zvaných Černých blat, nalezeny byly hojné části vojenské výstroje, jako meče, štit, šípy, podkovy, podobně u Stráže, u Bud, nedaleko Višňové. Myslivna na Placích bývala zájezdni hospodou, vykoupena byla dobříšskou vrchností a změněna v lesovnu. Příbram spojena byla s touto cestou patrně spojovací cestou, jež vedla od Dubna přes Příbram do Milína, jak se dá souditi podle berního rejstříku pražského arcibiskupství z r. 1379, kde jmenují se v Příbrami ulice Milínská a Dubenecká /Platea Dubna et Milen/.

Třetí směr, lépe snad řečeno odbočka, dosud je téměř celá krásně patrná, a to z Milína přes Slivici k Brodu; určuje ji téměř směr nynější státní silnice Milín-Příbram, a to až k pískovnám nad brodským návrším. Zde odbočuje bývalá stará cesta od nynější silnice v pravo a směřuje ke kamennému kříži z roku 1708, odtud podél lesa Jestřabince vede k nové okresní silnici Jerusalem-Pří-

bram,/budována na podzim r. 1933 a v roce 1934 /, odtud k nedalekému kříži na staré cestě, pak přímo k okresní silnici Příbram-Háje, kterou kříží v pravém úhlu nedaleko osamělého statku Míkova, u dřevěného kříže. Poté pokračuje přímým směrem do údolí říčky Kocáby/ ve své části blíže silnice je mála patrna, protože je buďto jako málo používaná polní cesta zatravněna, prioráváním zúžena nebo i úplně zorána, naproti tomu u lesa, lesem a od lesa k Dubnu vystupuje v celé své původní šířce a možno říci i kráse /. V lese je patrna i se svými výhýbkami a nejkrásněji je znatelná, jak již bylo poznamenáno, v následující partii od údolí Kocáby až do Dubna v místě, kde dosud se říká " v bráně ". Z Dubna můžeme směr její stopovat po dosud užívané vozové cestě až do Dubence. Za císaře Rudolfa II. vymohla si Příbram památným majestátem ze dne 20. listopadu r. 1579, jímž také horní město Příbram povýšeno na královské horní město, aby důležitá tato cesta vedla přímo městem a tak stanovil odstavec 17. uvedeného majestátu takto /německy/: " Po něvadž od starodávna a ještě nyní zemská silnice z Prahy na ves Dubno, a za městem /Příbramí / k Soli a k Milínu šla, tudíž dovolujeme tímto a chceme, aby nyní nadále tato zemská silnice až do vsi Dubna šla, a stará cesta po levé ruce aby zůstala a po pravé ruce k Příbrami se vedla a odtud na pravou starou cestu aby se jezdilo. Když však příště ze Soli a z Milína zase zpět na Prahu se pojede, tak má stará silnice u vsi Brodu po pravé ruce zůstat a po levé přímo na Příbram připojena býti, a u vsi Dubno zase na starou cestu přijít. Poněvadž takový rozdíl zcela nepatrny jest a hornímu městu velice pro-sed spěje, také tato nová cesta lepší je nežli stará, tudíž

chceme my, aby proti tomu se žádné strany jednáno nebylo a horní město při tom uchováno bylo a uchráněno bylo."

Podle jasného znění tohoto privilegia vedla odbočka této zemské silnice od Dubence přímo do Dubna, kdež kdež vedla středem obce, podél kovárny /č.p.2 /místem, kde se říká "sedliště", dříve "brána" nebo "ve bráně," podél panského hostince č.p. 1., pak višňovkou a úvozem, podle nynější okresní silnice k bývalé knížecí habsbodě, zvané odtud "Nová hospoda" /č.p. 39/, poté po nynější okresní silnici do Příbramě. Tato část bývalé cesty od křižovatky " u sloupu" až do Příbramě nahrazena novou silnicí r. 1839, jež po ustavení okresních zastupitelstev r. 1864 /na podkladě říšského zákona ze dne 5.-III. 1862 /převzata do správy okresu. V Příbrami vedla ulici Dubeneckou, /nynější Pražská /náměstím, ulici Milínskou /nynější Dlouhá a Komenského/, Mixovou a k Brodu. Část cesty Příbram-Buk nahrazena výstavbou nové okresní silnice. Jmérem " Sůl " rozuměla se v majestátu Rudolfově osada Slivice / z latinského solitudo, t.j. samota /.

Nová hospoda nad Dubnem postavena tu vrchností do bříšskou na rozhraní jejího panství brzy po vydání Rudolfova majestátu, a to ze vzdoru a na úkor příbramskému pivovaru. K osamělé hospodě, jinak velmi rozsáhlé, začala se v 19. století připojovati jednotlivá obytná stavení a tak vznikla dubenská osada Nová Hospoda.

Obec Brod, kudy vedla cesta močalem /odtud i jméno obce /, připomíná se již r. 1290, kdy byla vysazena spolu s Konětopy a jinými několika obcemi pražským arcibiskupem Tobiašem z Bechyně, pěmeckým právem zákupným, jako součást zboží příbramského, příslušného biskupu.

V Milíně byly tři zájezdni hostince, a to nynější hostinec p. Ant. Jandy " U Přemysla ", p. Josefa Šrajna dříve zvaný " U arcivéody Albrechta " a nynější dům Doubravův, č. p. 23. Obcí naší vedla silnice tímto směrem: Od rybníčka " Louže ", zbytku to kdysi většího rybníka zvaného " Na protrženém ", směřovala mezi malou a velkou homoli, po nynější státní silnici až pod Kojetín, odtud odbočovala v pravo k nynější vodárně, aby nižším svahem Vranče a Červeného vrchu vyústila pod nedalekými Božími mukami z roku 1780, jež se vtesaným nápisem do podstavce " Berauner-kreises Grenze "/ hranice berounského kraje/, připomínají hranice dvou krajských území. Odtud pak mířila k Životicům, tamním polesí podle Božích muk z r. 1702, označených písmeny T.O.T.O. Projdouc obcí Životici pokračuje k Vrančicům. Tu vede podél staré kovárny a tamních kamenných Božích muk z r. 1729 a míří dále k Hořejšanům, Březnici, Mirovicům a Písku.

Na mapě, datované 9. června 1780, kreslené zemským zeměměřičem ing. Frant. Bretschneiderem a přísežným komisařem Janem Poyerem, vyznačeno je na několika listech bývalé panství milínské, tehdy majetek Terezianského ústavu šlechticen na Hradčanech. Mapa uložena je v archivu katastrálního úřadu v Příbrami. Zde můžeme sledovat cestu Milínem až k Buku, na rozhraní dobříšského panství, a to pod názvem " Landstrasse von Budweis nach Prag " / t.j. Zemská cesta z Buděovic do Prahy/, nebo jen " Landstrasse nach Prag " / Zemská cesta ku Praze / a Prahergrundstrasse ", / Pražská hlavní silnice /. Místo u Buku, v místech nynějšího hostince " Na zavadilce ", nemá ještě zakreslených obytných stavení; vyznačeny jsou tu jen odbočující cesty a " Buk Teich " / Bucký rybník /; od místa " Klinku ", kde se nalézá nyní milínský hřbitov,

až na místo označené "Buk"; po obou stranách silnice zakresleny jsou lesy, nyní ovšem vykácené a změněné v pole. Mezi číslem 41. a 42. odbočuje v Milíně od této Zemské silnice cesta na Rožmitál, uvedená na mapě pod jménem "Weg nach Rosenthal". Tato cesta vedla s nepatrnými odchylkami směrem nynější okresní silnice Milín-Lazko, Tochovice, a to podle kamenných Božích muk na návrší Stříbrňáku, podle kamenného kříže u Lazka, postaveného zde lazkým rychtářem teprve r. 1848 na památku zrušení roboty. Naproti číslu 48. a 49. odbočuje cesta označená v mapě "Weg nach Bolina, f. j. cesta na Bolinu, a na Homoli v pravo odbočuje "Weg nach Radetitz", nebo "Radetitzerweg" / byla již ve předu popsána jako cesta k Placům /. Mezi domy 45. a 46. odbočuje silnice ke Slivici, po jejíž obou stranách vyznačeny jsou rozsáhlé lesy, nyní ovšem také změněné v pole / místní poloha zvána tu "Na tetřevech" / a od Slivice odbočuje v levo cesta k Ostrovu / Weg nach Wostrow / polními tratěmi "Za studničma," "Na ouvarkách", "Na ouvozích", "Za sady." Cesta tato blíže Milína přetíná uvedenou již Rožmitálskou cestu a má krátkou přípojku k hlavní Zemské silnici mezi domy č. 22 a 23. Od Slivice v pravo zakreslena cesta ku státní silnici, na niž se připojuje nedaleko milínského hřbitova. Opět celá část od Zemské silnice až ke Slivici pokryta je lesy, označenými jmény: Na tetřevech, U Božích muk, Na koláči, V jilchových luk, U hájku, z nichž jen malý dílec "U Májku" je dodnes zachován. Na jiném díle uvedené mapy milínského panství označena je cesta z Dubence k Příbrami pod jménem "Landstrasse von Příbram nach Prag" / Zemská cesta z Příbramě ku Praze /. Tato cesta vede od Dubna tratí zvanou "Hurka" a "Za paloukem", Za vohradou k robotnímu statku dube-

neckému / nyní dvůr Wišatův /. Z toho patrno, že se tehda užívalo obou cest, což vedlo často ke stížnostem Příbramských, jak na př. svědčí stížný list jejich z roku 1713 obci milínské i vrchnosti dobříšské, aby cestu od Dubna k Milínu zamezily. Tehda jednalo se o důkladnější stavbu silnice z Příbramě do Milína, jak patrno ze zápisu v protokolech obce příbramské, kde radní písář Ignác Kalina za purkmistra Hullera poznamenal: „Slovutní a mnohovzácné poctivosti Páni purkmistře, páni spoluradní šetrné připomenutí. Na výchoz k silnici skrze město Pan Stroff a pan Krbec deputováni. Silnice skrze město dojista obrácena bude, pročež je potřebí, kudy šťastně by jít měla bedlivě vyšetřiti a k tomu žádaný pár osob ku pomoci z prostředků vzácného magistrátu na výchoz dáti“.

R. 1672 upravovali svatohorští jesuité cestu od Sádku k Jerusalemu a ku svému statku Hatím Sobolovým. Z toho vznikl spor s Příbramskými, jenž ukončen byl 8. ledna 1675 společným výchozem, jehož se zúčastnili superior svatohorský, tři radní se dvěma staršími. Při této úřední pochůzce bylo toto sjednáno: Jesuité uznávají této vady, slibují úpravu dokonalejší. Zástupcové města uznávají cestu k Hatím a k Milínu za cestu královskou / zemskou/, patřící pod jejich správu, slibují, že ji náležitě upraví. Úpravu tuto provedli můstky trámcovými, ale vidouce nesnáze s odváděním vody z většího rybníka, další úpravy zanechali. Z toho možno souditi, že před tím i potom byla cesta od Příbramě k Milínu na močálech a dosud, ač oba rybníky na Sádkách jsou vypuštěny a vody zachycovány jsou pro příbramský vodovod, přece stále, zvláště za deštivého počasí, jest cesta v této části velmi nesjízdná i neschůdná, proto není divu, že se povozníci Příbrami vyhýbali, k čemuž ovšem nemálo přispívala i nemalá

zajíždka.Bídny stav cest nejen v Čechách,ale i v celé říši znám byl vládním kruhům a císař Karel VI.přál si úpravy cest z ohledu obchodních i vojenských.Založil proto inžinýrskou školu pro stavbu cest v Praze r. 1717 po vzoru podobné školy v Paříži.Odchovanci této školy řídili pak stavby nových silnic za vlády Karlovy,Marie Terezie,Josefa II.,Leopolda a Františka I. Tak došlo konečně i k úpravě silnice Pasovské v letech 1811-1828. Že byla dřívější silnice velmi špatná,svědčí zápis v pamětní příbramské knize z r. 1800.Z dochovaných zpráv o stavbě této silnice možno usuzovati,že nebyla stavěna jen z povinnosti robotní,nýbrž i svobodníky a městy svobodnými,vrchnostmi světskými i duchovními,jimž krajský úřad berounský stanovil podle předepsané berně,kolik čtverečních sáhů silnice musí odpracovat.Tyto pak podle poplatnosti svých poddaných stanovily,kolik čtverečních sáhů jeden každý musí provésti buďto sám nebo svým zástupcem,případně každý čtvereční sáh může být vyplacen obnosem 3 zl 20 kr kom. měny,t.j. asi 38 Kč. Se stavbou silnice započato bylo od jihu Čech a do r. 1817 provedena byla až na hranice Milína nad Kojetín. S přípravnými pracemi v úseku Milín-Dobříš započato bylo však již r. 1815,ale když krajský hejtman berounský přijel se přesvědčiti o postupu prací počátkem r. 1816,shledal vše rozsypané a ve smutném stavu,proto nařídil rychlejší postup.Na den 17. října t.r. svolal pak na Dobříš schůzi všech rychtářů, zástupců svobodných měst i vrchností a nařídil opětně bezodkladné a rychlé provádění nařízených prací.Ale ani tento úřední pokyn mnoho nevydal,proto dne 9. srpna 1817 vydal nové nařízení s pohrůžkou:Nebude-li práce rádně prováděna.bude do jednoho každého domu a místa dána vojenská exekuce.To ko-

mohlo, každý hleděl se zbaviti své povinnosti ; jadni pracovali sami, druzí, hlavně vzdálenější z Berounska, za sebe zjednávali, třetí skládali obnosy na ně připadající v hotovosti, a tak do 20. prosince 1827 byla silnice až k Dobříši hotova, ale u Prahy skončena teprve r. 1828. Milinským a připadajícím poddaným obcím panství milinského, vyhrazen úsek od hranic kraje nad Kojetínem až k Buku. Dále měli přidělenou část svatohorští jesuité za svůj statek Sobolovy Hatě. Tento statek pronajali nájemci Pauschovi, jenž měl bratra generálem a Sv. Hoře byl dlužen nájem řadu let. Generál slíbil polní maršálek Karel rytíř Pauch z Weithlandu /, že za bratra svého zaplatí, později odepřel tak učiniti, proto také nemohl být příslušný obnos na stavbu silnice jesuity složen./Fr. Holas: Dějiny Sv. Hory./ Posléze i tento úsek byl dokončen a silnice odevzdána do státní správy v Dobříši dne 20. prosince r. 1827. Dr. Václav M. Streing píše o " Pasovské zeměpanské silnici, vedoucí přes Dobříš, "že v bezprostřední blízkosti Prahy částečně jest ještě silnice nehotova / r. 1828 /-/ Stát. Topografie III.-116-117/. Teprve koncem tohoto roku i v těchto místech dohotovena a poslední úsek převzat do státní správy. Nová státní silnice, zvaná dobříšsko-vimperská, zakreslena je po prve v nejstarší úřední katastrální mapě z r. 1839. Jde celkem směrem, kterým vedla silnice stará, pasovská. Po celé délce hledí se však, pokud možno, vyhnouti zbytečnému prodlužování a zkracuje délku přímočáře. Tím od Dubence opustila směr bývalé stezky na Dubno a Jestřabinec, Brod a Slivici a zamířila přímo na Bytíz, Jesenici, Buk a k Milínu. Tím přetala a rozpůlila pozemky směrem od Dobříše na našem katastru č. 697, 938, 937, 698, 700, 701, 704, 706, 710, 712, 713, 714, 719, 724, 840, 839, 837/3, 837/1, 837/2, 807, 810/2, 805, 806, 801, 802, 800, 799, 770, a 594/6.

V době nejnovější zmínila silnice na svém významu výstavbou železnice Praha-Plzeň / r.1862 /, drahou Wilsonovou / dříve císaře Františka Josefa I., postavenou r.1870 / rakovnicko-protivínskou / 1875 /. Zájezdní hostince osířely, zanikla kvetoucí živnost povoznická. Teprve rozvojem automobilismu po světové válce význam její opět vynikl a novou úpravou přizpůsobuje se potřebám doby.

Jinou stezkou, která vedla nedaleko Milína, podružnějšího však významu, byla tak zvaná stezka Vintířovská, jinak též zvaná Březnická nebo Litavská, podle říčky Litavy. Vedla od Písecka a Březnicka směrem hrubě asi nynější železnice Protivín-Beroun, brdskými lesy přes Příbram, Trhové Dušníky, mimo jinecký Plešivec k severu na stezku Domažlickou. O významu této stezky píše Jan Eisner v Památkách archeologických XXXIII, str.10: "Podle toku říčky Litavy k jihu cestujice snadno přijdeme do oblasti říčky Skalice a odtud k Otavě. Od kdy byla Litavská stezka oživena dosud dobře nevíme, ale jistě kvetla v době miláčevské. Tehdy vzrostl význam vrchu Plešivce, trčícího nad Litavkou blíže místa, kde se Litavská cesta spojovala s Domažlickou. Dosvědčují to pěkné hromadné nálezy na Plešivci a v nejbližším okolí; že v kraji tom obráběli bronz, svědčí, že pod Plešivcem na př. objevena byla jáma ohněm zasažená a popelem a uhlíky vyplněná a při ní 17 kg těžký bronzový koláč, z něhož vyčnívaly polostavené bronzové předměty. Byly tam též četné zlomky zvláště srpů, mezi nimiž byly i některé celé. Jinde zas nalezli slitiny měděné a bronzové. Hromadný nález miláčevský byl také nalezzen na Stráži u Radětic, jihovýchodně od Příbramě. Význam jineckého Plešivce trval v době hallstattské, ač z této

doby nemáme na Litavské cestě depotů. Masivní a též o-kolkovými kroužky zdobený kruh z Plešivce patří asi či-stě době hallstattské. Našli prý tam též železný předmět meči podobný a zlatým kováním zdobený."

Přesnější směr této cestv je následující:

Od Mirovic spěla k toku říčky Vlčavě / Skalice /, ve směru železniční trati vedla vesnicí Dobrou Vodou, lesem Holandrem, po hrázi rybníka "Na třech hrázích", brodem potoka "Zámecký", rybníka "Hrádecký", do vesnice Hrádek, Staré Sedlo, poli do Mýtka, Rázova, po hrázi nyní zrušeného rybníka hlubockého a do Hoříjan, odtud poli do Ostrova u Tochovic, pak brodem potoka, podél Horního rybníka, drahami, poli a přibližně se železniční trati. Nedaleko strážního domku překročuje trať a v levo zani-ká v polích, zbyla tu jen pěšina, jež u č. 34 v Lazku je uzavřena pohyblivou hradbou a za touto jako vozová cesta končí před okresní silnicí Milín-Lazko. Tato část od že-lezničního strážného domku byla odbočkou ku Třebsku a Kamené; od uvedeného domku v pravo pokračuje hlavní cesta s počátku rovněž v louce a v polích se ztrácející, ale u staré kovárny lazké již pokračuje a končí u okresní silnice, za touto vede opět podle ovčína v pravo do Le-šetic. V Lešeticích pokračuje podél domku č. 44, míří po-li a lukami k Brodu, odtud k Jestřabinci a u kamenných Božích muk z roku 1706 připojuje se k bývalé staré zem-ské cestě z Milína do Příbramě, společně s touto vinou se údolím Sobolových Hatí, nynější Mixovou ulicí do Pří-bramě. V Příbrami vedla nynějším Karlovým náměstím /Ma-lý ryneček /Masarykovým náměstím, Plzeňskou ulicí k Tr-hovým Dušníkám, podél Litavky na Bradkovice, k Čeňkovu, Jincům, Rejkovicům, Lochovicům. Stražištěm této cesty na

Příbramsku byla nynější Sv.Hora.

Král Jan Lucemburský ustanovil r. 1327, kdo chce se solí a se zbožím ku Praze a k Hoře / Kutné /, musí skrze Písek / Čelakovský, Cod.II.-242, Archiv města Prachatic /, kdež sobě založili solný sklad. Písek ~~musí~~ směl státi na privilegované cestě předním emporiem. Ale přirozenými poměry vyvinula se z Prachatic odbočka k Velyni, mířící přímo k Plzni. Volyňští, jsouce pod stejnou vrchností s Prachatickými, brali sůl od nich a chtěli míti k té silnici právo. Také Sušičtí a Strakoničtí vozívali si sůl kratší cestou z Prachatic přes Volyně, než aby uhýbali k Písku. Z toho docházelo ke sporům. Karel I. r. 1351 ustanovil, kdo jede od Cáhlova do Čech, musí přímo do Budějovic. Tím privilegoval silnici Lineckou. Výsada Budějovic dotýkala se nepříjemně zase Rožmberků, kteří v ní viděli zase zkracování svého města Trhových Svin u Třeboně. Roku 1378 Karel na žádost Rožmberků zase povolil, aby směly do Třeboně týdně dva vozy jezdit přímo z Cáhlova a do Svin jeden / Archiv města Trhových Svin - opis v Zemském archivu /. Do nucené cesty z Budějovic ku Praze dostaly se odbočkou k Plzni směřující Vodňany. Cesta vodňanská a vznikla jejich překážel zase Píseckým. Nastaly hádky o to, kudy se má bráti obchod z Prachatic do Prahy. Roku 1407 rozvaděná města porovnali úředníci královští. Rozhodnuto, že kupečtí vozatajové z Budějovic a z Prachatic ku Praze či k Plzni se beroucí musí cestou do Vodňan a odtud na Písek. Vodňanští mohoujeti kudy jim libo, ale vždy se zbožím svým, ne aby vozili cizí pod svou barvou. Kdyby té falše se dopustili, Písečtí smějí jim všecko zboží pobrat. Do Cáhlova jezdilo se pro sůl drobnou, tu byl sklad soli již r. 1277, do Pasova jezdilo

se pro sůl hrubou, velkou. Prachatictí solným obchodem bohatli. Přes všechny jejich protesty byla sůl z Pasova dopravována podloudně do Krumlova, Volar, Vimperka, Kašperských Hor i Sušice a odtud dále prodávána. Tím, jakož i rozkazem Ferdinanda II. r. 1629, jímž v Týně nad Vltavou zřízeno skladiště soli pro sůl gmundenskou, rušný život na stezce Prachatické klesal. Roku 1659 rozkazem Leopolda I. byla v Týně n/ Vltavou zřízena císařská solnice pro sůl gmundenskou, dováženou přes Linec a Budějovice, na sůl pasovskou stanoveno clo. Veškeré protesty Prachatic i Pasova / Pasovští v odvetu zakazovali dovoz českých výrobků, zvláště prachatické pálenky /, zůstaly marny, naopak zřízeny byly císařské solnice v Krumlově, Budějovicích, na Zdrůbku u Hřiměždic, Oboze u Cholína a hlavní sklad solný v Praze, v místech nynějšího Národního divadla. Sůl dopravována po Vltavě. Sklad soli v Prachaticích byl zrušen r. 1706 a tak veškerý dovoz soli po Pasovské silnici z Prachatic ustal. Z patentu císaře Leopolda I. vydaného dne 1. září 1692 se dovídáme, že dovoz pasovské soli jest předem hlásiti, zaplatiti clo a válečnou přirážku. Clo stanoveno na 3 zl 9 kr. t.j. nynějších 36 Kč 08 h, válečná přirážka 1 zl 45 kr, t.j. 17 Kč, vše za stých, na gmundenskou sůl stanovena válečná přirážka 32 kr, t.j. 4 Kč 68 h za strych.

Pro dopravu soli po Vltavě byl její tok upraven. Již r. 1552 nařídil Ferdinand I., aby upraven byl hořejší tok Vltavy, aby tudy mohla být dopravována sůl z Horních Rakous a také rychleji než dosud děje se po zemských cestách. Tehdejší poručník mladých sirotků po pánu z Rožemberka, Albrecht hrabě z Guttenstejna, dal upravit Vltavu od kláštera vyšebrodského ke Krumlovu a k Budějovicům, čímž několik tisíc lidí bylo zaměstnáno. V prvních dnech

měsíce dubna r. 1552 jela první loď z Budějovic po Vltavě ku Praze, mající náklad 320 beček soli, která pak v Praze mohla být mnohem levněji prodávána než dříve. Dříví plaveno po Vltavě již dávno, první zpráva o tom je z roku 1088. Později teprve začalo se též dopravovat po vodě obilí, čímž ještě více naše stezka utrpěla na frekvenci. Připomíná se zvláště, že Jan Kazimour, šenkýř a poddaný panství orlického, r. 1660 první prám, naložený obilím, přepravil do Prahy. Svatojanské proudy u Štěchovic stěžovaly však velice plavbu, poněvadž o jejich úskalí mnoho vorů se rozbito a lidí utonulo. Z rozkazu císaře Ferdinanda III. opat kláštera strahovského Kryšpín Fuček z Hradiska dal skály státním nákladem roztrhati, což provedeno r. 1643. Roku 1729 u Županovic prováděno českými stavby splavnění Vltavy podle návrhu ing. Schorra, ale stavba příštího roku ledem tak poškozena, že již nebyla ukončena. Mohutné zbytky této stavby poutají podnes návštěvníky našeho Povltaví, zvláště obce Županovic.

Možnost snadné kořisti lákala odedávna nejen sprosté zločince, ale i šlechtu k přepadávání bohatých kupců na obchodních cestách. Tím obchod nejen velmi trpěl, ale i zboží bylo zdražováno, protože obchodníci opatřovali si pro svoji osobní bezpečnost i bezpečnost majetku ozbrojený průvod. Knížata i čeští králové, aby důchod jejich se neztenčoval úbytkem cel, pronásledovali lapky bez ohledu na jejich stav, jak vidno na př. z případu Koldy ze Žampachu za vlády Karla I. V březnu r. 1141 byla provedena poprava u Zvíkova; na šibenici tu popraveni všechni lapkové na silnicích schytaní, šlechtici pak pro výstrahu ponecháni na šibenici delší dobu. Za vlády Jana Lucemburského rozmohly se zvláště loupežnické roty při

silnicích a Karel rázně proti nim dokračoval. Roku 1401 popraven byl v Soběslavi mečem silniční lupič Motyčka. Týž na mukách vyznal, že s pomocníky z Moravy do Čech vjeli, aby tu na cestách loupili. Mezi Krčí a Pískem / tedy na naší silnici / oloupili kupce o lité stříbro v ceně 80 hřiven stříbra / asi 2000 Kč /, o kopu grošů / asi 60 Kč /, o jantarové páteře / růžence z jantaru /, o 3 koně, 4 samostříly, s nimi jedoucího kněze o koně připravili, druhému nůž a 10 grošů vzali.

Dne 5. ledna 1405 král Václav IV., poněvadž se silniční přepady množily, ustanovil ve všech českých krajích tak zvané popravce, t.j. osoby stavu šlechtického, kteří by s právem popravy, stíhalé takové zločince. Pro zdejší kraj takovým popravcem ustanoven Jan z Leskova a Zdeněk z Rožmitálu, seděním první na Mníšku, druhý na Zbirově a Hořovicích. Janu z Leskova zastavil Václav IV. Mníšek se vším příslušenstvím dne 29. listopadu 1409, ato s povinností vyhubiti lotrovstvo za pomocí mníšeckých poddaných, kteří měli loupežníky honiti, je jímati a ve Mníšku orteilovati. / D.D.kvat. 61 fol. 335,337, kvat. 63 fol. 114,115, J.Vávra:Paměti Mníšku. / Nelze pochybovat, že Jan z Leskova při své ráznosti zavedl znovu na silnici bezpečnost a pořádek, ale r. 1417 upadl v nemilost královu, jako královský podkomorí ujel na Vyšehrad, vzal 300 oděnců a na venkově působil Václavovi nemalé starosti. Padl při obléhání Karlštejna r. 1429. Janu z Leskova připadl pod dozor kraj mníšecký a dobříšský, Zdeňkovi z Rožmitálu krajina zdejší, částečně písecká a blatenská, s právem popravním v Blatné. Jaká byla bezpečnost za Ladislava Pohrobka od r. 1439-1457, líčí Petr Chelčický takto: "Nyní vidíme, co jest Bůh lapek v Čechách dal. Všechny hrady a města osadil zloději a lapkami, aby trápili, bili, z cha-

lup tálili,vázali,loupili a u vězení sázeli."Zlořády tyto odstranil rázný Jiří z Poděbrad /1457-1471 /.Dne 17. srpna r. 1514 psal pan Lev z Rožmitálu a na Blatné:"Urozenému vladjce panu Janovi Bechyni z Lažan a na Přimdě, přieteli mému dobrému.Službú svou vzkazuji,urozený přieteli milý.Došlo jest mně,že by se Vás něco dobrých lidí / šlechty / mělo sjeti dnes v Březnici;poněvadž v tom kraji a okolo Příbramě jest slyšeti,že se rajtaři,aneb lotři projíždějí,chtějice nám zlé činiti,aneb i někoho jítí a vzieti.Za to Tebe žádám,přieteli milý,že těch všech dobrých lidí žádati budeš a ode mne podle úřadu mého napomeneš,kdež by o takových slyšeli nebo zvěděli, aby podle zřízení zemského dali k šturmů zvoniti a aby je honili tak,jak jsme povinni jedni jako druzí to učiniti.Neb také úředníkům svým jsem rozkázal a ještě rozkázati chci,aby také v tom skutečnou pilnost měli s lidmi svými mými.O Vás o každém nepochybuji,že jakožto milovníci obecného dobrého,též tak učiniete."

Dne 27. července 1520 Zdeněk Malovec z Chýnova a na Březnici přepadl táborské kupce mezi Prachatici a Bavorovem,o vše je obral a kdo se bránil,byl zabit.Petr z Rosemberka a Adam z Hradce stěžovali si u pana Zdeňka z Rožmitálu,že jejich poddaní škody utrpěli a že posel Táborských u Velhartic byl zabit a posel Norimberských zabít u Klatov.Současně o přepadení zpraveni pražští měšťané,kteří svolali sjezd stavu městského na den 9. října t.r. do Prahy a na něm za souhlasu nejvyššího purkrabě českého,pana Zdeňka z Rožmitálu,smluvena byla trestná výprava Pražanů proti tvrzi v Tochovicích,patřící paní Vranovské z Valdeka,vdově po panu Oldřichovi Vranovském z Valdeka,u níž se zdržoval pomocník Malovcův,

Vranovské zeť, Kmoň Vilém Bechyně z Lažan. Tato trestná výprava uskutečnila se dne 23. října, tvrz obležena a pomocí dvou děl dobyta. Ve tvrzi nalezeno mnoho uloupených věcí, jako pláten, suken, koření, vše naloženo na vozy, odvezeno do Prahy a zajatci spoutáni, a to : majitel-tvrze Vranovská, zeť její Bechyně z Lažan; svobodná dcera Vranovské Dorota, syn Jindřich, vnuček Jaroslav, zemané Boříkovský a Loskot. Tvrz, stávající na místě nynějšího zámku, srovnána se zemí, dobytek rozdán poddaným. Dne 27. října uvěznění jmenovaní ve Staroměstské radnici a posléze od souzení k smrti. Poprava vykonána dne 11. ledna 1521 a tu prý Bechyně, jda na popravu, zpíval si a poskakoval. Sám Malovec unikl, ale jeho tvrz Nestonice úplně zničena. Týž osud stihl tvrze Mačice, patřící rytíři Janu Hořicovi z Prostého, Kalenice, patřící Václavu Sádrovi z Kladrubce, Doubravice, majetek Přecha z Čestic, všechny v sousedním kraji prácheňském. Dne 4.-19. listopadu t.r. / 1520 / spojila se pak města Klatovy, Stříbro, a Plzeň proti Sudovi z Janovic. Janovice srovnali se zemí a zajali matku Sudovu, ženu a děti a 16 osob z čeledi. Suda sám a sedm jeho společníků uniklo, ale dne 13. ledna 1521 stěžoval si samému králi a spor jeho s měšťany urovnán byl na zemském sněmu za přítomnosti krále Ludvíka dne 9. / III. 1523 a v náhradu za zničený majetek dostaly se mu v náhradu Zduchovice. Přes tyto zákroky nebylo bezpečno na naší silnici, jak svědčí list pana Bohuslava ze Švamberka a na Orlice, psaný v sobotu po sv. Vítu r. 1551, z něhož připojuji jen část : .... Co se tkne zákeřníkův a lotrův, kteří by měli okolo Nevězic loupiti, o tom jsem nic neslyšel, nežli, že dne včerejšího, tak mi zpráva dána, že by před zámek přijeti měl s károu nějaký Studený, kovář, a

tak zprávu dával, že by jej mezi Čimelici a Mirotici vob-
loupili a tu jemu vzali sukni a 3 kopy z váčku a něja-
kých stuh.....a tak sobě tý škody pokládal více než-li
za 7 kop.....,že jsou tři byli v kytlech a dva že jsou
mladí pacholci,kteříž žádné brady / vousů / nemají a
třetí že fousky černý má.Ti tři nečekají na nic jiného
než na Milívský / milevský / jarmark a potom na šibenici. ...Poručil jsem rybákům,poddaným svým,by žádného
odsud na druhou stranu,ani odsud sem nepřeváželi,každý-
ho aby vzali a na zámek přivedli,čehož sou pak oni ne-
pominuli a jednoho v pondělí přivedli,druhýho v outerý,
třetího votrhanýho lotra rýchtář Zahrádecký honiti dal
až do Milívska,tu vzat a pan Jan,bratr náš,jeho u věze-
ní má. ---- ".Dne 7. května ustanoven popravcem na zdej-
ší silnici pan Petr Malovec z Chejnova a na Winterberce
/ Vimperce /.

Za války třicetileté a po ní bylo na silnicích vel-
mi nebezpečno,potulovali se tu velmi četní vojenští zbě-
hové a propuštění vojáci,cikáni,rybníkáři,výborně orga-
nisovaní v tlupy,nebezpečné jak pocestným a obchodníkům,
tak i osadám,kostelům a pod.Ferdinand II., vydávaje r.
1627 obnovené zřízení pro Čechy i Moravu,stanovil v něm
takto: "Chodci,povalečí cizí nebo domácí,kteříž pánův
nemají,žádného obchodu a práce neprovozují,na loupeže a
zlodějství se vydávají,takoví,nechť jízdní nebo pěší,
nemají mít zemí průchodu.Protož hejtmané na panstvích
královských,též každá vrchnost v kraji i městech,mají
nařídit poddaným i lidem svým,aby žádného stavuňku /by-
tu /,fedrunku / almužny /,a přechovávání nikdež neměli.
Poněvadž rybníkáři začasté na takové nešlechetné věci se
vydávají,pročež mají mít při sobě listy fedrovní / prů-
kazy / a zachovací jako jiní obecní lidé a bez nich žád-

ný ho nemá přijímati k službě.Který pán ke vzdělání nebo opravení rybníků chová rybníkáře,jest povinen tak ho opatřiti,aby před nimi na cestách bylo bezpečno a od nich loupeže a mordy se nedály.Každý povinen jest je pomáhati jímati,kdo by nepomáhal,může býti obeslán před krále nebo na soud zemský a dá 50 kop grošův českých pokuty tomu,komuž by se škoda stala a má 4 neděle ve vazbě seděti,poddaní,kteří by takové lidi ve svých obydlicích,krčmách trpěli,potravou aneb jinak jim pomáhali,před hejtmany krajské povolati a na hrdle trestati."

Když ani toto nepomáhalo, bylo vyhlašováno stanné právo a vydávána nařízení o úpravě silnic.Takové nařízení vydáno bylo dne 5. ledna 1675 a zkrácelo zní takto:"..
...každý beze všech odkladův na gruntech svých,kudy silnice a cesty jdou....lesy.háje.křoví.porostliny nejen nyní vysekati,ale také napotom každoročně v měsíci červnu.kdýž míza jest,vymejtiti dáti....Pročež vás pohnutelně napomínáme,že jeden každý z vás lesy, háje.....,kudy silnice a obecní cesty jdou,jak dalece by ranou z pistole dosáhnouti,aneb vůbec šesti koňmi se obrátiti mohl,s obojí strany silnice,cesty naskrze vymejtiti dáte.Kdo by toho opomenul,za každý provazec / t.j. 50 loktův,čili 39 m / toho nevymýceného.^m místa po 30 zl rýnských / asi 36 Kč /propadnouti má.Škůdce zemské " Petrovské " řečené jímati,podobně i cikány od místa k místu až do konce ven vypuditi máte ...Roku 1688 byli Písečtí vyzváni,aby pojedzni a hajní jejich v horách a lesích pátrali po poběhlých lidech " Petrovských." Přípisem ze dne 7. září sdělují měšťané krajskému úřadu,že pojedzni a hajní bedlivě prošli,ale ničeho nenalezli,jen se proslýchá,že podobní taškáři a kapsáři v Temelíně u krčmáře Špačka se zdržují .

Historická doba.Příslušnost župní a krajová.

Historicky je dokázáno, že Milín stával již r. 1101 za vlády knížete českého Bořivoje II. a že tehdy byl již dosti lidnatým místem. Patrně kolem původního dvorce či tvrze časem, poměrně však brzy při frekventované stezce, přidružovala se dřevěná stavení. Pověst vypráví, že osada milínská sahala až k hoře slivické, nálezy základů kdysi dřevěných staveb by toto tvrzení opodstatňovaly. Podle toho stával Milín na jiném místě než nyní, blíže ke Slivici / Körber-Čechy, článek Milín od dr. Čhama /.

Z pramenů historických se dále dozvídáme, že Milín s okolím patřil k území župy božeňské, spojené s krajem kamýckým. Kraj božeňský hraničil u Milína se župou tetinskou a se župou kamýckou patřil pod pravomoc t.zv. "lovčovství" či "vladyctví" kamýckého hradu. K obraně tohoto hradu zřízena byla t.zv. léna či manství kamýcká, z nichž jedno bylo i v Milíně. *f poznamka na l. č 42/a*

Ze zprávy nejstaršího domácího kronikáře Kosmy o někdejším rozsahu panství libického vévody Slavníka, otce biskupa Vojtěcha, při příležitosti jeho smrti r. 981 se dozvídáme / překlad Tomkův /: Podobně na polední straně proti Rakousům tyto měl hrady pomezné: Chýnov, Doudleby, Netolice, až k rozhraní lesa. "Z toho plyne, že r. 981 a že dálno před tím, kamýcko a nás celý kraj náležely do území libického knížete Slavníka. Jak se tam dostala a kterému kmeni dříve patřila, nelze dohadovat. Prudký spor s Vršovci, dávnými soupeři rodu Slavníkovců a spor Soběborův, nejstaršího syna Slavníkova s velkým knížetem, vedl k vyvraždění rodu Slavníkova v den sv. Václava r. 995. Pád Libice znamenal pád celého panství od Krkonoš k Šu-

 Znám ji; z r. 845 členitě hrají, těch prohojímeč bývalého města
 Ríga. Jenže, jak se říká, město na hradě Rigačin a obyvatelům jsem postavený
 o několik Brachovice, jiný městec ne hradě Božetěs, jichž jmenem, neznám
 k pronásledu; vyslovovals a zastavě Božetěs. Aniž v tom, obvyklém
 hrajišti Právě samotou, Brzozovou, Blatenskou, někde u Brzozovské
 a obyvatelé říkají Brzozovci. Hraješti každýmuč v q. roce 10. století, spolu
 s hraječním nebo hraječem. Hraješti hraješti pravě, když strha ne ale vlačka
 vyletět, byl tu hraješti půvabu a novou vlast, jichž pojmenoval
 slavnol. 1268 hraješti ingášadlo; ale hraješti neholub lít, až zamil
 dveře. Nejdřív hraješti nebo hraješti (1143) vydával nejakej prav
 u Brzozovské. Možno, že někdy byl přejmenován na Hraještinu.

Válka až ke zrovnače Ø

navě, sjednocení moci knížecí. Nad Vršovci nevyřčeno právo trestající, jim připadla Libice i přízeň knížecí. Tím dostává se patrně zdejší krajina do moci Vršovců, ale ne dlouho, neboť stihl je osud Slavníkovců a jako poslední kmenová knížata vyvražděni byli r. 1108. Tím skončeno úplně sloučení kmenových knížectví ve prospěch ústředního knížectví pražského.

Knížecí, resp. královský rychtář kamýcký měl určité právo soudní a dostával kromě pokut také, jak vysvítá ze zachovaných register, nějaké roční poplatky od majitelů dědin, též od řezníků ze zabitých velkých dobytčat a od těch, kteří vařili pivo, pokud vařili celý var. Zvláště královští úředníci spravovali jednotlivé vesnice, jeden Zduchovice a Solenice, jiný Klenovice, Kosobudy, Lhotu Koubalovu, Milešov, Planou a Proutkovice, třetí Hřiměždice, Vesce a Přívozec. rychtář pak městečko Kamýk a Velikou. K ochraně hradu určení manové a ke službě lovecké měli za povinnost přinášeti s sebou po jednom samostřílu se šípy. Za to měli svěřeny ve villikaci hradu statky nebo pozemky ku své výživě a některá práva, zejména loviti také sami na svých pozemcích a dobývati zlato. Listina krále Jana Lucemburského z r. 1336 / Emser-Regesta IV. 1892. str. 145 / zaznamenává takových manů ve villikaci kamýcké přes 20. V městečku Kamýku byl to Přibyslav, jenž měl tam jeden lán polí a 3/4 lánu ve Zhoři, 1/2 lánu v Pláních / Plané /, též Svatoň, který měl v Kamýku 1/2 lánu, pak bratři Vaněk a Pešek měli tamtéž 1/2 lánu a mlýn, ve Zhoři pak nějaký poplatek, pak Vašek, notář z Kamýka měl 1 lán v Kosobudech, 1 lán v Milešově a 3/4 lánu ve Zduchovicích. Osady, ve kterých všichni manové měli své svěřené statky, kromě městečka Kamýka, jmenovány jsou v téže listině - v každé byl majetek jednoho mana a kde ví-

* Kraji vzdálly a houmin a houmou' zvuky opojené nemic sourodých, at se tak stalo slohovolně nebo maziliv. Ten, jenž mazil vyzáhl mnoz a houm párovat, nezával v houz, mazil když houkyne, syn houz a díra houzna.

ce jich bylo, je počet přidán v závorce:

Západně od Vltavy: Bukovec / u Zduchovic /, Byčice, nyní samota u Vesce / 2 /, Cetyně u Smolotel, Čelina neb Čeliň u Knína / 2 /, Chlumec, vrch nejspíše u Cetyně, Cholejns s mlýnem / nyní Cholín u Čelině nad Vltavou, Kovařovice u Byčic, Lazko u Milína, Lipčice u Knína, Lisovice u Březnice, městys Milín u Příbramě, Mokeř / Mokrsko / u Knína /, Nerestec u Mirovic, Slavkovice u Mirovic, Smolotyly / 2 /, Tbitý / Hbitý /, Vesice / Vesce /, Hrměždice / Hřiměždice /, Zduchovice u Kamýka, Žebrákov / u Kamýka /.

Východně od Vltavy: Kosobudy, Milešov / 2 /, Radaš / 2 /, Tičkov / snad Pečkov u Plané /, Zlákovice, Zhoř / jižně od Kamýka-2- /.

V Milíně jmenován je manem Ubislav z Neresce, mající jeden lán v Milíně a 1 v Palivě s právem rýžovati na potoce Lésnici a ve Vrančské hoře. Z toho následuje, že rýžoviska po zlatě v oněch místech pocházejí z doby kolem r. 1340. U Milína pak rýžováno zlato daleko na západ, až do okolí Třebska, na Vrančské hoře, po potoce léšnickém, u Smolotel, Dolních a Horních Hbit, Cetyně, Ostrova, jak již ve předu bylo pověděno.

Založením hradu Karlštejna r. 1348 hrad a městečko Kamýk ztratilo mnoho na svém významu, poněvadž manové, přináležející ke hradu Kamýku, z velké části byli přiděleni a službou vázání k nově založenému hradu Karlštejnu, částečně i k Dobříši, kde zřízeno lovčovství a purkrabství. Kraj Kamýcký snad právě od té doby byl spojován s krajem vltavským, ale jméno kraje toho zůstávalo zachováno a také i hrad a městečko Kamýk zůstávaly ústředím velkého okolí, prostírajícího se hlavně na východ. Seznáváme to z knihy provolací desk dvorských z let 1380-1394

/ vydané G. Fridrichem v Arch. Českém XXXI-1921, kde čteme název spojeného kraje " Vltaviensis et Kamicensis." Kniha ta obsahuje provolání odúmrtí, t.j. statků, jejichž majitel zemřel, nezanechav přímých dědiců; statky ty měly připadnouti králi, nedokázal-li někdo k nim svého práva. proto dály se o takových odúmrtích vyhlášky veřejné čili proklamace a dle toho, ze kterých míst proklamace ony dály se v Kamýku, možno souditi, pro kterou a jak velkou krajinu Kamýk zůstával tehda ještě ústředím. Ve spojeném již kraji Vltavském a Kamýckém dály se totiž proklamace odúmrtí v Jílovém, Kamýku, Novém Kníně, a v Krásné Hoře. V Milíně konány proklamace odúmrtí dvakráte, a to r. 1382 a 1383 pro blízké Smolotely, pak pro odumrtí majetku o majetku v Zalužanech a v Úbinicích nebo Ubenicích, což oboje značí Oubenice u Dobříše. / Ve kvaternu XV dosavadních desk dvorských království českého stojí hned s počátku od r. 1410 přehled všech tehdejších krajův českých, arciže jen s ohledem zvláštním na řízení statkův manských, pročež kde méně jich bylo, tam i méně rozdílův a měst provolacích se klade. "Tabula provinciarum:.....V. Boznensis et Prachinensis. Dantur in Sussicz. Mirowicz, in Milen et Miroticz Palacký-I., str. 470 /.

Na západě kraj Kamýcký sousedil s krajem Bozeňským neb Bozešským, psaným v XI. až XIV. stol. v latinských listinách Boises, Boizes, a Boysez, provincia Boyzensis, Bozinensis, Bosinensis a Boznensis. Aug. Sedláček podle zápisu ve knize erekční z r. 1414 / VIII.-str. 169 / zdůrazňuje, že pojmenování to shodovalo se s názvem řeky tam latinsky psané Bozess, tedy Bozeš pode vsí Martiničemi v okolí Březnice, což bylo mezi nynějšími městy Březnicí a Mirovicemi, kde řeka nyní slove Vlčava. Z toho dr.

Sedláček usoudil, že původní ústředí onoho kraje bylo tam, kde nyní na mapách psáno je Šance, dříve / r. 1590 / místo slulo Hradiště a r. 1608 Hradec / Aug. Sedláček: Snůška, stw. 162 /, také upozornil na jméno blízké osady Moješic, či Boješic u Myslina. Tyto Boješice psány jsou r. 1714 v katastru / Zemský archiv / Bosešice, ale již v revisním protokole / popise / r. 1718 a také v Josefinském katastru z r. 1789 / v témže archivu / Boješice. Josefinský katastr jmenuje tam u vsi Podčapu polohy: Stražiska, Stražiště, les panský Hradiště a pole na Tejnici, u vsi Boješic pak pole na šancích. Část osady Drahenic slove dosud Hradčany, u Martinic les Hradec. V tomto okruhu tedy, vzdáleném od Kamýka na jihovýchod přímou čarou 21 km, bylo ústředí kraje onoho asi hlavně v době pohan- ské a podle místních názvů u sousedního Myslina / pole na modlách, v modlách, louky v modlách a pole v požářích / bylo také středisko náboženské, v první době křesťanské však, ač jméno zůstávalo dále, bylo středisko pak již spíše ve blízkých Mirovicích, jak dalo by se souditi ze za- svěcení chrámu tamního památce sv. Klimenta, jemuž první chrámy křesťanské byly zasvěcovány. Za župní hrad župy bozeňské považuje se také Hrochův hrádek, jehož zbytky možno spatřiti při železniční trati u Dobré Vody a na jehož prastarý původ ukazuje i blízký kamenný most, sta- věný po způsobu starořímském. Dr. Jireček klade pak župní hrad bozeňský do Mirovic, v místě kostela sv. Klimenta, tedy shodně s tvrzením předcházejícím.

Kraj bozeňský byl značně rozsáhlý, na severu náleže- la mu ještě Živohošť za Knínem / G. Fridrich, Cod. diplom. I., str. 58, Palacký I. str. 473 : In provincia Boyzensi Suohoschi, t.j. Živohošť v provincii bozeňské /. Historie

dokládá Božeňsko k letům 1057, 1088, 1228, 1338, 1341. Staří letopisové ještě k roku 1468, v úřadech jen k roku 1185. Provincia Kamycensis připomíná se také ještě za krále Václava IV. Hrad tento, jemuž také Vrškamýk se říká, hleděl však vždy více k Vltavsku než k Bozeňsku. Hlavním rozhraním mezi krajem Kamýckým a Vltavským tvořila řeka Vltava, ale ne zcela přesně, sám Kamýk byl hradem svým a hlavním dílem své osady na levém břehu řeky téžku villi-kaci hradu Kbmýka patřila také v území Bozeňska řada osad; Živohošť, osada kraje Bozeňského, zasahovala na pravý břeh řeky a k území osady téhož kraje, zvané Kraštice nebo Chraštice / jižně od Milína / náležela také část pravého břehu řeky Vltavy / Emler-Regesta II. str. 107 k. r.

1260 /. Z toho je patrno, že při řece Vltavě všecky tři kraje: Vltavský, Kamýcký, a Bozeňský měly někdy vzhledem k oné řece jakési vzájemné pesecké poměry územní a podle toho soudím, že před tím kraje tyto činily jakousi jednotu, někdy snad i samostatné území, prostírávší se po obou stranách střední Vltavy, čemuž by také svědčilo, že takovému jednotnému území právě název Vltavsko, ne-li přímo Vltava po řece Vltavě jako Morava po řece Moravě, kraj Božes / Bozeš / shodně se jménem řeky Bozeš, dobře by se hodil. Naposled připomíná se Kamýk jako župní hrad 1186 / t.j. jako úřad /, ve stol. XIII. byl župním hradem Zvíkov. Župní zřízení nebylo pevně ustáleno, počet žup byl pohyblivý a často se měnil. Zřízení župní zavedeno bylo v 9. století, zrušeno Karlem I. r. 1352 a zaměněno ve zřízení krajové. / Poznámka: Na hradě Kamýku kníže Bedřich český dne 16. června r. 1186 vydal darovací listinu světelskému klášteru v Rakousích a král Václav I. r. 1347 dne 22. srpna vydal listinu biskupu mišenskému. /

Podle nového Karlova zřízení krajského bylo v Čechách

12. Milín se dostal do kraje Podbrdského. Každý kraj spravován byl dvěma krajskými hejtmany, jmenovanými králem, což bylo r. 1434 sněmem zrušeno a usneseno, že každý kraj má si své hejtmany voliti sám, a to tak, aby jeden byl ze stavu panského a druhý ze stavu rytířského. Ve st. XV. byl počet krajů rozmnožen na 14. Kraj Podbrdský byl r. 1714 sloučen s krajem Vltavským a Milín ocitl se tak v nově utvořeném kraji Berounském, jehož krajský úřad byl od r. 1714-1791 v Berouně / odtud Beroun nazván královským krajským městem /. Území nynějšího soudního okresu dobříšského a příbramského, jinak politického okresu příbramského, připojeno ke kraji Berounskému a zůstalo v něm i tehdy, když r. 1751 rozmnožen byl počet krajů na 16. # viz list 48/a Roku 1791 byl krajský úřad přeložen z Berouna do Prahy. Rozdělení toto trvalo až do r. 1849, kdy byly zrušeny patrimonialní úřady a nastoupila nová státní správa. Berounský úřad krajský byl v Praze na Malé Straně, hrdelní soud pro Berounsko byl umístěn v novoměstské radnici v Praze. Ve všech krajích měli někdejší majitelé panství / velkostatků / nejen moc správní / politickou i soudní /, ale též policejní. Správní i soudní úřady panské sluly vrchnostenské či patrimonialní a stály přímo pod krajskými, nepřímo pod pražským guberniem. Patrimonialní úřady měly právo i odsouditi k smrti, proto u každého znamenitějšího místa vrchnostenského stávala na návrší šibenice. V městech nepoddanských či svobodných byly úřady magistrátní s purkmistrem a syndikusem v čele. Královská města svobodná patřila pod pravomoc králů, města " šosovní " byla pod ochranou vrchnosti. Pro pozemky poddanské, t.j. rustikální, vedla vrchnost t.zv. gruntovní knihy, pro městské vedla je města. Pozemky a nemovitosti vrchnostenské nazývaly se " dominikální " a zapsány byly v zemských

¶ Po povolení postolanguš na funkci komisára říšského (R. červenec 1775) bylo promociemi povolení získat i krajinské komisaři pro lepší odbavu ne zastoupených rolníkům patentu Marie Terezie. Na místě vob domu panstvího a anglického, v krajích nebyly, byl ustavenem krajinským krajinským úřadem s krajovým krajinským komisařem jehožto dvojici byly zvoleny plenárními jednacími radami. Komisař krajinský komisařem pro kraj Podbrdský byl František hrabě Kinský z Osovce (1776) a po něm následovali: r. 1783 Jan z Bouilleau, 1789-1800 Maximilian Thurn, markrabě pán z Olivemburku, 1801 krajinský komisař Jan z Giovanni a Montecucciov, 1802-1803 Karel z Lusckau, 1804 Jan Bořek hrabě Dukatský z Dukatic, 1805-1807 Jan Nepomuk hrabě Chotek, 1808-1825 František Matzner, od roku 1820 rybář z Platzerova Wohnsitzu, 1826 komisař Ernst Weissenreuter z Weissenfeldu, 1827-1829 Jan rybář Pischelkai, 1830-1835 Martin Erdmann Pittler, 1836 komisař Jan Krigorovič z Preisensbachu, 1837-1849 Janáč Havel. Za nich byl krajinský komisařem (1838-1845) Wolfgang Julius svobodní pán ze Schombera, jenž jako obecní komisař v Libereckém kraji o mnohých záležitostech v Libereckém kraji (založil první živnostní a vzdělávací) a po něm následoval také místní svobodní pán ze Schombera.

deskách.Nad celým soudnictvím,jak patrimonialním,tak magistrátním i nad všemi 19 hrdelními / kriminálními / soudy stála v Čechách přes 300 let t.zv. česká apelace v Praze,která byla druhou soudní stolicí.Tyto úřady a soudy povinuly v roce 1849 a povstaly úřady nové na základě říšského zákona ze dne 7.září 1849:místo pražského gubernia české místodržitelství,místo české apelace vrchní zemský soud v Praze.Tak zaniklo 56 magistrátních úřadů,143 městských či syndikátních ,4 horní soudy,zemský soud v Praze, 19 hrdelních čili kriminálních,868 patrimoniálních úřadů s 1090 pravomocemi a 16 krajských úřadů.Místo dosavadních 16 krajů zřízeno jest toliko 7,a to r. 1850,mezi nimi pražský,k němuž připadlo území ppr nynějšího příbramského politického okresu.Roku 1853 zřízeno pak krajů 13 s 15 krajskými soudy pro zločiny a 208 okresními soudy pro přečiny a přestupky.Kromě okresních soudů zavedený úřady berní na místě dosavadních úřadů kontribučenských,ve městech, jež pak nazývána okresní.Konec roboty byl počátkem okresů.Přestaly rychty,k nimž patřily osady jednoho panství,místo nich povstaly katastrální obce a z těch soudní okres, bez ohledu na hranice bývalého panství.Při tomto novém zřízení a rozdělení zavedeno na území 7 bývalých krajů 79 podkrajských úřadů čili hejtmanství.Pro naše městecko platil tudíž okresní a berní úřad v Příbrami a podkrajský úřad čili hejtmanství rovněž v Příbrami.V prvních letech spojena politická správa se soudnictvím,,kterou vedl hejtman s aktuarey.Roku 1854 zrušeny podkrajské úřady a v rámci okresů zřízeny c.k. smíšené úřady.Pro nás zůstává krajský soud v Praze,smíšený v Příbrami,pro záležitosti soudní i politické,k němuž patřily ještě okresy Hořovice a Zbirov.Avšak již r. 1868 bylo soudnictví odděleno od politické správy a zřízeno 89 okresních hejt-

manství, ze soudních okresů příbramského a dobříšského vzniklo hejtmanství příbramské se sídlem v Příbrami. V prvních počátcích dosavadní c.k. smíšené úřady pozměněny byly v c.k. soudní okresy, které trvají dosud, ale okresní hejtmanství změnou politických událostí v roce 1918 změněna v okresní politické úřady a od 1. prosince 1929 sloučena s okresními zastupitelstvy /bývalé samosprávné úřady, zřízené zákonem ze dne 5. března 1862, po převratu nazvané okresní správní komise /, v okresní úřady. Jim přidělena kompetence bývalých okresních zastupitelstev jako úřadů samosprávných a okresních hejtmanství jako úřadů státních. V Příbrami zřízeno okresní hejtmanství pod vedením bývalého gubernialního rady Jana Schmiedla a započalo svoji činnost dne 1. února 1850, okresní soud započal svoji působnost dne 1. července t.r. pod vedením kolegiatního soudce Kříkavy. Hranici berounského kraje označuje dosud kamenný sloup s Božími mukami nad Kojetínem, umístěný při státní silnici a cestě do Rtišovic.

Založení Karlštejna. Milín Karlštejnský manstvím.

Jak již bylo vzpomenuto, patřil Milín jako rytířské manství k lovčovství hradu Kamýka. Kdy toto lovčovství bylo a služebnost k němu vznikla, nedá se přesně zjistit, ale zajisté již existovaly dávno v době českých knížat. Držitelé lén pokládání byli za střekce, zemanskou službou ke hradu Kamýku patřící a král Jan Lucemburský /1310-1346/vysadil jim v pátek na den sv. Jana Evangelisty, t.j. dne 27. prosince 1336 právo takové, aby tolíko králi českému svou služebností podléhali a pokud svou službu se samostřílem pořádně vykonají, aby úředníkům královským ni-

čím jiným nebyli povinováni / J.Emler-Regesta, IV.-144 -/
Ke kamýckému lovčovství patřil veliký les zvaný "lovčí."
Prostíral se mezi Vltavou a potokem Chocavou / dnes zván
Kocába, pramení se u Nové Hospody /, od Tbit / dnešní Hbi-
ty /, Zduchovic, přes Velkou, Hřiměždice, Byčice, Druhlice, Úbě-
nice přes Knín až k Malčanům. Dnešní reviry placký, viš-
ňovský, jelenecký, větrovský smolotelský, milínský, borotic-
ký a kozohorský s Prostřední Lhotou jsou jen nepatrnými
zbytky tohoto kdysi tak rozsáhlého lesa.

Po založení emauzského kláštera dne 21.listopadu 1347
dal Karel některé osady na Kamýcku a v Podbrdsku tomuto
klášteru i s částí lesa řečeného "lovčí". Podle listi-
ny dobříšského purkrabí Ctibora Tlamy z Fuchsberka, dané
z rozkazu císařova dne 4.listopadu 1378, měli poddaní to-
hoto kláštera kus lesa vyklučeti /vymýtiti/, založiti tu
dědiny a po 12 ti letech úročiti ku hradu Kamýku Milín,
tehda již městečkem jmenovaný, patřil ke Kamýku až do za-
ložení Karlštejna císařem a králem Karlem I./1346-1378/.
Jmenovaný hrad založen Karlem dne 10.června 1348, v úterý
po Letnicích a manství milínské se všemi povinnosti k ně-
mu připojeno. Manství k obraně hradu zřízená nazývají se
též karlštejnskými lény a byla dvoje: rytířská a robotní.
Při zřizování jednotlivých manství Karlem I. bylo jejich
účelem hájení a dohlížení ku hradu a jeho vzácností a za
to , místo platu, dostali manové k vlastnímu užitku jednot-
livá manství, ať rytířská nebo robotní. Karel sám vytkl za-
jisté práva a povinnosti manů a i purkrabí. Karlova man-
ská práva, jimiž manství se spravovala a řídila, během do-
by neznámým způsobem se ztratila a tu purkrabí karlštejn-
ští v jedno sebrali, zajisté na podkladě starých práv,
nové zákony manské či manská práva karlštejnská, která

*# poznámka
říz mdsr. list.*

¶ Potřeži vyučila z lyceje manufaktury kamýků, kterou získala v Božkově, Kamýku
 a Petrkově alegri mimo jiné jistnu smolotelské a statky ve Vesce a Božicích, druhé
 smolotelské a příslušenstvím ve Zlakorce; Rastan a Žebrák, třetí smolotelské všij
 a příslušenstvím Lazko, v Lissicích, Štítek (ogní Štítek) Slavkovice a Starci,
 Lány v Trouškově, Božencích a Božárovicích, Žebrákov, Žehušice, Voreš, by:
 ¶ sed byly pod manufakturou karelujíce Lissice, Zlakorce, Lissice, Slavkovice,
 Žehušice, Trouškov a Žebrákov, kromě toho i Žebrákov, Lissice, Holušice a j.

zaznamenána jsou v červeném kvaternu královských dvorských desk od r. 1732, číslo 121 a ačkoliv jim jakožto sbírce purkrabí karlštejnských ,bez řádné pravomoci ,dvorským dekretem ze dne 13. června 1811 č. 8361 zákonná moc jest odňata,a ačkoliv se dokázati nedá,že by i dříve kdy nejvyššího stvrzení byla došla,nicméně jest a zůstane toto právo karlštejnských manů netoliko z příčin historických, ale i z příčin právnických velice zajímavé.Že se tímto právem manové karlštejnští řídili,o tom nemůže býti pochyby,jsouť toho důkazy i ve dskách dvorních,zda ale i platným účinkem,t.j.takovým,jako se to stává zákony královskými buď stvrzenými nebo danými,o tom zase je těžko rozhodovati.Kdo vlastně toto právo sepsal,není známo,ale je jistο,že karlštejnští purkrabí je kázali sebrati a do kvatern vepsati.Důležitost jeho již z toho vysvítá,že do desk dvorských vtěленo jest a že jeho skladatelé dobře v právech se znali,řídice se v hlavních zásadách právem langobardským,řízením zemským a bytností stavu manského:

“ Práva na manstvích Karlštejnských k hradu neb zámku Karlštejnu pod léno přináležejících,též jaká povinnost manův jest ”:

§ 1. Na manství se nic dlužiti nemá žádný man bez dovolení lenní vrchnosti,neb manství mají očištěna býti,aby na nich žádné závady nestálo,neboť grunty královské jsou.

§ 2. Na manství se více věnovati nemůže a nemá bez dovolení vrchnosti.

§ 3. Na manství se nemá kšeftovati bez dovolení lenní vrchnosti.Toliko každý manský statek na dědice mužského pochlaví syna nejstaršího připadá.

§ 4. Žádné manství nemá se budoucím zapisovati,poněvadž to toliko sami synové dědí,dcery pak toliko věno manské

jakž nahoře dotčeno,mají a na budoucí nic nepřipadá.

§ 5. Statku manského žádný dědicem není nežli synové a když dva nebo více gruntů po otci zůstane,tehdy nejstarší syn manství dědí a s bratry se o jejich díly neb dědictví urovnati má.

§ 6. Když man bez dědice pohlaví mužského zemře a vdova s dcerami po něm zůstane,tehdy statek,t.j. fundum in caducitatem na vrchnost lenní připadá a vrchnost dajíc se lenním písářem do téhož statku zvěsti,zase komukoliv pod též manské právo jej prodati a sumou k sobě obrátiti může.

§ 7. Když man bez dědice mužského pohlaví sejde a manství in caducitatem / odúmrtem/ vrchnosti padne,vdova s dcerami pozůstalými užijí všech mobilibus,jaké se kolí v manželství nacházejí,a potom z fundum po desíti kopách a nic více dostati mají.

§ 8. Pro hříchy man propadá své právo v pokutu vrchnosti lenní / rozuměj pro přestupky proti vrchnosti,na př. zrádné opuštění v boji,odepření vytrhnouti do pole,úkaly,nekonání takových povinností,ke kterým man smlouvou neb lenními zákony jest zavázán,manství zanedbává neb k němu se nehlásí./

§ 9. Že se v léno nehlásili,jeho časně nepřijali a k tomu té ohavné rebelie oučastni se učinili,pán lenní jim manství v pokutu pobral,zase jiným pod též manské právo prodal.

§ 10. Kdy který man chce své manství jinému prodati,jest povinen jak prodavač ,tak kupec při vrchnosti lenní se ohlásiti a za dovolení žádati.

§ 11. A když kdo manství s dovolením vrchnosti koupí,jsou povinni ve dni v roce léno od vrchnosti přijíti a jí žá-

dati,a vrchnost jim při své příležitosti přísahu manskou dle notule vydati má.

§ 12.Když man umře,a dědici synové nezletili zůstanou, jest povinna mateř neb poručníci léna k ruce jim žádati a takovému roku a dne projíti nedati.

§ 13.Když kdo manství s dovolením vrchnosti koupí,smlouvy se mají vrchnosti lenní k ratifikaci podati,zdali podle stylmu práva manského sepsané jsou,aby v nich právo manské zkrácení neneslo.

§ 14.Když smlouvy od vrchnosti ratifikované jsou,mají je sobě manové do desk lenních vkládati dátí,a týmiž dskami jeden druhého kvitovati.

§ 15.Jest na vůli vrchnosti lenní ,aby z milosti své i na ženu nebo dcery léna udělila,však po nich budoucí jich nedědí.

§ 16.Když dcera od vrchnosti dosáhne,tehdy toto dědictví do smrti své užívati bude ,a vdá-li se,její muž ani děti v tom nic nemají,ale po smrti její se pán lenní fundum ujme,a oni mobilia sobě vezmou a deset kop z fundum dosáhnou.

§ 17.Rytířští manové jsou povinni,když je pán v nějakém nepřátelském nebezpečenství,na hrad Karlštejn cittissime ve zbrani se postaviti a zámku hájiti,kdež svou zvláští světnici manskou a almary na zbraně mají.

§ 18.Robotní manové mají tu povinnost,každý tejden jeden vartu u hořejší brány držeti / přijde na jednoho třikrát do roka / a dolejšímu vrátnému ročně po jednom zlatym platiti,každý den třikrát Ave Maria zvoniti a každou sobotu plac v zámku uměsti;víceji ničimž povinni nejsou.

Práva manská,jak tuto právě jsou vypsána,sloužila spíše pro potřebu lenní vrchnosti a úředníků,neboť ma-

jí formu zákonů, ale následující sepsána jsou pro potřebu samých manů, spíše jako instrukce. Obě však vyplývají z téhož pramene:

Starodávní až posavad observirovaná povinnost manův k hradu Karlštejnu pod léno přináležejících. Ze stavu vyššího a rytířského:

§ 1. Když jeden od druhého statek manský koupiti chce, jsou povinny obě strany, jak prodávající, tak kupující, při vrchnosti lenní skrze své memorialy se ohlásiti a za dovolení prodeje a koupě žádati.

§ 2. Když vrchnost lenní jim dovolí, tehdy mají mezi sebou smlouvy trhové sepsati a je k ratifikaci, jsou-li podle stylu manského sepsány, podati.

§ 3. Když od lenní vrchnosti ratifikované jsou, teprv do desk lenních se vložiti dáti mají a od vložení jich písáři lennímu, jaké kvantum smlouva trhová s sebou přináší, od 1000 zl. 8 kr zaplatiti.

§ 4. Ten kupec nemá 1 roku a 1 dne projíti dáti, než-li má se při lenní vrchnosti zase v léno ohlásiti a takové se jemu vydati a on lenní přísahu dle staré v létu 1605 v dskách lenních sub folio 2 a 5 ingrosirované notule vykonati má a když léno přijme, z desk lenních pod pečetí pána lenního přípis se vydá, dává se lennímu písáři diskreci dle uznání.

§ 5. Kdyby pak léno den a rok promlčel, tehdy vrchnost lenní má právo manství se ujíti, a co tu kupující zavdal, o to přijíti.

§ 6. Když otec umře a zůstanou po něm dědickové mužského pohlaví nezletilí, tehdy máti aneb poručníci dětí mají se podobně vyjíti 1 roku a 1 dne po smrti otce skrze me-

morial při vrchnosti a léno ohlásiti a jeho žádati; když to učiní, již se opatřili a vrchnost lenní, kdy se jí líbiti bude, jim ho vydati může.

§ 7. Dědictví manské vždycky nejstaršímu synu náleží, a ten se po smrti otce v léno při vrchnosti ohlásiti a s bratry o spravedlnosti jich urovnati, sestrám pak toliko vejpravu svatební učiniti a po 10 kopách a 1 krávě z manství / dáti / má.

§ 8. Když otec bez syna neb dědice / zemře /, a dcery zůstanou, žádná dcera ani mateř z manství otce svého ujce nemá dostati, jen toliko 10 kop a 1 krávu; mobilie všechny jim pak odtud náleží, ale vrchnosti lenní toliko fundum zůstane.

§ 7. Žena, když při a po muži od vrchnosti léno dosáhne, tehdy jí do smrti toliko statku užívati právo náleží, a vdá-li se, muž ani děti s ní v tom léně po smrti její nic nemají, ale na vrchnost připadá.

§ 10. Tím způsobem, když dcera od vrchnosti léno při otci dosáhne, také toto dědictví do smrti užívati bude, ale vdá-li se, muž její ani děti nic při tom nemají, nýbrž pán lenní se toho ujme.

§ 11. Žádný man nemůže se na své manství nic dlužiti bez vědomí vrchnosti lenní.

§ 12. Nemůže taky žádný man nic kšeftovati, ani

§ 13. na manství svém ženě neb dceři věnovati, leda v jednom, druhém a třetím obzvláštěního dovolení od lenní vrchnosti užije.

§ 14. Když man co prohřeší, vrchnost lenní má právo jej trestati i pokutovati.

§ 15. Když man zle hospodaří, vrchnost jeho v tom napomenuti, pak-li se nenapraví, manství se ujítí má.

§ 16. Když nepřítel do země vpadne, vrchnost lenní má many rytířské cibovati, aby se ve zbrani na hrad Karlštejn / kdež tam obzvláštní svou manskou světnici a almary pro zbraně mají / a tu hradu, kdyby potřeba nastala, brániti.

Manové robotní:

§ 1. Ti týmž způsobem výš psané vrchnosti vykonávati povinni a zavázání jsou, toliko v punktech 4. od lena po 10 zl 10 kr od vložení smlouvy do desk manských od 1 zl po 2 krejcařích písáři lennímu dávají.

§ 2. Jest týchž manů 18, ti alternativ každý tejden jiný a jiný k hořejší bráně hradu Karlštejna na vartu přicházezi a se jeden po druhém oblesovati, zámek zavírati, otvírati, most spouštěti a klíče komandirujícímu odváděti mají.

§ 3. Tiž manové dolejšímu vrátnému každého půl léta po půl zlatém platiti mají, sice kdyby se vrátný nedržel, musili by též podobně na dolejší brány vartu držeti a tak by na ně služba tuplovaně přicházela.

§ 4. Na zámku Ave Maria zvoniti povinni jsou.

§ 5. Každou sobotu plac zámecký / a sice nic více / uměsti povinní jsou.

§ 6. Mimo to ničímž více povinni nejsou, jen toliko u brány hořejší vartu držeti a neodcházeti mají.

§ 7. Z důchodu vrchnosti dává se jim strava jak na dolejšího vrátného, který za many tu se drží, tak manům jako na jednoho čeledína dvorského a týhodne manům 4 kr na maso.

Zápis y týkající se manství karlštejnských, vedly se při Dvorských deskách. Desky dvorské spravovaly se do r. 1783 u dvorského soudu a pak u nového nejvyššího úřadu

lenního, posléze od r. 1850 spolu se zemskými deskami u zemského soudu. Zápis ty přestaly zcela zrušením svazu manského v letech 1862 a 1869 / viz Říšský zákon ze dne 17. prosince 1862, č. 103, a 12. května 1869 č. 114 ř. zákona /.

Kostel a fara.

Za arcibiskupa pražského Arnošta z Pardubic rozdělena arcidiecese na archidiakonaty či archidekanáty a tyto zase v dekanáty. Milín s okolím patřil k archidekanátu bechyňskému a do části tohoto-dekanátu bozeňskému. K tomuto bozeňskému dekanátu patřily fary: Slivice, Borotice, Chráštice, Tbitky, / Hbitky /, Řesanice, Stražiště, Černivsko, Bubovice, Příbram, Tochovice, Pohoří, Paštěky, Rakovice, Pečice, Chotouň, Staré Sedlo, Újezdec, Kadov, Kocelovice, Bezděkov, Mirotice, Bělčice, Blatná, Těchnič, Radobytce, Kamýk, Třebsko, Sedlec, Hvožďany, Budislavice, Lnáře, Mírovice, Radomyšl, Kašovice, Rožmitál, Višnová, Chanovice, Bohutín, Zalužaný.

/ Palacký I. str. 457. Balbín-Miscelanea historica Boh., lib. V. / Na severu hraničil bozeňský dekanát s dekanátem podbrdským, / patřil k archidekanátu pražskému/ s farami Dlouhá Lhota, Svaté Pole, Jince, Pičín, Knín a t. d., na východě s dekanátem vltavským archidekanát pražský /. Farní kostel milínský na Slivici připomíná se po prve r. 1352, poté r. 1362, kdy dosazen sem knězem plebán Václav. Dne 3. ledna 1371 resignoval slivický farář Lupus / polatinisované jméno Vlk /, a na jeho místo dosazen sem oltářník od sv. Klimenta v Praze kněz Bušek. / Acta cons. Prag./ Stavba kostela jak dobou, polohou a původním slohem připomíná nám dobu Karlovu.

Původní kostel vystaven byl zcela slohem gotickým, ale při opravě r. 1646 a pozdějšími opravami původní ráz gotický téměř úplně setřen. Starobylý presbytář / 6.94kráte81m/ jest zakončen obvyklými ve slohu gotickém třemi stranami pravidelného osmiúhelníka, bez nárožních opěrných pilířů. Má křížovou klenbu žebrovou o dvou polích. Z jednoduchých jehlancových konsol vybíhají žebra ,žlábky po stranách vyhloubená a protínají se ve svornících ,jež zdobeny jsou plastickými růžicemi. Původní úzká okna gotická byla později rozšířena a zakončena segmentem / obloukem /. Původní tvar gotický zachovalo si toliko za oltářem/ny- ní zazděné / a pak okno zřízené na straně jižní. Toto jest slohově úzké,hrotité a má pěknou dvojnosnou kružbu a ostění silně vyšpaletovaně. Presbytář oddělen jest od chrámové lodi hrotitým obloukem. Loď má podobu obdélníkovou a jest kryta stropem. Po obou bočních stranách zříme obdélníková okna,uzavřená shora polokruhem. V jižní zdi zřízen hrotitý portál,zdobený prutem v hruškovitém profilu ,obloučkem a žlábkem. Na dveřích portálových čte se letopočet 1696 a spatřuje se zajímavý plech zámkový. Při jihozápadním rohu lodi stojí hranolovitá věž mohutného zdiva/l.75 m v síle / ,kryta cibulovitou ,barokovou bání,jež zakončena vznosnou lucernou a malou cibulovitou stříškou. Výška věže je 21 m. V přízemku věže je kobka,křížovou klenbou opatřená. Dvěře do ní vedoucí mají rovné kamenné nadpraží s homolovitými výplněmi v rozích. Světlo do ní padá úzkým okénkem střílnovitým. Zevnějšek kostela je úplně prostý,téměř beze všech ozdob architektonických. Na novém oltáři hlavním stojí gotická kamenná socha patrona chrámu sv. Petra,nově polychromovaná. Je to zdařilá sochařská práce ze druhé poloviny XV. století. K cenným památkám kostela patří též krásná krajka / 26 cm šíře /,sple-

tená ze zlatých a stříbrných nití, chovaná mezi mešními rouchy. Ve dlažbě kostela pod kruchtou zasazeny jsou čtyři hrubě tesané náhrobní kameny se znaky otřelými a písmeny nečitelnými. Na hřbitově při kostelní zdi leží též dva náhrobní kameny s nápisy otřelými. Památný zvon, ulity r. 1534 v Plzni od českého zvonaře Jiljího Plzeňského , / 1.105 kráte 0.86 / nese nahore dvourádkový nápis I.: Maxima vatum-Sancte-Joanes Baptista-ora-pro-Marcus-Lucas Johanes-Mateus.

II. O-Verauda-Trinitas-Auda-Unitas-Tibi-Laus-Tibi-Gloria Fecit-Egidius- v-Plzni-1536.

Na druhém rádku zří se podoba krácejícího draka. Dolní okraj nápisu vrouben úhledným vzorkem z trojlistů kruhových, jež dole v krásné lístky vybíhají./dr. Ant. Podlahá: Soupis památek historických a uměleckých v král. čes. XIII.-Příbramsko, staň Milín-Slivice, str. 65 /

Za války třicetileté zanikla fara v Dolních Hbitech a v Pečicích, i připojeny obě tyto farnosti ke Slivici. Osada Slivice, v níž stojí farní kotel slivický, patřila původně k arcibiskupskému panství příbramskému a v ohledu církevním, jak již bylo v zpomenuto, k dekanátu bozeňskému. Nedaleké obce Konětopy, Brod, obě sem dosud přifařené, vysazeny byly znova německým právem zákupným r. 1290 za pražského biskupa Tobiáše z Bechyně. Obec Lešetice patřila rovněž původně k duchovnímu panství příbramskému a jako obec připomíná se teprve r. 1392. Za válek husitských byla Slivice ujata od purkrabí karlštejnského a připojena k panství hradu Karlštejna. Tvrzení, že bývala kdysi vesnicí, postrádá podstaty, není jednak nikde doloženo, jednak, přihlížejíce k rozsahu pozemků okolních obcí, nedostává se tu pro samostatnou obec prostě pozemků.

Za prvého arcibiskupa Arnošta z Pardubic pořízen byl r. 1352 také soupis far a kostelů, jejich jmění a z toho vyměřen pak papežský desátek. Fara a záduší měly tehda jmění společné a spravoval je farář pod dozorem biskupovým. Při tomto supisu bylo i zaznamenáno, kdy kostel s farou byly založeny. Tak uvedeného roku nalézáme v soupisu kostel i faru / plebanii / jak na Slivici, tak v Pečicích a Dolních Hbitech, ale o jejich založení ničeho se nedozvídáme, protože se o něm již ničeho nevědělo a nepamatovalo. Je to pro nás tedy důkazem, že zde chrámy stály již dávno, když se o jejich původu ničeho nevědělo, zvláště kostel slivický sahá zajisté do doby ranného křesťanství v zemích českých, což možno souditi podle polohy, neboť v těch dobách chrámy stavěny byly na povýšených, celému kraji vévodících místech. Prvotní chrám byl snad dřevěný a ustoupil v době Karlově stavbě gotické, jak by zbytky tohoto slohu v nynější stavbě nasvědčovaly. Při popise Balbinově slivického kostela zmiňuje se o velikém balvanu, který se tu nalézal a halí jej v roucho pověsti. Z popisu toho možno usuzovati na obětní kámen našich pohanských předků, podobný, jako dosud nalézáme u sv. Ivana, blíže Bytízu. Prof. dr. Jindřich Barvíř ve své práci o dolech jílovských poznamenává, že u Jílového nalézá se také rybník Konětopský. Konětopы mohou znamenati nebo připomínati náhodilou událost, ale mohou mít i vztah i k topení věstec-kých koní staroslovanských věteekých-pohanských žreků, když vítězné křesťanství razilo si bezpodmínečně cestu našimi kraji. Jest jisto a historicky dokázáno, že na Slivici nalézala se poustevna. Jak tu dlouho stávala, není ovšem známo, ale všechny poustevny musily být z rozkazu císaře Josefa II. zrušeny. Fary ve Hbitech a v Pečicích

zanikly v době reformační, samostatné matriky farnosti slivické jsou ještě r. 1637. Po době reformační patřily kostely v Dolních Hbitech a v Pečicích jako filiální ke Slivici. Roku 1786 zřízena lokalie v Pečicích, r. 1782 v Dolních Hbitech, r. 1829 obnovena fara ve Hbitech, v Pečicích teprve r. 1845. Ve starých farních latinských zápisech jmenuje se Slivice jménem "Slivicz in opido Milin", t. j. Slivice v městě Milíně. K farnosti slivické patří nyní obce: Bytíz, Stěžov, Radětice, Háje, Jesenice, Konětopy, Jerusalem, Brod, Lešetice, Žežice, Zavržice, Lazko, Vrančice, Životice, Rtišovice, Buk, Milín, obec Ostrov oddělila se r. 1926 a přifařila se k Tochovicům. První účetní kniha záduší slivického zachována je z r. 1656 a pojednání o ní bude ve statí po válce třicetileté.

Milín v době válek husitských.

Ve XIV.a XV.věku projevovala se snaha v celém světě křesťanském vrátiti křesťanství původní povaze.U nás ka- ple betlemská stala se za Václava IV.středem činnosti kazatelské ve prospěch povznesení mravnosti a zlepšení spo- lečnosti lidské na základě čistě křesťanském.Tato činnost vyvrcholila v Mistru Janu Husovi,jehož obrodné hnutí stá- valo se známým témař celé Evropě.Snaha jeho směřovala ta- ké k tomu,aby stav církevní správy byl napraven.Než tím střetl se s tehdejšími představiteli církve a jako kacíř skončil v kostnici na hranici.Po zprávě o smrti Husově nastávají v Čechách náboženské rozmišky,které vyvrcholily v dlouholetých válkách husitských.Smrt krále Václava IV. dne 16.srpna 1419 způsobila v Čechách nové zmatky.Lid na svých shromážděních nechtěl o násilupci Václavově Zikmundovi ani slyšet ,vytýkaje mu věrolomnost při Husově spo- ru s koncilem.Takové shromáždění lidu bylo též svoláno na den 30. září 1419 na Křížka,při silnici benešovské,neda- leko Ladví a Kostelce na Křížkách ,kde proslulý kněz pl- zeňský Koranda hlásal,aby přívřzenči Husovi na příští schůze nechodili již s holemi poutnickými,ale se zbraní. Na Křížkách nedošlo k výtržnostem,ale bylo tu umluveno,aby dne 10. listopadu konáno v Praze veliké shromáždění lidu. K tomu došlo,ale bylo krvavou předzvěstí bližících se vá- lek husitských .Lid z Plzeňska a z kraje Prácheňského / Klatovští,Domažličtí,Sušičtí /shromaždili se v Žinko- vech .Ozbrojeni tálí ku Praze pod velením Břeňka Švihov- ského a rytíře Chvala Kuneše z Machovic.První noc zůsta-

li v Březnici, /t.j.2.listopadu/ odtud ráno dne 3.listopadu táhli přes Milín,Dobříš,na noc přispěchali do Knína. Od Dobříše byli by jistě šli přímo ed Č ku Praze,ale došla jim zpráva,že jiný takový valný houf poutníků zle je tištěn v krajině sedlčanské ozbrojeným zástupem pana Petra Konopištěského ze Šternberka,Kutnohorských a jiných.I obrátili se od Dobříše ke Knínu,aby se tu sešli s uvednými poutníky z Ústí Sezimova / u Tábora /.Leč dříve,než k tomuto spojení mohlo dojít,dostali opět vzkaz,aby jim rychle pospíchali ku pomoci,neboť přepadeni jsou nedaleko Živohoště.I poslal těm z Ústí ku pomocí lid válečný na 5 vozech,pak i ostatní spěchali bratřím ku pomoci,a tu pan Petr, spatřiv takovou sílu lidu,vzal 96 zajatců z těch ústských,hnul se přes Kunratice ke Kutné Hoře,kde zajatci byli nejprve zmučeni a pak naházeni do šachet.Na zprávu o přepadení poutníků rozjítřil se lid v Praze tak,že chtěl bratřím spěchati ku pomoci,ale Žižka využil bojechtivosti lidu,obrátil jej proti Malé Straně, která skoro celá lehla popelem,královna Žofie prchla za nocí tajně z Hradčan na Nový Hrádek u Kunratic.

V dalším průběhu válek husitských protáhl Milínem slavný válečník Jan Žižka z Tročnova,a to v srpnu r.1420, na cestě od Prahy do Písecka.Při té příležitosti poboril Mníšek,patřící panu z Leskova,jemuž byl zastaven králem Václavem IV.dne 29.listopadu r. 1409.Odtud Jan z Leskova přestal se psátí pánum na Mníšku a psal se pánum na Valdeku.Na této cestě neušetřil ani Milína jakožto majetku královského a lenního statku karlštejnského a z gruntu jej zničil.Z této doby snad pocházejí zmíněné již,při orání objevené,zbytky základů starých staveb a městečko znovu osazeno a obnoveno,ale na jiném již mí-

stě, v údolí lépe chráněném před prudkými západními větry. Ke změně polohy nemálo přispěl i značný nedostatek vody, který jistě byl v těch místech, kde se nyní jakési památky starých staveb nalézají.

Hned na počátku roku 1421 král Zikmund dlel na Plzeňsku a s posilou křižáků z Němec v síle 12.000 mužů jal se obléhati Kladuby, hájené jmenovaným již Chvalem z Machovic. Jakmile o tom zvěděl Žižka na Táboře, vyšel odtud dne 3. ledna února se značnou silou, přešel u Kamýka Vltavu a spěl přes Zduchovice, Hbitý k Dobříši, kam dorazil dne 5. února. Pražané sem vyslali Žižkovi posilu 7000 mužů a 300 vozů. Dobříš, patřící katolickému pánu Hanušovi z Kolovrat, byl Pražany dne 6. února, v den sv. Doroty, spálen a poté Pražané se Žižkou směřovali přes vrch Hradec na Žebrák / u Hořovic /, a odtud na Rokycany a k Plzni. Zikmund jich nedočkal, Kladuby vybaveny, v březnu pak dobyt a zničen i Beroun. Následujícího roku zle bylo na Příbramsku. Arcibiskup pražský Konrád z Vechty, jemuž patřila Příbram, byl nábožensky vlažný a tolerantní a posléze přestoupil k husitství. Dne 18. března 1421, v úterý před velikonocemi, přepadl katolický straník Zikmund Hanuš Kolovrat - Krakovský Příbram, dobyl ji a hojnou kořist odtud i z okolí odvezl. Arcibiskup popuzen tímto činem vyjednával s Pražany a svěřil Příbram v ochranu Janu Zmrzlíkovi na Orlice. Příbramští ohradili město plánkami, ale přes to r. 1421 vpadel Hanuš s Alšem z Týřova ještě po tříkráte k Příbrami. Karlštejn té doby obléhán byl Pražany a Poláky se Zikmundem Koributovičem. Hrad hájen byl toliko many a posádkou nečetnou, celkem všeho všudy 40 hlav čítající, v čele s uvedeným již Janem z Leskova a na Valdeku a purkrabím Zdeňkem Tluksou z Buřenic. Jan z Leskova tu padl. Na vyproštění Karlštejna prohlášena třetí kruciata / křížo-

vou výpravu /,leč její nezdar byl úplný.Aby uvolnili stí-sněné posádce,vpadli na Příbramsko Hanuš Kolovratský s Alšem z Týřova po čtvrté dne 19.dubna 1422.Příbramští há-jili se statečně,na bojišti před městskými hradbami se strany protivníkovy zůstal panoš Parcifal,Václav a Suro-vec,naproti tomu zajali z Příbramských vladky Janoše, Chlevce a Štěpánka z Myšlina se 20 lidmi z čeládky a 42 koňmi.Příbramští odhodlali se dne 8. září 1422 k oplatě za vedení hejtmana Alšíka ,a za pomoci lidu Zmrzlíkova,

jemuž velel Absolon Kovařík.Spojenci husitští měli 300
jemuž
pěších,18 jezdců,proti Hanušovým 104 jezdcům.Bitka strh-la se mezi Hluboší a Čeňkovem,pod lesem zvaným Komorsko. Hanuš však Příbramské a jejich spojence porazil a 30 jejich bojovníků pobil,zajal 16 lidí urozených a 115 měštanů. Zbytek rozprchl se do lesů.Zajaté odvlekl přes Hořovice a Radnice na Libštejn / Vitouň /.Střed bojiště byl na místě nynějšího rybníka,založeného r. 1853.V jeho okolí při obdělávání polí našlo se dosti mečů,kopí,sudlic,ku-ší šípů,palic,nožů,ostruh,podkov i peněz,jež v polovině minulého století sbíral čeňkovský občan Zikán.V blízko-sti pak tohoto místa,u okresní silnice z Hluboše do Čeňkova, postavil svým nákladem malý pomník s nápisem:"Léta Páně 1422 strhla se zde bitva krvavá mezi Hanušem Kolovratem a Absolonom Kovaříkem,vůdcem vojska Zmrzlíkova s pomáha-jícími mu Příbramskými.Kdežto Hanuš zvítězil,nepřátele pohubil a mnoho Příbramských zajal." Na druhé straně se četlo:"Jan Zikán,samouk."Níže pod tímto nápisem stálo dá-le:"Kane slza z oka mého,ježto stihla krutá doba syna mého 4.října 1876." Synek Zikánův totiž zde pásl dobytek, s jinými pasáky rozdělal si ohniček a nešťastnou náhodou uhořel.

Ještě později stihla pohroma Obořiště, kde tou dobou seděl na tvrzi katolický straník Jindra Koloman Křikava z Důrensteina. Roku 1425 ubíral se tudy houf jízdních v počtu asi 10 ozbrojenců a 40 pěších husitů pod vedením Bohuslava ze Švamberka, s nímž byli Petr a Jan Zmrzlíkové ze Svojšína, Jan Bzdinka a Bušek ze Smolotyl. Husité přitáhli cestou od Milína, oblehli tvrz ve dnech 5.-8. června a oblézeným nezbylo než se vzdát na milost a nemilost vítěze. Obhájci v počtu 11 byli upáleni a několik zbrojnošů zajato. V prvé polovině měsíce května r. 1434, krátce před bitvou u Lipan, táhli husité s Prokùpkem od Plzně, kterou marně od září minulého roku obléhali. Sirotčí spěli přes Hostomice, Dobříš, Knín k Ostromeči a odtud k Benešovu, Táboři přes Příbram, Dubno, Bytíz, Hbitý, Kamýk, Krásnou Horu k Miličínu. Prokop Holý prchal z Prahy-Nového města, kterého dobyla jednota panská. Na cestě od Sedlčan poslal rychlého posla k bratřím u Plzně, aby zanechali obléhání a pospíšili za ním k Táboru, leč posel ten byl nedaleko Příbramě zajat. Do příchodu bratří od Plzně obléhal Prokop Veliký hrad Borotín, blíže Miličína. Spojiv se s oddílem od Plzně, zanechal obléhání, spěchal ku Praze a po posílení vojskem Sirotčím táhli do krajiny kolínské, kde dne 30. května 1434 bitvou u Lipan ukončeny války husitské.

Průtahy vojsk a vpády nepřátelskými na Příbramsko zpustošeny byly mnohé obce, vzpamatovaly se teprve za vlády Jiříka z Poděbrad. Naše obchodní stezka osiřela, tržiště na Placích zaniklo, Milín pomalu oživoval. Císař Zikmund zápisem svým ze dne 14. června 1437 daroval clo na "veliké silnici" Přeborovi z Řepnice, držiteli Mníšku, spolu s právem popravy, se svobodami lovů a sekání v le-

sích dobříšských.Přebor z Řepnice obnovil v Milíně mýto, které ponechal i Karel VI., ač největší část mýt zrušil, protože se jimi doprava zboží příliš zdraždvala.Po válkách husitských konán v Dobříši r. 1444 stavovský sjezd, takže mnohá poselstva panských účastníků od jihu Čech projela Milínem po zemské cestě.

O samotném Milínu po válkách husitských mnoho nevíme, než to, že patřil nyní se Slivicí ke Karlštejnu a že zde byly postupovány některé statky a příplatky osobám svobodným.O tom se děje zmínka také počátkem XVI.věku.Tak v úterý před sv. Tomášem,t.j. 20.prosince 1513 zastavil král Vladislav II. / 1471-1516 / Příbram,zámek a město s městečky, vesnicemi,bratřím Janu,Václavovi,Petru a Jindřichu Pešíkům z Komárova,již nedlouho potom o toto zboží se dělili,při čemž druhému z bratří ,Václavovi,dostalo se též mimo jiné,příplatkového zboží v Milíně. / D.Z.-45-D.-24,27. / Dále jmenují se r. 1535 Bedřich Bechyně z Lažan / D.D.-62-503 /,jehož potomci dědili ~~se~~ e zboží otcovské,při čemž r. 1576 dostal syn Adam sousední manství Stěžov,Jan dědictví jakési v Milíně./ D.Z.-19-C 4/. Rod Bechyňů z Lažan sídlil na Dlouhé Lhotě.

Mezi Prahou a krajskými městy obnoveno bylo po stezích důležité poštovní spojení a od r. 1476 měli krajští hejtmané své stálé posly.S rozvojem Zlaté stezky za krále Jiříka z Poděbrad,Vladislava II.a Ferdinanda I. nastává i Milínu doba rozvoje a blahobytu.Ferdinand I. / 1526-1564 / obnovil starodávné poštovní spojení mezi Prahou a Lincem / přes Milín /,Vladislav II. a po něm Ferdinand I. potvrdili staré výsady ~~na~~ této stezce a když Ferdinand I. vydal zákaz vývozu obilí pro celou říši,byla ze zákazu toho vyňata naše stezka.Dne 24. srpna 1530 byla totiž vybídnuta města a stavové na výpravu proti Turkům,kteří od jihu,z Uher,ohrožovali Moravu.Hned druhého dne ,t.j.

dne 25. srpna vydán zákaz "aby z tohoto království ven vobili vezeno nebylo, aby drahota veliká nenastala a těžkost obyvateluom tohoto království skrže hlad a nedostatek vobili." Výjimkou obili vyváženo po naší stezce výměnou za sůl, v zemi nezbytně potřebnou.

Milín za války pasovské a třicetileté:

Nové rozmišky stavovské měly neblahý vliv opět na osudy našeho městečka. Víra protestantská zakotvila nejen v Německu, ale i v Čechách, do rukou protestantů dostaly se fary a kostely v Příbrami, Slivici, Starém i Novém Kníně, Mníšku, téměř v celém našem okolí a v Podbrdsku, nikoli ale tak trvale jako na př. ve východních Čechách, kde husitství jí připravilo živnější půdu. Je známo, že Podbrdsko za válek husitských i po nich, před i za války třicetileté bylo ze všech krajů nejkatoličtější. Na sousedních Rtišovicích žila majitelka zámku a panství evangelička Marijana Frembdarová / Frembdonová / z rodu Malovců. / r. 1592 /. Větší část Lešetic, dále Modřejovice / Modřovice / patřily Gryspekově z Gryspeka a na Rožmitále, rovněž evangelíku. Roku 1609 donucen byl Rudolf II. českými stavy podepsati t.zv. majestát na svobodu víry. Tím byla česká konfessí schválena a zaručena, nekatoličtí stavové nabýli práva obsazovat dolejší konsistoř a dostali do rukou správu university, kteráž byla v Karolinu, bylo jim dovoleno voliti si ze svého středu, a to ze tří stavů, defensor, kteří by pečovali o vykonávání práv majestátem zaručených. Avšak majestát Rudolfov nebyl počátkem klidu, nýbrž bouří. Rudolf nenáviděl bratra Matyáše a právo nástup-

nické v Čechách chtěl zajistiti Leopoldu. Leopold v pasovském biskupství při české hranici shromaždil vojsko, r. 1611 vtrhl se 12.000 muži , jimž velel Vavřinec Rameé, do Čech.Jelikož v Čechách nebyl nikdo na útok připraven, klesala město za městem do rukou Pasovských, jako Krumlov, Budějovice,Tábor,Písek, Beroun.Hlavní voz vojska pasovského děl se právě po naší cestě spěšně ku Praze,a kudy Pasovští protáhli, tudy zanechávali za sebou poušt, všude loupili, drancovali,pálili.Po krutém odporu zmocnili se Malé Strany. Čeští stavové z obavy,že tento útok směřuje proti majestátu,povolali Matyáše z Uher na pomoc. Vojsko pasovské, trpící nedostatkem a bídou,ustupovalo z Prahy,při čemž ústup děl se opět zpustošeným naším krajem a městečkem,ale tentokráte roz jitřený lid mstil se jím za dřívější krutosti,přepadý splácel násilnosti a veliké škody,způsobené Pasovskými za jejich rychlého vpádu.Ještě se však městečko po pasovském drancování ani nevzpamatovalo,když tu z odporu proti Matyášovi vypukla válka třicetiletá.Osudné povstání protestantských stavů vypuklo dne 23. května 1618 a po smrti Matyášově ještě s větší úporností pokračovalo proti Ferdinandu II.Stavové volili českým králem Fridricha,falckrabě na Rýně,náčelníka protestantské unie.Hlavní pohyby nepřátelských vojsk dály se od jihu naší země a tu hned na počátku stavovského povstání projíždějí Milínem po státní / zemské/ stezce šrotýři pražští se stavovskými kusy / děly /do Budějovic a se stavovským vojskem na jih Čech / Arch. pražský-1294,149.--poznáka:Šrotýři byli druhem vozatajů, původně vozili slady,pivo,víno,sluli též ližníci,protože pouštěli sudy po lihách /.Vzbouření stavové odevzdali též ihned hrad Karlštejn do správy hlavního vůdce odboje

Matěje z Thurnu a Jindřich Otty z Losu, popraveného pak na Staroměstském náměstí dne 21. června r. 1621. Vojenské pohyby před bitvou bělohorskou nedály se sice tentokráte našim krajem, leč málem jen a bylo by došlo k rozhodující bitvě u Mirovic. V létě r. 1619 poražen byl Mansfeld u Záblatí a Bukvoy po dobytí Písku spěchal k Příbrami a odtud chtěl rychle ku Praze. U Mirovic byl v postupu zmeškán českým vojskem a obě armády připravovaly se k boji. V českém vojsku porušena byla poslušnost pro nevyplácení žoldu a vojáci odepřeli pracovati na polním opevnění.

Bukvoy byl však náhle odvolán k Vídni, kterou počal tísnití spojenec českých stavů Bethlen Gabor. V létě následujícího roku je však patrno, že nastává nebezpečná krise. Na bojišti objevuje se energický Maximilián Bavorský s dobrou armádou a vážky počínají se nakláněti ke straně císařských. Dne 21. září spojují se spojenci u Nových Hradů, táhnou k Budějovicům, Písku, po jeho dobytí k Plzni, držené Mannsfeldem. Armáda českého krále Fridricha stála u Rokycan. Dne 22. října zvedají se císařští u Plzně, a přes Kralovice dospívají 27. října k Senomatom, hodinu cesty západně od Rakovníka. Snad o hodinu dříve dorazila sem česká armáda. Devět dní ležely obě armády proti sobě. České posice byly od přírody silné, vojsko však asi o 10.000 mužích slabší, ale hlavně nespokojené a nespolehlivé. Dne 5. listopadu zdvihli se císařští, aby hlavní ránu vedli ku Praze. Českému veliteli Anhaltovi nezbývá nic jiného, než předejít císařské a dne 8. listopadu po 1. hodině noční dorazil na Bílou horu, kdež téhož dne po polednách začala známá bitva, s tak neštastným koncem pro český národ, Karel Bonaventura Bukvoy a vévoda bavorský Maximilián zachránili Ferdinandovi II. český trůn. Z kroniky národa na-

šeho nevymizí nikdy přízrak tohoto habsburského císaře, jenž národ náš uvrhl do poroby delší tří století.Doba vlády jeho je nepřetržitou řadou úkladů proti právům země české,proti zemským zřízením.svobodám.stavům.

Osmý den po bitvě bělohorské,t.j.dne 16.listopadu 1620 vrací se Maximilián Bavorský do Mnichova.Toho dne nocuje v Mníšku,zanechává tu onemocnělého hraběte z Hohenzollernu a dne 18.listopadu ubírá se přes Dobříš.Milín a Březnici dále k hranici české a do Mnichova,kamž dojel za týden,t.j.dne 24.listopadu /Pavel Skála.IV.-372/.

Jak již bylo v předu poznamenáno,zmocnili se stavové r. 1618 hradu Karlštejna a odevzdali jej do správy panu Matesu z Thurnu.kdysi purkrabímu karlštejnskému a hlavnímu vůdci odboje a Jindřichu Ottovi z Losu.Před bitvou bělohorskou obsazen hrad anglickým vojskem,pomoci to krále anglického Jakuba,švakra českého krále Bedřicha Falckého.Anglická posádka na zaručený svobodný odchod hradu bez boje vydala císařským.Poté se ujala Karlštejna královská komora,dne 16.května 1625 zrušen úřad purkrabský a panství změněno císařem Ferdinandem II. ve stolní statek českých královen / Arch. gub. S.H. VI.-67./

Po porážce bělohorské prchal král Bedřich Falcký z Prahy.Měl v úmyslu vzít s sebou do ciziny českou korunu,ale bdělostí karlštejnského mana Bedřicha Kolovrata Mašťovského bylo tomu zabráněno.Dne 17.listopadu vrácena je koruna ze Staroměstské radnice do kaple svatováclavské v chrámu sv. Víta na hradě pražském,kdež prozatímně uložena.Karel kníže z Lichtenštejna odebral se ke Karlštejn,aby hrad ten vyčistil.Posádka hradní,

jak svrchu uvedeno, vydala hrad na vyzvání, vymínila si svobodný odchod z hradu i ze země a to se zbraněmi. Před vánočními svátky vrácena koruna památnému hradu Karlštejnu, leč ne na dlouho. I ji stihl trest vítězův. Roku 1625 zrušil Ferdinand úřad karlštejnského purkrabí, zřízený císařem Karlem, Otcem vlasti a Václavem IV., korunovační klenoty a důležité listiny dal převézti do Vídni, kde proti opačným žádostem českých stavů uloženy v císařské pokladnici a jen ke korunovaci přiváženy do Čech. Posléze císař Leopold II. vrátil korunu do Prahy, nařídil, aby v kapli svatováclavské byla přechovávána pod dozorem sedmi strážců, vynikajících to osob v Čechách, kteří od pokladu mají klíče a jenom společně je mohou otevřít, po předcházejícím svolení císařově.

Jmenovaný Bedřich II. Kolovrat Mašťovský pocházel ze starobylého a vynikajícího rodu pánů z Kolovrat, a to větve Mašťovské, jež zvala se tak po statku Mašťově, v okresu podbořanském, jenž jí náležel v letech 1454-1616. Bedřich II. / připomíná se již r. 1617 / byl synem Bedřicha I. / 1555-1616/, jenž seděl nejprve do r. 1585 na Strojeticích, okres Podbořany, a vnukem Václava, /zemřel r. 1555 /, který prodal statek Mašťov r. 1527. Bedřich II. držel s bratrem Václavem drobné statky šosovní a byli posledními členy rodu Kolovratova, větve Mašťovské. Jako karlštejnský man na Tetíně oženil se někdy kolem r. 1620 s dcerou karlštejnského mana Šebestiana Šenovce ze Šenova a na Smolotelích a byl mezi nejmladšími many karlštejnskými. Když dne 9. listopadu 1620 spolu s many Karlem Krabice z Weitmile, a na Druhlicích, Mikulášem Kunešem z Lukavce na Klencích, Václavem Počepickým z Počepic na Řeči, Janem Věžským z Linuš na Řídké, Pavlem Korkou z

Korkyně na Suchdolické a Vostravě / nynější Ostrov u Dobříše a Suchdol u Příbramě / zachránil Bedřich Kolovrat Ferdinandovi českou korunu, byl v odměnu jmenován karlostejnským purkrabím a na jeho přímluvu povýšil Ferdinand Milín na městečko, nadal je právy a znakem či erbem, který se takto vypisuje: Štit, na němž v modrém poli vzlétá v pravo hledící orlice, jejíž pravá polovina je barvy stříbrné, levá červené se zlatými pysky a červeným vyplazitým jazykem, se zlatými pařaty. Na prsou vine se zlatý perigon, t.j. půlměsíc, ukončený dvěma zlatými jetelovými trojlístky. Je to znak pána z Kolovrat, jenž udělen byl městu v pamět na tento starobylý rod. / J. Kořán: Znaky měst a měst českých, Světozor, roč. 1875-IX, č. 39, str. 366, text č. 37, str. 442 /

Milín vlastně již městečkem byl, tak jmenován je již jako manský statek kamýcký i v době krále Jana Lucemburského r. 1336, ale písemného stvrzení o svých právech neměl nebo neznámým způsobem se ztratily. Z roku 1621, kdy znova povýšen Ferdinandem na městečko, chová ještě obec mosazné pečetítko / 42 mm v průměru /, jež má podobu kruhovitou. Ve středním poli zříme štítek s kolovratskou orlicí; prostory mezi štítkem a středním kruhem zdobeny jsou šestolistými růžicemi a rozvilinami. Kolem mezi ozdobenými perlovci vine se v mezikruží nápis, jehož jednotlivá slova jsou oddělena podobně stilisovanými růžicemi a volutami a jenž zní: + Pecaet + Miesteczka + Milina + 1621.

První konfiskace prováděny byly již r. 1618 s obojí strany, a to při prvním vpádu císařských vojsk do českých zemí a majetku českých povstalců užíváno ku prospěchu císařských vojsk a vůdců, podobně i vzbouření stavové, resp. direktoři, zabavovali statky protivné strany, na př.

kláštera zbraslavského,Sv. Jana pod skálou u Berouna/statky na Dobříšku /.Po svém vítězství dal ovšem Ferdinand plnou moc a volnost komisi k hromadným konfiskacím jmění vzbouřených stavů a měst. V našem sousedství konfiskovány byly Příbrami dědiny:Zdaboř,Lazec,Voseč / Oseč /, Bohutín,Brod,pustá ves Orlov,Žežice,dvůr příbramský s pivovarem,rybníky Podměstský,Střený,Kaňka,Štičí,a to z té příčiny,že na naléhání stavovských komisarů dala Příbram se pohnouti a vyslala něco branného lidu na "mustruňk" do Berouna a do Sedlčan.Na žádost a po vysvětlení konšelbyla tato konfiskace r. 1622 zrušena.Václavu Grispekovi z Grispeka odňat byl Rožmitál se všemi dědinami,z nichž nám nejbliže byly Modřejovice,a to polovice podací se 2 poddanými,Třebsko, s 8 poddanými,Lešetice.Grispek zemřel dříve smrtí přirozenou,nedočkav se trestu snad na hrdle a panství jeho připadlo arcibiskupu pražskému.Stejně získal arcibiskup panství Červená Řečice na Pelhřimovsku a Týn nad Vltavou,které k arcibiskupství pražskému patří podnes.Karel Plot z Komařin přišel o 2/3 svého jmění, ztratit Suchý Důl,Občov,Dubenec,kteréžto statky koupil r. 1610 s manželkou Annou,rozenou Pešíkovou z Komárova za 11.800 kop.Karel Vtelenský,rytíř ze Vtelna,propadl polovicí svého jmění,ztratit Hluboš,Drahlin,Bradkovice, Oldřich starší Bechyně z Lažan za to, že hlasoval pro zavření Ferdinanda,odsouzen k manství / Dušníky,část Občova,Liha,Lhota Německá /.Mikuláš starší Bechyně z Lažan propadl polovicí jmění,ztratit Pičín,Komorsko,Náves a Dlouhou Lhotu,Jan Fremdar z Bruku za pardon mu udělený musil prodati Rtišovice a Solenice,předav je bratru Kašparovi Fremdarovi z Bruku a Kašparem prodána pak ves a tvrz Rtišovice r. 1629 Jindřichovi Hlaváčovi z Vojenic,

v jehož rodě udržely se Rtišovice až do r. 1663, kdy se jich ujal Jidřich Byn z Bynova./Bílek-Dějiny konfiskací v Čechách /Jedině Milín, Dobříš a Knín zůstaly konfiskačí ušetřeny, ježto byly statky královskými.Roku 1622 vydal sice Ferdinand II. generální pardon, jímž 728 osobám stavu panského a rytířského daroval život, ale uvrhl je do bezměrné bídě tím, že jim zabavil celý majetek nebo alespoň podle velikosti jejich provinění 1/3, 1/2.Přičiněním arcibiskupa Lohela stal se kněžský stav první mezi stavy zemskými a od té doby nese pražský arcibiskup titul " Primas českého království".Přijímání pod obojí způsobou na všechny časy zakázal papež r. 1622 a z rozkazu císařova byla Karlova universita odňata téhož roku straně podoboží a odevzdána jesuitům, kteří ji spravovali až do konce 18. století, t.j. do zrušení řádu jesuitického císařem Josefem II. Jmérem císařovým vydal místodržící Karel z Lichtenštejna r. 1624 instrukci krajským hejtmanům, kteráž obsahovala v sobě tato nařízení:

§ 1. Nekatolíkům zastaveno jest všeliké provozování živnosti v království českém.

§ 2. Pod pokutou 100 zl nebo půl léta p vězení zapovídají se nekatolická kázání, křty a oddavky.

§ 3. Pod ztrátou hrdla a statků zakázáno jest přechovávati protestantské kazatele.

§ 4. Žádný kněz katolický nesmí nekatoliky provázeti ku hrobu.

§ 5. Kdo by o svátcích katolických něco pracoval, vozil nebo prodával, takový každý aby do vězení byl vzat a od-tud nevycházel do složení 10 zl pokuty.

§ 6. Každý kdo by ve svátky včas mše v domích šenkoveních se nacházel, aby všichni do vězení bráni a pokutu 10 zl

složiti povinni byli,hospodský však aby dvojnásobně byl pokutován.

§ 7. Kdo by masa jedení v pátek neb v sobotu,také v postě, v suché dni a kteroukoliv vigilii bez dovolení arcibiskupova se dopustil,pokutu 10 zl aby složil.

§ 8. Který hospodář by každou neděli neděli a každý svátek k svaté mši nešel,bohatý 4 zl, chudý 2 libry vosku složiti má k záduší své osady.

§ 9. Žádného člověka žádné moci nebude mít kšaft,leč toho,jenž by katolík byl.

§ 10. Žádné děti,žádní sirotci k řemeslům ať nejsou přijímáni,leč se prvé k víře katolické dají zapsati.

§ 11. Kdo by něco neslušného o Bohu,Blahosl. Rodičce Jeho nebo o jakémkoliv svatém,o rádech,ceremoniích církevních katolických něco pohoršlivého mluvil nebo zpíval,beze vší milosti trestán buď ztrátou hrdla a statku.

§ 12. Každý soused,který by něco posměšného a proti náboženství katolickému potupného na domě neb uvnitř domu malováno měl,to ihned pod pokutou 30 zl aby zamazati dal.Na těch pak místech obraz Božího umučení i jiná starodávná pobožná malování aby vyobrazena byla.

Pod vlivem tohoto rozkazu skutečně všude v Praze i na venkově velký počet domů sochami i obrazy byl ozdoben a na starých štítech,i ze zvyku v dobách pozdějších,umisťovány obrazy a sošky,jak toho i naše doba četně nese doklady. Nekatolíci delší čas se zdráhali těmto rozkazům vyhověti. Tu byli nejdříve do rozličných míst a krajů vysláni jesuité a jiní kněží řádoví jako misionáři, a když ani tento prostředek nestačil,misionářům dáni k podpoře vojáci.Dragouni Lichtenšteinovi byli postrachem venkovského obyvatelstva.Roku 1630 dal se císař Ferdinand II. na žádost

arcibiskupa Harracha pohnouti, že uzavřel s papežem Urbánem VIII. smlouvu, kterou zaručil, že od nynějška z každé bečky soli, v Čechách prodané, má se 7 1/2 kr věnovati ku zlepšení stavu kněžského. Později tato solní daň odváděna byla do náboženské matice.

V běhu let válečných 1618-1648 obyvatelé městečka Milína a jeho okolí zakoušeti musili mnoho běd a válečných strastí. V listopadu r. 1631 vnikli nepřátelští Sasové do Čech pod generálem Arnheimem a dobyli Prahy. Proti nim sbíral císařský vůdce Albrecht z Valdštýna, kníže Fridlandský, silné vojsko na Moravě, v Rakousích a jižních Čechách. Jeden oddělení toho vojska hnulo se dne 22. prosince 1631 od Volyně, aby obsadilo klášter zbraslavský. Na této cestě zběr Valdštýnova, majíc plnou vůli, vydrancovala všechny osady kudy tálala, zvláště při silnici Mirovice, Březnice, Milín, Dobříš, Mníšek / Milín dne 24. prosince / a usadila se ve Zbraslavi, aby bránila dalšímu postupu Sasů. / Památky archeologické 1886, p. 161 / Než se Valdštýn ke jmenované výpravě připravil, střežily menší oddíly císařského vojska zdejší silnici, projížděj krajem, bránily pohybům nepřítele a jeden takový oddíl utábořil se na návrší nynější Sv. Hory, aby měl volný výhled do krajiny. Císařští jezdci trpěli velice krutou zimou, vichřicemi a vánicemi. Jsouce puzeni touhou po kořisti a hladem, loupili v okolí, vylomili dvě kaple na Sv. Hoře, umístili zde své koně, rozsekali laviče, dřevěné části oltáře, káceli les a vše použili za palivo. Přístup na návrší nebyl nikomu dovolen. Na jaře vojsko odtáhlo. Tak trpěl zdejší lid stejně od přítele i nepřítele. / Fr. Holas: Dějiny sv. Hory /

Vařdštýnovu pochodu v krajině dobříšské, příbramské a mníšek snažil se překážeti protestantský pán Krištof Čabelický ze Soutic. Po bitvě bělohorské pro víru ušel do

ciziny,vrátil se jako jiní exulanti se Sasy,usadil se v Mníšku a pobuřoval selský lid proti Ferdinandovi.Ale počátkem března r. 1632 přitáhli císařští k Mníšku,náhle Čábelického přepadli,selské jeho spojence rozehnali,jej samého jali a dopravili do Budějovic,kde byl stát./ Dr. A.Rezek,-Vpád Sasů do Čech 1631,p.47-77 /.Sasové nadobro vytištěni z Čech 7. června 1632.Svízelů válečných však neubývalo,neboť obyvatelstvo musilo přijímati nezvedené vojáky na přezimování,odváděti těžké kontribuce,na penězích i plodinách.R.1634 Sasové a Švédové opanovali velkou část Čech a dobývali Prahy,odtud vysílali svou jízdu na plen až do zdejšího kraje.Od r. 1635 měly Čechy od Sasů pokoj,neboť císař smluvil s nimi mír a branný spolek.Poté nešťastná země česká strádala ještě hůře od vojsk švédských,mezi nimi byl valný počet českých exulantů.

Ferdinand II. pojal úmysl vyzdvihnouti zboží karlštejnské,dal je proto r. 1622 ošacovati / odhadnouti /. I odhadnuto bylo za 63.233 kop,čili 73.772 zlatých a r. 1625,jak již bylo vzpomenuto,,vyzdviženo jako lenní statek / stolní statek / českých královen,t.j. statek,jehož užitky patřily českým královnám.

Císař Ferdinand vydával ostré mandáty proti jinověrcům. Pražský kanovník Arnošt Platejz z Plattenštejna ustaven byl generálním komisařem v Čechách pře provedení katolické protireformace.Jemu k ruce pak dání krajští hejtmani/komisaři / " in reformationem ".Takovým komisařem pro kraj podbrdský byl zástavní pán karlštejnský Jan Kavka z Říčan,příbuzný generalissima císařské armády Albrechta z Valdštejna.Pomocníky jeho v tomto úkolu byli pro zdejší krajинu:Zdeněk Vratislav z Mitrovic na Mníšku a Mikuláš Bechyně z Lažan na Dlouhé Lhotě a Přečíně.Protirefor-

mace katolická v Podbrdsku nevyžádala si přílišné námahy.
V Holasových "Dějiny Sv.Hory" čteme:"Že obyvatelstvo k víře katolické se vrátilo a k protestantské příliš nepřilnulo, vidíme z jejich netečnosti k odboji stavu protestantských a z lehkosti, s jakou se vracelo k původnímu náboženství katolickému. Obnova náboženství katolického nenarazila na žádné vážnější překážky. Hejtmany kraje podbrdského byli tehda Adam Leopold Vratislav z Mitrovic, pán na Zduchovicích, rytíř Vladislav Chlumčanský z Přestavlk a Chlumčan, pán na Trhových Dušníkách, Jan rytíř Zhudovský / Sudovský / z Hiršova a Zdeněk rytíř Ježovský z Lub. Všichni tu to jmenovaní napsali dne 10. května 1647 žádost císaři, aby Sv. Hora svěřena byla jesuitům z residence sv. Ignáce v Březnici, kteréžto žádosti bylo vyhověno dne 24. srpna t.r. Také okolní fary obsadil řád jesuitský. Rytíř Jan Častalář na Dlouhé Vsi a na Vysoké založil z důchodu 5000 zl faru ve Třebsku, ve Vysoké u pana Častalára působili jesuité P. Václav Acantius a P. Martin Fuňák.

Fara slivická před bitvou bělohorskou obsazena byla knězem protestantským, jak se o tom zmiňuje spisovatel Balbín. Od r. 1621 zůstala patrně neobsazena, alespoň není o novém obsazení zmínky a úkony církevní patrně obstarávala fara příbramská. Teprve r. 1636 byla znova osazena a založeny nové matriky. Z jesuitů zde působili P. Bernard Hermann a P. Jan František. Když řád jesuitský povolán byl na Sv. Horu, neměli zde jesuité kde bydlet a proto od srpna do listopadu 1647 docházeli sem ze Slivice denně pěšky, podobně sem docházeli i z Vysoké, ano i z Březnice. Pak si najali v Příbrami světnici v domě Marka Vorla a z Milína přestěhoval se do Příbramě P. Bernard Hermann s P. Janem Institoris, a to dne 20. listopadu 1647. Dne 9. března koupili

si dům v Příbrami za 200 zl rýnských v místech nynější radnice / r. 1648/. Uvedený obnos na zakoupení domu daroval jim pan Častálár na Vysoké. / Fr. Holas: Dějiny Sv. H. / Kostel slivický byl několikrát zpustošen, zvláště v letech 1639, 1646, 1644, v roce 1646 obnoven pak zástavními pány karložskými, t.j. panem Kavkou z Říčan. Obnoveny tu dva oltáře, nesoucí dosud znak Kavků. Roku 1647 obnovena při kostele fara / r. 1646 byla osazena! / . Při církevním rozdělení krajů na vikariáty připojena k vikariátu podbrdskému / hořovickému /. / Dr. Krásl: Dějiny pražské arcidiecese /

Roku 1634 připomíná se v Milíně pobyt známého pražského tiskaře Samuela Veleslavína, potomka knihtlačitele a spisovatele Daniela Adama z Veleslavína. O jeho životě je známo toto: Roku 1613 ujal se dědictví po svém otci Adamu Danielovi, zemřelém r. 1599 úžehem slunečním. Samuel oženil se r. 1613 s Annou z Javorníku. Tiskl politické věci v bouřlivé době před bitvou bělohorskou proti Ferdinandovi II. i drobné věci příležité. R. 1617 koupil si dům u P. Marie na Louži dosti znamenitý. Po smrti své manželky pojal r. 1619 pannu Ludmilu, dceru Pavla Syglerovského, hejtmana na Točníku a Žebráce, se kterou měl dceru. Samuel zúčastnil se vzbouření stavů r. 1618 proti Habsburkům, zúčastnil se činně i bitvy na Bílé hoře. / O této jeho účasti pěkně vypravuje Zikmund Winter ve spise Mistr Campanus /. Po neštastné bitvě ušel r. 1621 ze země, aby zachránil život a do vyhnanství následovala jej i manželka. In contumaciam / za nepřítomnosti / odsouzen byl hrdla i statků. Dům Melantrichovský prodán Juditě Bylinové za 3000 kop, Veleslavinský dům na Louži prodán rovněž i s vinicemi na Letné ve výměře 9 korců. / Bilek : Dějiny konfiskací 848, Arch. praž. č.

2114,283.314 / Ludmila, manželka Samuelova, vrátila se r. 1623 do Prahy a přijala od komory 1050 zl na domě jí jako věno zajištěných. Samuel sám vrátil se tajně do vlasti r. 1628, bezpochyby ne po prve, pobýval s jinými ještě exulanty v tajeném úkrytu na Nižboru u paní Mičanky z Klinštejna, ale úkryt jejich byl přece jen prozrazen, i vydán byl přísný rozkaz, aby aby škodlivý ten člověk, téměř kus predikanta a zběhlý rebel, byl jat a v železech přiveden do Prahy. Ale Samuel, včas varován, ušel i tentokráte zajetí, odešel do Anglie a zakoušel všech běd a strastí českého exulanta. Zkrušen bídou a touhou po rodině a domovině prosil své přátele o přímluvu a tak jejich mocným vlivem dosáhl konečně milosti, když přijal katolictví, vrátil se do Čech a za nucený pobyt vykázán mu Milín, kdež se musil jesuitům na Slivici zpovídati / Zikmund Winter : Dějiny obchodu a řemesel, statě " Knichtisk ". Zástavní pán Karlštejnský pan Kavka z Říčan povolal jej poté na Karlštejn jako písáře a tu shledáváme se často s jeho jménem v karlštejnských matrikách, kde je uváděn buď kmotrem při křtu manuských dětí nebo svědkem při manských sňatcích. Konec jeho je neznám, jen to se ještě o něm ví, že r. 1641 žil již v Praze na Novém městě / Památky archeologické, XIV.-145, Menčík, Časopis čes. musea 1894, 151, -1909, 146 /.

V posledních dnech měsíce října 1639 rozjeli se Bannerovy pluky jízdy od Unhoště do Podbrdská a s jedně strany hořely osady Mníšek, Dobříš, Knín, Kytín, Nová Ves, Hraštice a j.v., s druhé strany Hostomice, Lochovice, Jince, Hluboš a další obce kolem Příbramě. Lidé, poděšeni záplavami, rozprchli se do úkrytů lesních a pak mor v letech 1639-1640 dokonal dílo zkázy. Roku 1641 vnikl Banner po druhé do Čech a po jeho smrti pronikl pak nástupce jeho Torstenson na

Moravu, dobyl Olomouce, ustoupil však před císařskými do Sas, kde je v bitvě u Breitensfelda porazil. Opět ocitly se Čechy ve velikém nebezpečí. Ze Sas pronikl do Žatecka, odtud do Plzeňska, Písecka, Bechyňska. Proti němu hromadila se u Zbraslavě císařská armáda pod velením generála Götze, Hatzfelda a Šporka. Tato armáda byla poražena dne 6. března 1645 Švédy pod Torstensonem u Jankova, blíže Votic. Hlavní voj Švédů obrátil se potom na Moravu. Následujícího roku / 1646/ projížděl Milínem průvod s císařem Ferdinandem III. a jeho bratrem arciknížetem Leopoldem Vilemem, nejvyšším velitelem císařských vojsk. Průvod zastavil se v Příbrami a na Sv. Hoře, odtud spěl pak ku Praze. V červenci t.r. jel opět Milínem Ferdinand IV. ke korunovačnímu aktu do Prahy. Zastavili se opět na Sv. Hoře a dne 5. srpna konána v Praze korunovace. / Fr. Holas: Dějiny Sv. Hory /

Roku 1648 spojil se francouzský generál Turenne se švédským generálem Wranglem ku společnému útoku na Bavory. Po vítězné bitvě u Zusmarshausenu vypravil Wrangel generála Königsmarka do Čech. Nastal tu ohromný strach. Lidé opětně utíkali do lesů. Postup tohoto vojska děl se z Bavor právě po naší silnici. Balbín o tom пиše na str. 339 svého spisu Diva Montis Sacri takto: Těžko je vypsat, jak mnoho zlého musili zkusiti / t.j. utečené obyvatelstvo v lesích /, zůstávajíce ve dne i v noci na větru, na dešti, pod širým nebem a ve velkém nedostatku potřebných věcí. Obzvláště pak si může každý pomysleti, jak trpce to musilo přicházeti urozeným ženám a dětem, takovým bídám nezvyklým. Noci byly studené a všude strach a časem bylo slýchatи zdaleka pokřik jiných lidí, kterýžto křik, rozléhaje se daleko po lesích, těm, kteří jej slyšeli, naháněl strachu. Ať nic nedíl

o jiných příležitostech, které pro uvarování větších těžkostí musily jim býti milé. Naposledy, když to bylo dlouho trvalo, již tomu zlému přivykli a lhostejno jim bylo v leších neb skalách bydliti. Zatím někteří se zbraněmi stáli na stráži, někteří vysláni bývali, aby shlédli, jde-li odněkud nepřítel, jiní se starali o stravu, jiní pásli dobytek, jiní jiné věci měli na starosti.

Nejkrutější rány přinesl naši krajině rok 1648. Švédové rozjeli se po Čechách za kořistí. Táhnouce od Buděovic, rozdělili se ve dva proudy, jedním směřovali k Plzni, druhým k Písku. Na cestě od Strakonic vypálili Březnici, Tochovice, Čimelice, Milín s okolními osadami. Císařští, počtem slabí, zavřeli se se v Písku. Současně páliли na Zbirožsku a Hořovicku, jak ukazovaly za dne kouře, za nocí záplavy. Stejně nelidsky chovali se k obyvatelstvu i císařští.

V Čimelicích ušetřen toliko zámek, chalupy vypáleny. Zámek šetřen proto, že vůdcem jízdy švédské byl Racek / Radslav / ze Slatiny, "propter fidem in exilio" ušedší a na zámku v Čimelicích té doby sídlila příbuzná Rackova, Dorota Měsíčkova, s dětmi Mikulášem Divišem a Václavkou. Čimelice kupil Bořivoj Měsíček z Výškova po všeobecné konfiskaci pro syna Zikmunda; dříve patřívaly rytíři Vavřenkovi, který pro účast na rebelii propadl majetkem. O dřívějším běhu událostí píše spisovatel Šlosar ve spisku "Ze svatohorského údolí" / podle vyprávění Balbínova, jak sám přiznává / takto:

Kostel slivický Švédy rozbit, vybitý dvéře, okna, oltář, obrazy strhány. Za Milínem hlavní voj spěl silnicí ku Praze s kořistí, jiné houfy odbočily na Dubenec a Zdaboř a odtud k Příbrami; obsadili Příbram a kořistili co se dalо, obobili stálo, sklízeli jen klasy, slámu ihned zapalujíce. Trávu na lukách spásali koňmi, řezali větve stromů a listí dávali

konim, obyvatelstvo zbylé všelijak sužujíce, všude poušt a žároviště dívaly se smutně k nebi. Ti, kdož ještě zbyli, utíkali za ostatními do lesů. Nejhustěji oživeny pralesové hvozdy mezi vrchy Tokem, Hlavou a Jordánem. Tu v neprostupných houštinách a rozsedlinách skalních tábory celé vesnice, za sekavše se kol dokola, osadivše všechny cesty strážemi.

S počátku se uprchlíci chovali tiše, v bezpečných úkrytech. To trvalo tak dlouho, dokud jim stačily zásoby potravin. Jakmile se těchto nedostávalo, opouštěli útulky, aby se ohlédlí po špíži. Hledali ji zprvu v lesích, jahody, houby, ptáky, lesní zvěř, ale že tolik sběratelů chodilo, záhy i tyto prostředky mizely, mezi utečenci vzmáhal se hlad ještě za zaletních měsíců a naděje nebylo, že nepřátelé hnou se z kraje. Ti jakoby naschvál tu zůstávali, aby uprchlíky doháněli k zoufalému boji o bytí či nebytí. A dohnali. To za noci osmělovali se nejprve jednotlivci vycházeti do polí, aby tam pátrali po opožděné úrodě. Šťasten, kdo našel náruč opálených klasů nebo pláně divokých plodů. Pomalu navykli si těmto vycházkám, sdružovali se a dobíhali až k opuštěným nebo zpustošeným osadám, aby pod shořelými krovými, v ssutinách statků hledali něco, co podobalo se lidské stravě. Častokráte byl na takové výpravě vyplášení nepřítelem, častokráte se s ním utkali i bojem. Hlad tiskl jim do ruky zbraň a odvažovali se i na menší nepřátské povozy, nezřídka zapudili jejich stráže a zmocnili se celých nákladů. Ovšem, že v těch půdkách nejeden pozbyl života, to však neodstrašovalo ostatních, vždyť stále hleděli smrti vstříc, vídali denně umíratí hladové, nemocemi a zimou. Pochovávali je tu v chlumech, na křížovatkách, lesních pěšinách, když jich nemohli dopravit na hřbitovy. / odtud se vysvětluje, že v těch místech a jinde setkáváme se s místními názvy jako "na pohřebištích", "na

hrobištích ", " u dušiček " / Příbramští táborili většinou ve skalách mezi Třemošnou, Tokem a cestou k Svaté Dobrotivé. Tu nejvíce trpěli, ale také škodili nepříteli, jestliže chtěl touto cestou táhnouti ke Zbirovu nebo Horovicům. Už listopad byl, s ním uhodily mrazy a nastávaly sychravé, mlhavé dny. Nedostávalo se vhodných přístřeší, nebylo oděvu, stravy. Zima lezla do těla, přinášeli nemocné, aby také užili u ohně blahodárného tepla, když si jej za noci rozdělali, ženy a děti sedaly takřka na dosah tepla. Teď ještě živili si žaludy, bukvicemi, obávali se, až napadne sněhu a pomoc odnikud. Teprve o vánocích Švédové vypuzeni z Příbramska a pronásledování jednak k Jincům, jednak k Dobříši. /Příbram dobyta Švédy de 2.září 1647 a 26.července 1648 /.

Roku 1648, koncem července, náhlým útokem a zradou zmocnili se Švédové Prahy / Hradčan a Malé Strany /. Na vybavení Prahy sbíralo se u Budějovic císařské vojsko, proti němu od Prahy spěchal přes Dobříš a Milín švédský generál Arvéd Wittenberg, ale dohonil císařské u Hluboké a porazil. Pak vrátili se Švédové přes Benešov ku Praze a dali se do obléhání Starého a Nového města a nemilosrdnými kontribucemi sužovali lid daleko široko, až o Všech Svatých r. 1648 přišla zpráva, že strastem učiněn je konec mírem vestfálským. Dne 24. října 1648 uzavřen mír se Švédy v Osnabrücku, s Francouzi v Münsteru. Druhého dne mír podepsán a nastal klid zbraní, do Prahy zpráva o tom došla dne 3. listopadu a učinila konec krutým bojům o Karlův most a o Nové město.

Roku 1642 zřídil pražský poštmaster Ferdinand Prugger poštovní linii z Prahy přes Dobříš a Milín na Zelenou Horu /přes Březnici /, patrně k vůli nejvyššímu sudímu panu Františku Konopištskému ze Sternberka, sídlícímu na Zelené Hoře. Poště však se zle dařilo v těchto válečných dobách, neboť Švédové jí pobírali koně. Ještě r. 1648 obnoveny pošty,

ale na silnicích nebylo stále bezpečno od loupeživých rot "Petrovských", nazývaných tak podle vesnice Petrovic u Sedlčan. Petrováci či Petrovští žijí podnes v přečetných pohádkách. Aby bezpečnost byla opět zajištěna, projížděly silnicí dragounské hlídky a obnoven mandát o stíhání pobudů a zahalečů, o správě cest, o mýcení lesů podél silnic, aby pocestní se mohli proti přepadům lépe připravit.

Poznámky: Bohuslav Balbín, jesuita, narozen 3. prosince 1621

jako poslední potomek rodu Balbínů z Vorličné, v Hradci Králové, zemřel 28. listopadu 1788 v Praze. Vyučoval několik let na řádových školách, r. 1650 stal se knězem a mistrem svobodných umění. Vřelý vlastenec, zastánce práv jazyka a národa českého, vydal mnoho knih pro žáky, básně a spisy historické. Nejznámější z jeho spisů je "Rozprava na obranu jazyka českého a slovanského," původně latinsky psaná a zabavená, dále Miscelanea a pro náš kraj důležitý spis Diva montis sacri, tištěná původně také latinsky r. 1666 u J. Arnolta v Litomyšli, do jazyka českého přeložená Matějem Štěyerem, členem řádu T.J. Pojednává sice o dějinách Sv. Hory, o jejích počátcích, zázracích, zachycuje však hojně jen pověsti a všímá si i okolí a zmiňuje se o jeho dějinách, o účincích třicetileté války, ovšem jen z vypravování. Jako provinciál řádový zdržoval se nejen na Sv. Hoře, ale i na Slivici, spíše jako host, neboť v knihách farních není nikde zaznamenáno, že by zde konal církevní úkony, na př. sňatky, křty a p.

Rod Měsíčků ze Slatiny: Zakladatelem tohoto rodu byl r. 1451 Jan Měsíček z Výškova. Bořivoj Měsíček z Výškova, seděním na Dolanech v Klatovsku a na Malechově, koupil Čimelice po konfiskaci pro syna Zikmunda. Sám měl v Příbra-

mi dům v Plzeňské ulici / nyní dům Wallenfelsův proti Dolejší oboře /, v němž přebýval. Racek / Radslav / de Slatina, ušlý pro víru do exilia, byl synem Ruprechtovým, levoček rodu Měsíčkova, ale teprve od Rudolfa II. musil obdržet svolení k užívání erbu Měsíčků. Roku 1691 patřily sousední Rtišovice příbuzné rodu Měsíčků Johaně Bynové z Výškova, která je prodala r. 1694 Karlu Maximu Lažanskému z Bukové, ale již r. 1696 převzal je koupí konvent řádu sv. Jiří Kazatelského.-

Někteří, doufajíce v návrat příznivější doby, skrývali svoji víru, až teprve poslední zbytky jinověrců na farnosti slivické vrátili se do církve katolické r. 1657, a to v počtu 46, jak o tom vypravuje Balbín ve svém často citovaném spise. Uvádí v následujícím vyjádření pojednávající o Milíně a Slivici:

"Slušná zajisté věc jest, abych tuto krátkou zmínsku učinil o slivickém kostelu sv. Petra, předně proto, že pro něj od mnoha let vychovává se jeden Pater na Sv. Hoře, aby v něm na sváteční dni služby Boží konal a zastal místo duchovního správce, kterých se v těch místech hrubě nedostává. Po druhé proto, že naši Patres odtud vzati jsou na Sv. Horu a slivický chrám byl jako stupeň, po němž na toto svaté místo vystoupili. V čemž poznává se veliká prozřetelnost rodičky Boží, kteráž umínila svou svatou kapličku a zázračný obraz našemu Tovaryšstvu do rukou dáti, zdaleka a potichu k tomu cestu stlala. Předně L.P. 1630 v karlštejnském panství našim Paterům duchovní práci vložila a příležitost poskytla, aby naši mnoho Kristových po rozličných kacířských bludech bloudících oveček na pravou samospasitelnou cestu katolické víry přivedli. Což když v době té dobře se zdařilo, bližeji nás k sobě a své

Sv. Hoře přivinula, způsobivši, že jsme se do Milína a do Březnice dostali. Odkudž, jakožto z blízka povlovným a ti- chým krokem, bez hrubé práce, na Sv. Horu jsme vystoupili. Je pak Milín městečko půl mile od Sv. Hory, náležející ke karl- štejnskému panství a někdy za starodávna mnoho vejsad a obdarování mívalo, protože vojenským a sice nebezpečným ča- sem Milínští s okolními obyvateli byli povinni Karlštej- nu přispěti a chrániti od nebezpečí, i věci v něm schova- né, jaká byla královská koruna, dsky zemské, vejsady české- ho království, ostatky svatých těl i jiné přednější a nejdražší klenoty českého království. Pro kterouž příčinu Mi- línští s okolními byli a jmenovali se manové.

V tom tedy městečku Milíně, na žádost vysoce urozené- ho Pána, Pana Jana Kavky z Říčan, první z našeho Tovaryš- stva apoštolskou práci na sebe vzali dva ctihonní Patero- vé, Adam Kravařský a Matouš Scultetus, čímž několik tisí- cův duší lidských Kristu zejskali. Po těch, L.P. 1635 při- šli jiní dva podobně apoštolskí dělníci, Pater Jan Dracho- vius a Pater Václav Joanides. Ač pak tito i druzí všeli- jak vynasnažovali se všecku kacířskou zrostlinu do konce vykořeniti, toho však dovésti nemohli až do léta 1657, ve kterém posledních čtyřicet šest kacířův ke katolickému náboženství přestoupilo. Přisluhovali tehdy naši Patero- vé netoliko v Slivici, ale také v Hostomici. Ale potom jsouc opatřena vlastním farářem hostomická fara, sama sli- vická nám až podnes zůstala. Jest pak Slivice kostel za- ložený ke cti sv. apoštola Petra, do něhož rádi se schá- zejí Milínští i okolní všichni, neb jiného na blízku nema- jí. Někteří mu říkají Slivice, jakoby řekl: ačkoliv velmi mnoho lidí vešlo do něho, přece však šli více a více, kte- réžto jméno pochází z té přepodivné věci, kterou o tom Bo-

žím chrámě povídají vesměs naši staří i mladí. A / jak ctihoný Pater Chanovský, těchto míst dobře povědomý ve své knize nedávno na světlo vydané poznamenal / jest věc od hodnověrných a vzácných osob ujištěná,ano i příklady stvrzená,totižto,že nikdá se tak mnoho lidí nevešlo do slivického kostela,aby se všichni v něm jedním časem směstnati mohli a ještě nezůstalo prázdné místo pro jiné. Avšak ví se,že zvláště na větší slavnosti scházivají se velké sily lidu a že tento kostel není větší než jako bývají prostřední kostelové v Čechách.Ví se vůbec,a já jsem to slyšel od ctihoného Patera Bernarda Opla z Tovaryšstva Ježíšova našeho,který tehdy v Slivici byl a viděl očitě všecko,co se tam dálo.Ví se,pravím,vůbec,že chtějíce okolní páni skutečně zvěděti,jest-li tomu tak,co se o tomto kostelu praví,že byť se nahnalo jakkoli lidu mnoho do něho,přece bude prostranství pro jiné,spikli se,aby na jistý den s svými poddanými,co by jich nejvíce mohli shledati,sešli se do toho kostela.Nejvíce pak na to hnali urozený Pán Pan Kavka,Pán Karlštejnský,Pán Přibík Jeníšek z Oujezda,Pán na Březnici,J.M.Osvícené kníže z Lobkovic a jiní mnozí okolní zemané.I sběhlo se lidu ne již na sta,ale na mnoho tisícův,nicméně ani tím tak velikým zástupem nebyl tento kostel naplněn,Bylo ovšem tak mnoho lidu v kostele,že ti,kteříž v něm byli, sami soudili,že není možno,aby jich více vešlo a již počali pochybovat o tom divu,o kterém dávno slejchali. Totéž v sebe myslil dotčený Pater Bernard Oppl,jenž tehdy kázal a z kazatelnice na všechno se díval.Ale hle, v samém kázání přišla nová procesí a zpíváním do kostela vcházela.Zdálo se nemožno,aby se ti lidé tam mohli vtlačiti,neb / jak se potom poznalo / bylo jich přes dvě stě

mužův a žen, nicméně jakoby vešli do prázdná, všichni pro sebe místa našli. Čemuž se kazatel nemohl dosti nadiviti. Podle této příležitosti oznámim také jiné divné věci, které se v tomto Božím chrámě při jeho založení a potom staly, alevšak aby čtenáři nebylo tekno, krátce. O začátku tohoto kostela povídají takto, že Milínští chtěli sobě kostel stavěti na jiném místě, nežli stojí nyní, ale několi krát všecko kamení co ho navozili ve dne, bylo převezeno v noci právě na to místo, kde jest kostel, o němž povídám. Když tehdy poznali v tom vúli Boží, že tu chce mítí kostel, počali tam vykopávati zem, kde by mohli položiti grunty. Když tehdy hlouběji kopají, přijdou na jakýs kamenný obraz / sochu / zdýli as půl druhého lokte, stojící na podobně kamennym stupni, ale bez rukou. Ihned, jak bývá, stal se pokřik a sběhli se všichni. Když se pak naň spolu dívají a diví, hádali, že měl lysou hlavu a dlouhou bradu. Brzy potom přidali mu dřevěné ruce a klíče a pro tuto novou příhodu dali ten kostel světiti ke cti sv. Petra, Apoštola Páně. Týž kostel obnoven jest za našich časů přičiněním našich Paterův, kteříž lid k tomu měli, a co se z farářské mzdy za nějaký čas peněz sebralo, na pomoc přidali, což se stalo léta 1646. Na dvou oltářích jsou erbové urozených Pánův Pánův z Říčan. Třetí dal na svůj groš dělati Pan Jan, příjmím Milínský, hejtman na Milíně. Kamenný obraz sv. Petra, o němž jsem prve se zmínil, že by byl nalezen v zemi, stojí nyní na velikém oltáři a jak lidé povídají, také se skví zázraky. Položím tuto, co v oné knížce napsal ctihodný Pater Chanovský: Toho času, když v Čechách panovalo kacířství, slivický predikant vzal z kostela již jmenovaný obraz sv. Petra a řka: "Petře, pojď se mnou, neníš tu to tvé místo." A dal jej do své fary. Po malé chvíli, nevím

pro jakou příčinu,vráтив se do kostela,našel ten jistý obraz státi před kostelními dveřmi;k němuž postupně promluvil takto: O,Petře,není toto místo pro tebe,pojď se mnou,já tě tak odtad jinam zavleku,že se sem nikdy nevratiš.V tom obraz dal se do něho a tak hrubě ho zdačkal,že brzo byl bez duše.K tomuto místu byly za starodávna hlučné pouti.Jiný z našeho tovaryšstva kněz a strodávných věcí české země výborně dobře povědomý,ke mně napsal takto:Povídá se o tom obrazu sv. Petra,že někdy učiněn jest tak hrubě těžký,že ním žádný žádnou lidskou mocí nemohl s místa hnouti.Časem také vyšed z svého chrámu,pocestným se ukazoval na cestě.

O starodávnosti slivického kostela můžeme hádati po zvonech,z nichžto menší pod jménem sv. Bartoloměje,apoštola Páně,byl slitý léta čtrnáctistého dvanáctého,větší jest ulitý v Plzni léta 1534.Některí mějí,ne bez vší příčiny,že by tu měl někde býti zakopán kostelní poklad,jejž katoličtí snad před Žižkou skryli.Nedaleko od kostela,u cesty,kudy se jde k Milínu,vykouká ze země jakés kamení,na němž vídáni byli kalichové od stříbra a perel jasně se třpytící,jak svědčí hodnověrní svědkové,z nichž jeden jest Václav Srch ze vsi Radětic.Ten přišel ke mně s jinými,když jsem byl na Slivici,ukazoval mi to místo kde se to stalo a pravil,chci-li,že jest hotov přísahou to stvrditi,ale nežádal jsem toho,neb jest muž hodný víry a rychtář mezi svými.Nedaleko toho místa jest jakás jáma,o které povídají,že z země,kteráž v níž jest,byl slyšán zvuk zvonů,jakoby se zvonilo,zvláště v noci před Narozením Páně a slavným Hodem Božího vzkříšení a že ještě za časů jejich rodičů bylo jedné ženě ze vsi Lešetic od Boha zjeveno,že jsou tam zakopáni zvonové a tam

že se mají hledati,ale pro zlé časy nebylo příležitosti jich vykopávati.Když se jde ze Slivice do Milína,asi tak daleko,co by mohl kámen z praku dohoditi,jest jakás skála,na kteréž jsou znamení,jakoby tam někdy před časy lidé bydlili.Jest pověst,že někdy tam bydlil poustevník velmi Pánu Bohu milý,tak že i míval Božská zjevení.Až podnes jsou na skále znamení,jakoby dva byli vedle sebe sedali.Mnozí tam chodí a pro počest svatých ta místa líabají.Tam též je veliký ještě jiný kámen,velmi pohodlný,aby na něm mohl člověk seděti,na pravou ruku se podepříti a čísti,což jsem sám zkusil.Potom po skále táhne se veliká čára,která jesti udělána od lidí,potřebovala zajisté veliké práce.Praví se,jak jsem oznámil,že tam sedával jeden svatý člověk,ale jak mu říkali a co dobrého učinil,žádný pověděti neumí."

Milín a Slivice po válce třicetileté.

Kraj zdejší po ukončení války třicetileté vyhlížel opravdu hrozič, vše leželo v rumu a popelu.Naznačil jsem v předu jen hlavní průtahy vojenské v letech 1618-1648, které se dály po " veliké silnici ", ale soužení tu vlastně nebylo konce, neboť obyvatelstvo v plné míře zkoušeli musilo dále všelikých útrap jiných, jako vydírání předních hlídek vojenských, oddílů špižních, vojenských desenterů a propuštěných vojínů a podobně.Hned na počátku roku 1649 vypukl tu mor, který vyžádal si čím dále tím větších obětí.Nedostatek potravin, hlad, jenž nutil lidi požívati bez rozmyslu i věci nepoživatelné a nepřiměřené,ano i zdraví

lidskému nejvýš škodlivé, tělesná vysílenost a pokleslost duševní následkem hrůz válečných, nedostatek zdravotních opatření a neznalost desinfekčních prostředků, toť příčiny, že mor v krátké době rozšířil se do měst, vesnic a samot. Na odvrácení moru konána procesí na Sv. Horu, jejíž sláva zásluhou jesuitů nesmírně rostla. R. 1649 připomíná se již první procesí ze Slivice a Březnice. Březničtí na cestě z Březnice na Sv. Horu postavili 16 kaplí a křížů, dosud stojících. R. 1650 uvádí se opět procesí na Sv. H. z Příbramě, Slivice, Plzně. O faře na Slivici uvádí F. Holas v Dějinách Sv. Hory: Faru na Slivici měli jesuité ve své správě plných čtyřicet let nepřetržitě. Jejich úsilí byla tato osada opět víře katolické vrácena. Po převzetí Sv. H. býval vždy jeden z tamních kněží administratorem na Slivici. Ale správa fary byla jim velikým břemenem, zvláště při vzrůstajícím počtu poutníků, proto se jí dobrovolně vzdali v červenci r. 1676. Za jejich dlouholehou práci vyslovila jim majitelka panství Beatrix, kněžna z Portie, zvláštním listem uznání a poděkování. R. 1661 k poctě procesí milínského uspořádal svatohorský jesuita P. Gelenius / polatinisované jméno Jelen / velikonoční hru / misterie /, v níž představena P. Maria, navštěvující sv. Alžbětu. Stejně pod duchovní správu jesuitů svatohorských patřila fara ve Třebsku. Na Sv. Hoře uvádějí se 4 kněží, z nichž jeden administroval ve Třebsku, druhý na Slivici, zde pak se uvádí administrátorem P. Adam Kravařský, ve Třebsku P. Joannides T.J.

Aby se zjistil stav obyvatelstva, polí osad, dobytka a berní schopnost, nařízen byl soupis, který proveden v letech 1652-1654. Originál tohoto soupisu, t.zv. rula, se nezachoval, stejně soupis milínského panství, ale opis uložen

je v zemském archivu v Praze odtud pořízen následující
výpis:

1. Lukáš Žáček ..... orné půdy strychů 17, prostlé--
2. Dorota Milínská,

Boříkovský,.....	-"	-"	46,	-"	---
10. Jiřík Holej	-"	-"	10,	-"	--
4. Martin Jíša	-"	-"	27.	-"	3 -
5. Anna Valtová	-"	-"	30,	-"	--
6. Matěj Bláha	-"	-"	18,	-"	2-
8. Polývkovský	-"	-"	---	-"	18 -
9. Václav Melichar	-"	-"	22,	-"	1 -
11. Horalovský	-"	-"	--,	-"	2 -
12. Jan Bumba	-"	-"	3 ,	-"	- -
13. Machačovský	-"	-"	- ,	-"	3 -
14. Václav Jeřábek	-"	-"	2 ,	-"	1 -
15. Václav Kozel	-"	-"	3,	-"	--
16. Jiří Boček	-"	-"	6,	-"	--
Mikuláš Koželuh	-"	-"	1,	-"	--
Matěj Kozak	-"	-"	3 1/4	-"	3/4 --
Pavel Skřivan	-"	-"	15,	-"	--
Jan Bečvař	-"	-"	2 1/2	-"	--
Sýkora Skřivanka	-"	-"	11	-"	--
Jan Horák	-"	-"	3 1/4	-"	--
Dobiáš Stehlík	-"	-"	--	-"	--
Jan Rechek	-"	-"	5,	-"	1/2 --
Jan Prchansk	-"	-"	2 1/2	-"	--
Jan Pruhonský	-"	-"	6,	-"	--
Vavřinec Bumba	-"	-"	6,	-"	--
Jan Řezník	-"	-"	1 1/4	-"	--
Anna Stehlíková	-"	-"	1 3/4	-"	--
Kovařovská	-"	-"	--	-"	9 --

17. Kačerovský: ..... orné půdy strychů 1/2, porostlé --

18. Bečvařovský: ..... -"- -"- -- , -"- 2 -

19. Batoloměj Landa:..... -"- -"- ? , -"- --

Mautovský ..... -"- -"- -- , -"- --

Vavrovs ký ..... -"- -"- --, -"- --

Palivo:

1. Jakub Hostouš ..... -" -" -" 24, -" -" 10 --

2.Kašpar Havel ..... -"- -"- 20. -"- 10 -

3. Paliveckej ..... -"- -"- -"- 45 --

Ves na Buku:

1. Hotovskej ..... -"- -"- 16. -"- --

2. Vondrakovskéj ..... -" -" -" -" -" -"

3. Hlavatská ..... -" -" -- -" -

Přiznávací tabella pro v kraji podbrdském ležící a k Její Milosti římské císařovny Eleonory Majdaleny Therezie panství karlštejnskému přináležející statek Milín

Pořadné sepsání celého kraje podbrdského, tam vnitř podepsaným Visitationis Commisarium v létu 1653 k visitýrování svěřeného

Podpis nečitelný.

Milín	Půda				Mohou dobytka chovat:							
	orná		porost.		potah		k plemenu					
	str.	m.	str.	m.	kone	voly	kr.	jalovov	sv.	kozy	sady	
tedě jmenovaného gruntu: vdovy Milínské	-	-	-	--	1	2	-1	-	1	-	-	
<u>Matěj Jíša</u> , ny-ní Jakub Jíša:	24	3	-	-	4	3	2	4	1	-	-	
<u>Václav Kovář</u> ,												
nyní Matěj Kolář	4	-	8	-	-	1	1	1	1	1	-	2m
<u>Anna Vallová</u> , ny-ní Řehoř Valla:	30	-	-	-	2	-	2	2	3	1	-	1m
<u>Matěj Bláha</u> , ny-ní Jiří Blaha:	18	-	2	-	2	-	3	2	-	1	-	1/2m
<u>Matějíčkovský</u> , nyní ? /nečit./	-	-	15	-	2	-	2	-	2	1	-	1/2m
<u>Polívkovský</u> , ny-ní Václav Polívka-	-	18	-	-	2	2	1	5	1	1	1	1/2m
<u>Václav Melichar</u> ,												
nyní Slaneček	22	-	1	-	-	2	2	2	4	1	-	1m
<u>Jiří Holej</u> , ny-ní Štěpán Machutá:												
Ant. Landa, nyní Jiří ?/nečit./	10	-	-	-	-	1	2	1	-	-	-	1m
<u>Heralovský</u> a Jan Bumba, nyní Jiří Bumba	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1m
	3	-	2	-	-	-	1	1	1	-	-	11/2

Ves pustá na Buku:	Půda:				Štěpnice Mohou dobytka chovati:														
	orná		porostlá		neb sad		k tahu		k plemenu		koně		oly	kr.	jal.	ovc	ces	vin	čekoz
	str.	m	str.	m	str.	m	str.	m	str.	m	str.	m							
Hotovskéj	20	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Chalupníci:																			
Vondrákovský	16	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Zahradníci:																			
Hlavatská:	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Všecko pustý na polo ladem ležící.																			

Právní postavení manství karlštejnských po válce třicetileté:

V předu bylo již vzpomenuto, že král Ferdinand II. r.1625 vyzdvíhl purkrabství karlštejnské, vydal nový zemský řád, podřizující many dvorskému lennímu úřadu/ písmena F 55 a následujícími / a téhož roku 1625 hrad se všemi manstvími pod jeho léno patřícími české královně Eleonore, rozené vévodkyni z Mantue, jakož i všem budoucím královnám českým k užívání podán. / Zřízen tudíž tak zvaný stolní statek /. Královna Eleonora následujícího roku tento hrad za stavila za 50.000zl Janu Kavkovi z Říčan. Jeho nástupci, zvláště jeho dcera Božena Beigna kněžna Portia počala si však osobovati pravomoc i nad many a manstvími, což jí nálezem krále Leopolda I. dne 25.III. a opět dne 5.září 1676 zakázáno a Janovi Joachymovi hraběti

Slavatovi, toho času královskému dvorskému sudímu rozkázáno, aby své právo v této záležitosti, jako při ostatních zemských manstvích zastával. Dvorskému sudímu Karlovi Maximiliánovi hraběti Lažanskému nařízeno pak nálezem ze dne 11. února 1692, veřejně ohlášeným, aby všichni manové karlštejnští, kteří svá manství nemají dosud vložena do dvorských desk, dali je do desk vložiti a složili manskou přísahu. Rozepře však o pravomoc trvaly všeck až do té doby, kdy hrad s manstvimi byl ze zástavy vyplacen, pak zanikly samy sebou, zvláště relací Marie Terezie ze dne 9. ledna 1755, v níž tato panovnice výslovně praví, že pravomoc nad many i manstvimi karlštejnskými přísluší král. dvorskému lennímu úřadu, že všichni manové pod ztrátou manství zavázání jsou zde se ohlašovati ku keňání manských povinností, a od této doby lenní přísahu, která se prve skládala královně ve Vídni u c.k. dvorské kanceláře/skládati u splnomocněného krále. dvorského lenního úřadu. Královně české patří právo odúmrty / jus caducitatis /, pročež i manství uprázdněná jinému může dáti neb i před odúmrtem může slíbiti, naproti tomu nesmí být bez vědomí a povolení krále českého změněna prvopočáteční vlastnost manská, totiž rytířská manství nemohou být přiznána osobám občanským, robotní rytířským manství po meči v manství po přesliči nebo naopak, nebo dokonce nemůže být manství zbaveno lenního svazku a prodáno. Tímto nálezem jest znemožněno i zadlužení manství karlštejnských bez povolení zeměpána a příseďcí dvorského lenního úřadu František z Trochy ustanoven úředníkem královniným k hájení jejího práva. Úřad tento vyzdvižen r. 18 1783 Josefem II. a přenesen na krále českého prokurátora, z nichž jej zastávali Jan Fr. Gamperle až do r. 1800 a Josef Krtička, rytíř Jaden od r. 1800-1829.

Manství česká se spravovala pak l. Obnoveným právem a zří-

zením zemským krále Ferdinanda II. od r.1627, a to zákony pod písmenou A 19 a F 50 až do 72, pokud pozdějšími nařízeními nejsou zrušeny. Toto nařízení tištěno jest toliko do 135 stránek, ostatek, a to právě zákony týkající se manství, od písmeny F a t. d. jsou toliko perem doplněny. Chová se ve veřejné bibliotece pod značkou L.IV.A.56.

2. Pozdějšími v lenních věcech vydanými nálezy, mezi nimi nejdůležitější je ze dne 13. června 1811, objasňující celé manské právo, kde by tato nařízení ještě nestačila, pak 3. všeobecným manským právem, tak zvaným langobardským právem manským. Tak zvané manské právo karlštejnské / sbírka manských nařízení od karlštejnských purkrabí bez řádné, v-českých pravomoci, v deskách dvorských zaznamenaná v katernu C a v této knize v předu citovaná / neplatila, neboť bylo jím odepřeno potvrzení dvorským dekretem ze dne 13. června 1811. Povinnost karlštejnských manů zůstávala ny-ní jen na papíře a stala se bezvýznamnou od té doby, kdy koruna česká odvezena do Vídně a posléze uložena v kapli svatováclavské. Statky manské ponenáhlu také měněny ve statky spupné / alodiální / nebo udělovány a prodávány králem osobám jiným, často o panující rod neb říši zasloužilým, až konečně zrušeny manské svazky úplně říšským zákonem ze dne 17. prosince 1862 č. 103 a ze dne 12. května 1869 č. 114 ř.z. / Dr.Jos.Chmelenský-Č.Č.M. 1835, str. 255 a další. /

Zástavní pán karlštejnský Jan Kavka z Říčan užíval ve svém erbu červeného erbu štítu se třemi stříbrnými listy lipovými, špičkami směřujícími do rohu štítu, kteréžto znamení se objevuje i mezi krídly červenými ve klénoutu znaku. / Znaky rodů českých, příloha " Časopisu společnosti přátel starožitnosti českých ", list XIV-V. Král z Dobré

Vody:Heraldika,str.350 /.Jan Kavka z Říčan zemřel r.1645 a po něm držela Karlštejn s celým panstvím dcera Beatrice Benigna,hraběnka z Portie na Starém Sedlišti a Karlštejně,se sestrami Ludmilou a Annou Marií Eusebií,z nichž poslední prodala svůj díl Janu Norbertu ze Šternberka dne 20.května r. 1672.Beatrice Kavkovna z Říčan zemřela r.1681 a v držení její části ji následovaly dcery Františka Begnina hraběnka Weisenwolfsova a Isabela Mandalena,hraběnka ze Šternberka / zemřela r. 1687 /.Díl Mandaleny připadl Janu Josefovi hraběti ze Šternberka,druhý díl přešel na Krištofa z Weisenwolfu,potomka starožitné německé rodiny, pocházející nejspíše z Frank v Bavořích,jež se dříve psávala Ungnady ze Soneggu či Sunecku,pak Ungnady z Weisenwolfu. / Riegerův Slovník Naučný,IX,786 / Znakem této rodiny byl štít čtvrcený,první pole bylo červené se stříbrným ohařem s červeným obojkem,druhé a třetí modré,se zlatými cimbuřími / znak původní /,a čtvrté se 2 stříbrnými,od sebe odvrácenými psy.Ve klénoutu jsou dva rohy./V.Král: Heraldika,str.56,275,299./Jan Norbert a jeho syn Jan Josef Šternberkové pocházeli ze starožitného českého rodu, který měl ve znaku modrý štít se zlatou hvězdou osmicípou, kteráž se spatřuje i ve klénoutu mezi modrými křídly.

/V. Král:Heraldika,str.355./Část milínská přešla na Šternberky.Roku 1693 jednalo se o odprodej hradu od koruny,i dával zaň hrabě Breda Karel bez manu 150.000 zl,ale roku 1702 pomýšleno na výplatu,a tehda jej vyplatil za 50.000 zl hrabě Norbert Leopold Libštajnský z Kolovrat,dědičný pán na Rychnově,Černíkovicích,Borohrádku,Přestavlkách, Chroustovicích a Líšni,jenž od té doby stal se zástavním pánum na Karlštejně a " na ten čas pořádnou a pravou vrchností lenní a zástavní."/ Červená kniha karlštejnského man-

ství N 113, str. 291 ab anno 1624 /. Norbert Leopold hrabě Libštejnský z Kolovrat byl potomkem starobylého rodu českého, jenž nechal ve znaku štít poltěný v pole modré a stříbrné, s orlicí stříbrně a červeně dělenou, s perizonem a červeným korunovaným štítkem s břevnem, v klénoutu s křídly červeným a stříbrným s páskou. / V. Král: Heraldika, str. 271 /. Hrabě Kolovrat se nabízel, že panství koupí dědičně, s podacími i se všemi manly za 150.000 zlatých. Ježto však přenesení práva nad manly příčilo se regaliím, sešlo s koupě a císařovna Eleonora Magdalena vyplatila roku 1705 hrad Karlštejn zpět, načež stal se opět stolním statkem českých královen. Stolní statky bylo zboží, jehož příjmy byly určeny k vydržování dvora královny a platila o nich, jako o zboží zvláštním, s určitým účelem, také zvláštní pravidla. Po smrti císařovny Eleonory r. 1720 přešel Karlštejn na císařovnu a českou královnu Alžbětu Kristínu, manželku Karla VI., a pak na dceru tohoto, císařovnu a královnu Marii Terezii. Dne 28. srpna ^{r. 1755} ~~v~~darován jest hrad, když nebylo žádné královny-vdovy, císařovnou Marií Terezii nové založenému "Terezianskému ústavu šlechtičen" na Hradčanech / t. zv. Damenštiftu, jak se ústavu lidově z německého pojmenování říkalo /, spolu s panstvím karlštejnským a milínským, s výjimkou, že císařům, jako králům českým, jest volno ujati hradu Karlštejna, když ~~ře~~cenému ústavu zajistí jiný důchod ročních 12.000 zlatých. Uvedené zde změny majitelů památného hradu sdílel s ním ovšem i Milín. K výplatě hradu od této doby již nikdy nedošlo a tak zůstává milínské panství v tomto poměru k ústavu šlechtičen až do r. 1849, totiž do zrušení vrchnostenských úřadů. Po politickém převratu a zrušení šlechtictví a všech rodových výsad zrušen byl i Terezianský ústav na

Hradčanech / představenou ústavu musila být vždy některá z arcikněžen vládnoucího rodu habsburského / a právo patro-nátní ke kostelu slivickému přešla na čsl. stát, t.j. mi-nisterstvo zemědělství. V určitém úředním poměru zůstává farní úřad na Slivici s úřadem hradu Karlštejna až posud. Některá manství robotní i rytířská prodána byla od hradu zvláště, tak na př. v našem sousedství robotní manství Braunovské či Braunschke v Raděticích / nyní příslušníci ro-diny se píší Broumové / získali toto manství r. 1791, ro-botní manství Maršovské, dvůr v Chrašticích, koupila r. 1782 rodina Kášova / Václav Káš /, robotní manství Chytra-kovské v Kamýku získal Josef Žebrakovský r. 1795, rob. man-ství Svatohorské, dvůr v Kamýku, koupil r. 1825 Čeněk Lu-keš, rytířské manství Stěžov, dvůr a s ním robotní manství v Dubenci koupil r. 1695 kníže Rudolf z Colloredo-Mans-feldů, rytířské manství Lazko a s ním robotní dvůr Lisovce v Prácheňsku koupila Gabriela hraběnka Vratislavova, rytířské manství Bytice, dvůr ve vsi Dubenci, / nyní By-tiz / koupil r. 1829 Jan Antonín hrabě Harbuval Chamareé, rytířské manství Smolotely získal koupí r. 1822 Jan, svo-bodný pán Henniger.

Další zprávy o slivické faře:

V předcházející statí o slivické faře stala se zmínka o tom, že r. 1677 přešla fara z rukou řádu jesuitského do rukou světského kněžstva. Toho roku dosazen na faru kurát slivický Adalbert / Vojtěch / Burian. Ten zde působil do roku 1680 a vystřídán byl farářem Františkem Hoštíkem.

Počátkem prosince r. 1695 odstěhoval se ze Slivice nástupce Hoštíkův Matěj František Kibic. Za tohoto faráře byl patronem kostela zástavní pán karlstejnský Josef hrabě ze Šternberka Farář Matěj František Kibic odešel r. 1695 a nástupcem jeho byl Václav Hlasitý, který zde setrval do r. 1703 a vystrídal jej P. František de Valdt. Další faráři zde následovali: P. Josef Salerius, nástupce Valdtův, 1720-1724, Jakub Jan Červenský 1724-1736, P. František Hledík 1737-1744, P. Karel Michálek, modák z Březnice, 1744-1749, Th. Dr. P. Jan Šebestian Lauer, šlechtic de Lauro, rodilý z Dubé na Moravě, 1749-1760, P. Jan František Mach, bakalář theologie, rodilý v České Skalici, od 20. října 1760-9. února 1762, P. Josef Jan Černý, rodilý v Praze, 1762-1778 / P. Josef Vít Koukol, cand. theologie, 1762-1778, jeho nástupcem jmenován P. Josef Jan Černý, rodilý v Praze.

Farář P. Jakub Jan Červenský býval administrátorem v Dobříši a ze Slivice odešel do Mělníka, kde se stal děkanem.

Za něho připomíná se na Slivici první kaplan P. Kocourek.

Farář Th. Dr. Jan Šeb. Lyer, ^{LAUER} šlechtic de Lauro odešel za děkana do Nového Bydžova. Za jeho nástupce Jana Františka Macha pořízen do kostela stříbrný pozlacený kalich a křížová cesta. Roku 1760 začal stavěti farní dům za pomoci a schválení konsistoře, arcibiskupa hraběte ze Šternberka s přispěním též panství karlstejnského, jehož tehda byl ředitel František Schöttner, officialem stáku milínského byl Jan Kiesl a šlechtic Matěj Jonák z Freiwaldu. Fara dokončena r. 1761 nákladem 2695 zl 44 kr. Křížová cesta vyžádala si nákladu 42 zl 3 kr a umístěna v kostele r. 1762.

Farář P. Josef Vít Koukol před svým jmenováním farářem slivickým působil po 12 let v Chraštici.

Po válce třicetileté patřily ke slivické faře tyto osady:
městečko Milín,Rtišovice,Životice / jen z části,druhá část
patřila ke Chraštici;ke Slivici patřili občané Tomek,Slá-
ma,Soukup,Hájek,Valtura,Bartík,indiferentní byli Novák,Haša
a zbývající patřili ke Chraštici.Indiferentními sluli ti,
kteří si mohli voliti k náboženským úkonům buď faráře sli-
vického nebo chraštického,nejsouce vázání přesně ani k té,
ani k oné faře./,dále Vrančice,Ostrov,Lazko,Zavržice,Ka-
mená / vesnice,ovčín a 1 dům,který té doby je obýván ži-
dem,ostatní jsou farníci bubovičtí /,Žežice,Žežičky/zad-
ní/Vojna,Buk,Háje/přední/ a Háje / zadní / a za nimi je-
ště 2 chalupy,z nichž jednu obývá hrnčíř,Jesenice / 2 cha-
lupy /,Brod,Palivo,Kacíř,Stržený,Kotalík,Bolina,Konětopy,
Lešetice,Bytíz / ves a hospoda ^{*}K filiálnímu slivickému ko-
stelu v Dolních Hbitech patřily tyto osady:Dolní Hbitý,Hor-
ní Hbitý,Jabloná,Jelence,Luh,Vápenice, / 1 chalupa/,Smolo-
tely,mlýn Vopičkův,Andíkův,dominikální / panský /,Vondrův,
Kaliště, / 7 chalup /,Nepřejov,Větrov / 2 chalupy /,Lipan-
ský,Plavec,mlýn Peterkův,Kacíř. K filiálnímu kostelu slivic
kému v Pečicích patřily:Pečice Velké, Pečice Malé / nyní Pe-
čičky /,Bohostice,Luh,Drsník,Cetyně,Kamená.

Při záduší slivického kostela zachována je účetní kni-
ha,počínající rokem 1656.Je velikosti obvyklé knížky,v ků-
ži vázána a na prvé stránce vepsána je přísaha pro kostel-
níky.Kostelníky rozuměli se výběrčí zádušních poplatků,tudíž
jméno mělo poněkud jiný význam než dnes.Uvedená přísaha zní:
"Já N.N.přisahám a slibuji Pánu Bohu všemohoucímu,blahosla-
vené Panně Marii a všem Božím Svatým a její Milosti Vysoce
cvičené kněžně a paní,paní Beatrix ,svaté římské říše kněžně
z Porcie,rozené Kavkovně z Říčan,paní na Vlašimi a hradě
Karlštejně,jakožto na ten čas paní a kolatorkyni koste-

^{*}Jomylem vypuštěn Stěžov,Radětice.

la a záduší svatých milých apoštolů Petra a Pavla na Sli-
vicích,že tento ouřad kostelníku,kterémuž jsem touž vrch-
nosti milostivě povolán,věrně a upřímně spravovati,dluhy
všelijaké k tomu záduší přináležící bedlivě vyhledávati a
vyupomínati chci,vejprosy a jiné přijmy bez přítomnosti do-
mácích i přespolních kostelníkův k sobě nepřijímati ani ne-
vydávati,vydání pilně a bedlivě poznamenávati,všeliké dobré
záduší toho vyhledávati a při tom všem se věrně,náležitě
a upřímně zachovati.K tomu mi dopomáhej Pán Bůh,Panna Ma-
ria i všichni svatí jeho Amen."

Největší část příjmů zádušních byl z pronájmu tak zva-
ných železných krav.Tou dobou a ovšem i dříve bývalo oby-
čejem,že osadníci odkazovali k záduší kus dobytka hovězí-
ho,kterýž pak dáván ve prospěch záduší " pod plat ",nebo
" pod nájem ".Dobytka takovému říkalo se " zádušní krávy " w
Z každého kusu při sv. Havle platilo se ročních 10,20,24,i
29.kr,za vola i l zl.Někdy také z hotových peněz zádušních
koupena k záduší kráva a rovněž tak s ní naloženo.Nájemce
zbavil se smlouvy,když krávu odvedl,načež pronajata jiné-
mu,nebo i prodána,anebo když ji převedl z jednoho gruntu
na druhý.Stalo se ovšem často,že kráva pošla a v tom pří-
padě zůstala na gruntu,jehož držitel touž měrou byl povin-
nen odváděti nájem,jako kdyby byla živa a užíval jejího u-
žitku.Takové břemeno nazýváno " kráva gruntovní ",nebo " gru-
netní ",nejobyčejněji pak " kráva železná ",jelikož nemoh-
la být s gruntu převedena,leč by držitel statku odvedl za
ní novou krávu živou,což ovšem málokdy se stávalo.Sdíle o-
sadníci po mnohá léta nájem zůstávali dlužni,takže povin-
nost jejich se hromadila.V takových případech záduší vy-
rovnała se s dlužníkem tím způsobem,že přejalo od něho kus
pole nebo louky,lesa a pod.,ale odevzdáním pozemku zbavil

se jen dluhu za minulá léta, nikoli dalšího ze železné krávy, plynoucího platu, ten vázl nadále na gruntě. Z výtěžku záduší dostával farář a varhaník určitý obnos, přebytků užíváno k opravám kostela.

V roce 1669 uváděni jsou tito kostelníci:

Z Milina Václav Melichar, Jan Valla, Václav Polívka.

Z Vrančic: Václav Petraň.

Z Lešetic: Jan Pešek, Jiřík Standl.

Z Konětop: Jan Mikule.

Z Radětic: Jan Srch. Z Horních Hbit: Jiřík Záruba, Václav Kovář.

Z Dolních Hbit: Jiřík Vlk, z Luhu Jan Vondruška, z Jabloné Štěpán Sirotek, z Nepřejova Burian Krejčík, ze Smolotel Máma Vondrojic, za pečickou kolaturu Matěj Štáf / přední /, Jiřík Vlk, Tomáš Kopecký, Marie Dubec, v roce 1671 za Václava Kováře z Horních Hbit zvolen Václav Novák.

Počet železných krav a jejich chovatelé v roce 1672:

Z Milína: Matouš Palivec, ... počet krav : 2 , platil 20 kr.

Anna Tkadlec	1 ,	10
Obec Milín	1 ,	10
Jiřík Holej.....	3 ,	30
Dorota Bláhová	2 ,	20
Mikuláš Kolář	2 ,	20
Martin Cíza	2 ,	20
Bartoň Landa	2 ,	20
Matěj Kovář	1 ,	10
Jan Válla	4 ,	40
Kašpar Havel	3 ,	30
Jakub Hostouš	1 ,	10
Daniel Pytel	4 ,	40
Václav Melichar	4 ,	40
Jan Buřba	1 ,	10
Martin Zima	1 ,	10

Václav Polívka, ...počet krav: 2 , platil 20

Ze Rtišovic:

Jan Tater		1 ,	10
Tomáš Špirek	-"-	1 ,	-"- 10
Jan Mlynář	-"-	1,	-"- 10
Václav Polívka / kameník / ..	-"-	1 ,	-"- 10
Tomáš Zítek	-"-	1 ,	-"- 10

Lešetice:

Martin Vaněček.....	-"-	3 ,	-"- 30
Jiřík Karhan	-"-	2 ,	-"- 20
Jan Vlk	-"-	1 ,	-"- 10
Martin Vítěk	-"-	1 ,	-"- 10
Bartoloměj Smolka	-"-	1 ,	-"- 10
Jakub Mrvík	-"-	2 ,	-"- 20
Jiřík Štandl	-"-	1 ,	-"- 10
Jan Pešek	-"-	5,	-"- 50
Marjana Tumová	-"-	1 ,	-"- 10

Radětice:

Jan Bláha.....	-"-	3 ,	-"- 30
Jan Jíra	-"-	1 ,	-"- 10
Jan Novák	-"-	1 ,	-"- 10
Jan Srch	-"-	1 ,	-"- 10
Jiřík Hacaperka ---	-"-	1 ,	-"- 10
Srup	-"-	1 ,	-"- 10

Stěžov:

P.Chlumčanský	-"-	1 ,	-"- 10
Kubiček.....	-"-	3 ,	-"- 30
Hostouš	-"-	1 ,	-"- 10

Brod:

Matěj Boháč	-"-	4 ,	-"- 40
Štěpán Čárský	-"-	2 ,	-"- 20

Zavržice: Jon Marek 1, Adam Krejčí 2, Pavel Stehlej 1.

Konětopy: Martin Mach 6, Václav Šindelář 1, Lukáš Makovec 1,
Tomáš Pletánek 4, Jan Sindelář 9, Jiřík Machuta 6,
P. Běšín 2, Jan Jech 1, Jan Pošic 5, Václav Makovec 2,
Matěj Potočka 2, Řehoř Kolář 1, Matouš Potočka 1.

Vostrop: po 1 krávě chovali: Jiřík Mácha, Jan Maršánek, Barto-
toloměj Salát, Matouš Vanka, Martin Skřivánek, Sib-
lík, Knotek a Vaněček.

Lazko: po jedné chovali Bartoloměj Jiřík, Palivec, 1 na grun-
tu královském.

Vrančice: po 1 chovali Ondřej Bejček, Václav Vošahlík, Ma-
těj Pohorecký, Vavřinec Petrů, Martin Sláma, Adam Bříz
ka, Adam Bašta.

Podle výkazu: Počet zádušní svatého Jana ve vsi Dolejších
Hbitech, statku milínskému přináležejícího, a to od začátku
létha 1658 až do skonání létha 1667, to jest za 10 leth po-
řad zběhlých 12. dne Martii Letha 1668 vykonaný „, bylo na
tomto záduší celkem 26 železných kráv, a to v Hořejších Hbi-
tech 6, Dolejších 9, v Luhu 3, Vesci 3, Kališti 4, Jabloné 1,
v Placištích, nyní Jelence zvaných 0, v Lipanech, jinak Vě-
trov Líšnický 0.

Ve farnosti velkopečické chována byla 41 kráva, a to v Pe-
čicích 18, Cetyni 13, Bohosticích 4, Pečičkách 3, Kamené 3.

Roku 1668 splaceno byla záduší slivickému z nájmu krav
18 zl 40 kr, pečickému 10 zl 15 kr. Ve vydání uvádí kostel-
ník Matěj Štáf z Pečic, že vyplatil kantorovi v Pečicích
6 kráte po 6 groších, což je důkazem, že r. 1668 byla již
v Pečicích škola, kdežto o škole milínské není do konce
17. století žádné zmínky. Pro bídné finanční poměry nemoh-
li osadníci odváděti povinné poplatky záduší, proto jejich
dluhy se rok od roku povážlivě hromadí. Tak r. 1668 jen mi-
línskí osadníci dluhuji 96 zl 56 1/2 kr, z celé farnosti

- Ke str. 108-

Obec Pečice.

Kostel v Pečicích, bývalý filiální kostel svatého

slivické / bez pečické a dolnohbitské / 268 zl 18 grošů
6 1/2 d.Z Milína dluhovali :

Matouš Kolář ..... 17 zl 86 kr 4 1/2 d.
Matouš Krejčí z Konětop 3 zl 25 kr 5 d,
Kotrik 7 zl
Václav Káš ..... 4 zl 30 kr 4 d,
Bartoň Landa ..... 6 zl 29 kr 1
Matouš Palivec ..... 5 zl 31 kr 3
Jiřík Holý ..... 11 zl 10 kr
Matěj Bláha ..... 12 zl 37 kr 6
Mikuláš Jeníček ..... 3 zl 2 kr 1
Martin Jiša ..... 5 zl 46 kr 3
Matěj Kovář ..... 1 zl
Jan Válka ..... 9 zl 23 kr 1
Jan Bumba ..... 2 zl
Jan Stočes ..... 20 kr
Zíma pekař ..... 1 zl 20 kr
Havel Kašpar ..... -
Daniel Pitel ..... 1 zl 20 kr
Václav Polívka ..... -- 10 kr
Václav Němec ..... -- 50 kr.

Výčet jmen uvádím hlavně z toho důvodu, aby byla patrna starousedlost rodů.

Pro poznání přibližné lidnatosti celé farnosti slivické, spolu s pečickou a dolnohbitskou uvádím následující výtah z Dějin arcidiecese pražské od Dr. Ant. Podlahy:

Slivice-fil. capella Pečice, Hbitý, patron r. 1700 Josef ze Šternberka, farářem r. 1694 Mat. Fr. Kibitz, r. 1700 Václav Hlasitý, r. 1706-9 Gotfrid Fr. Waldt, velikonoční zpovědi účastno r. 1694 dospělých osob 1466, nedospělých 7, r. 1701 dospělých 1786, r. 1709 dospělých 1697. Z toho patrno, že po-

čet obyvatelstva na tak rozsáhlý obvod byl na konci XVII.
a na počátku XVIII. století zcela nepatrný, uvážíme-liže
všechno obyvatelstvo, až na nepatrné procento židů a pak
dětí bylo toliko náboženství katolického a musilo se zú-
častniti velikonoční zpovědi.

Změny držebnosti.

Po válce třicetileté přcházel velmi často majetek z ruky
do ruky. R. 1665 vydáno bylo zvláštní taxaci, t.j. předpi-
sy, podle kterých měl být majetek odhadován:

Lán pole po 600 kopách, chatrný 300 kop.

Lán lesa po 120 kopách.

Stavení dvoru od kamene s ovčinem za 250 kop.

Za vinici s presem na 5 sudů 750 kop.

Sud vína po 15 kopách.

Haltýř na ryby po 25 kopách.

Mlýn s 1 kolem a pilou 400 kop.

Vejsadní krčma 200 kop.

Štěpnice s travou a ovocem 150 kop.

Od sekání trávy za den 6 gr.

Zahrada skrovná pro vaření 40 kop.

Rybník s násadou 30 kop.

Chmelnice 20 strychů 70 kop.

Pšenice 1 strych 1 kopa 15 grošů.

Žita strych 1 kopa.

Ječmene 1 strych 50 gr.

Svině stará 2 kopy, roční prase 40 gr.

Koza stará 2 kopy, roční 1 kopu.

Kráva ročně užitku 3 kopy.

Stará ovce užitku 12 gr.

Vůz sena selského 45 gr.

Slepice 6 gr., kuře 3 gr., vejce 1 denár, husa 10 gr.

Roboty vozny den po 24 gr., roboty ženný ve žních / den po 6 gr., ke stavbě 4 gr., od sekání dříví z lesa 10 gr., od hrabání 4 gr., od pletí 4 gr., za 1 den hnoje vožení 20 gr., 1 losos za 6 kop.

*
Tak dne 11. prosince koupil svatohorský superior P. Jiří Pfeffermann od Adama Chrousta a jeho manželky Anny cestu přes jeho pole k Sv. Hoře, vedoucí nad rybníkem Kaňkou u Příbramě. Cesta tato sousedila s polem Doroty Milínské. Tato Dorota Milínská byla r. 1654 majitelkou zájezdni hospody "U černého orla" v Příbrami, který prodala Václavovi Rosovi a jeho manželce Františce, rozené Fričové.

/ Dům tento ustoupil r. 1924 nynějšímu okresnímu domu na hlavním náměstí v Příbrami. Název "U černého orla" objevuje se teprve r. 1751. V té době snažili se také svatohorští jesuité koupiti sousední statek Rtišovice, ale s koupě této sešlo, ježto za císaře Leopolda ztráceli již vlivu u dvora a nebylo tu nálady rozmnožovati statky církevní / mrtvé ruky /. Císař Karel VI., za jehož vlády bylo znovu jednáno o koupi Rtišovic tímto řádem, nedal ke koupi rovněž svolení. Dvůr Rtišovice se zámkem patřil obci příbramské, byl však prodlužen a pro dluhy zastaven panu Měsíčkovi ze Slatiny a na Čimelicích. Pro nedostatek peněz k výplatě dvora nikdy nedošlo. Jesuité použili přímluvy svých příznivců u dvora, kteří dlouho opětně působili na císaře, až týž hněvivě zvolal: " Ale to již naposledy!" Ke koupi dvora jesuiti přece nedošlo ani tentokráte pro nové nahodilé překážky. Roku 1700 naskytla se jesuitům znova příležitost ke koupi Rtišovic. Statek patřil primasu

* r. 1659

velvarskému Janu August.Klouzarovi,který jej převzal od p.
Měsička za 12.000 zl.Rektor březnické koleje psal dne 9.
srpna 1702 superioru svatohorskému P.Linkovi,aby neváhal
a rychle koupi uskutečnil.Jesuité dali si Rtišovice odhad-
nouti.Podrobný odhad zněl na hrubý výnos 863 zl 20 kr,
náklad na 199 zl,tedy čistý výnos roční 662 zl 20 kr.Na Rti-
šovice mimo jesuity byl ještě kupcem jakýsi pan Mund,kte-
rý nabízel 12.500 zl a pan Morely.Prodávající požadoval
14.000 zl.Při dvoře bylo 200 strychů výsevu,lesy byly
" admirabl ",jak o nich píše odhadce Pavel Ignác Bayer,
pivovar dřevěný,vařící dobré pivo,jaké prý tak brzy nikde
nepil,ovcí bylo tam 250 kusů,12 kusů hovězího dobytka.Je-
suité koupi stále protahovali,Klouzal ztratil trpělivost
a prodal Rtišovice dne 17.července 1703 panu ^{Huškoví}Kupkovi z Čer-
nic za 13.000 zl.V roce 1705 byly však zase na prodej.Kup-
ka nabízel je za 23.000 zlatých.Jesuité pokoušeli se po
třetí o koupi,bylo třeba získat opět císařského svolení.
Obrátili se proto na pana Jana Václava hraběte Vratislava
z Mitrovic,skutečného tajného konferenčního radu a nejvyš-
šího kancléře království českého se žádostí,aby se u císa-
ře přimluvil.Odpověď hraběte zněla v tom smyslu,že tento-
kráte nelze ničeho činiti,jelikož dobře zná smýšlení císa-
řovo a jeho rozhodnutí nepovolovati žádným způsobem daší-
ho zakupování a nabývání nemovitostí řeholemi a klerem.
Prokurator jesuitské koleje P.K.Pfefferman radi svatohor-
ským dopisem ze dne 8. srpna 1714,že by bylo možno získa-
ti ti Rtišovic ve formě " titulo hipotecario ",t.j. s po-
mocí hypoteky a dobrých lidí,zvláště pánu místodržících
kteří to mohou učiniti.Proti tomu nemohl by císařský dvůr
ničeho namítati,kdyby jako věřitilé ujali se statku zatí-
ženého jimi hypotekou,ježto by se nestali pány plnými,ne-
smělo by se arcí jít ke dvoru pro radu a informace.Ko kou-

pi Rtišovic ani tentokráté nedošlo a prodány v dražbě jaké-musi Věžníkovi,snímž alespoň r.I728 vyjednávají jesuité svatohorští dodávky piva pro Sv.Horu/ Fr.Holas:Dějiny Sv. Hory./

Dne I4.června I630 koupil hrabě Bruno Mansfeld panství dobříšské od komory královské a tak se stal rod Mansfeldů,od r.I780 rod Coloredo Mansfeldů,bezprostředním sousedem panství milínského a zůstal sousedem našeho městečka až do pozemkové reformy,prováděné po velkém politickém převratě,kdy revíry placký,višňovský,kurzbašský,jelenecký a větrovský odděleny spolu s velkostatkem Dlouhá Lhota od ostatního statku dobříšského.Hrabě Bruno Mansfeld,tajné rady komorník,nejvyšší zemský lovčí,štolmistr a falkmistr,odkoupil panství dobříšské za 40.000 zlatých,s podmínkou,že císařům,jako králům českým ,vyhrazeno zůstane právo lovу červené zvěře,kdykoliv by toho práva chtěli užiti,ale jen jedenkráte použil práva svého bývalý následník rakouského trůnu korunní princ Rudolf.Tehda při prodeji patřily tomuto panství následující osady:Dobříš městečko,Rosejovice,Chlumec u Hostomic,Lštění,Chouzava u Mníšku,Kaliště,Pouště u Dobříše,Libčice u Knína,Na rybníku / nyní Rybníky /,Drevníky a Homole u Borotic,Nechalov,Nečině,Vápenice,Habří,Větros, Líšnice u Hbit,Třtí,Jabloná,Zadní,Přední a Prostřední Chlumy,Konětopy,Radětice,Drsník,Osík či Osika / nyní Buk,část konětopská /,Na hájích / nyní Háje/Jerusalem,Úběnice,Druhlice / ne celé,část ke Karlštejnmu /,Skalice u Dobříše,Lhota Německá,Nová Ves u Mníšku.

Nesmírný útisk poddaného lidu na panství dobříšském vynesl tomuto panství i městečku posměšný název Dobříš-odříš.Míra trpěnlivosti překypěla tu za vlády Marie Tere-

zie,když vrchní panský úředník Svoboda jednal s poddanými hůře než s dobytkem.Aby vzmáhající se odpor poddaných sedláků zlomil,dal několik mužů ubiti karabáčem až k smrti.Na udání adjunkta krajského se úřadu barona z Unwertu nařídila Marie Terezie vyšetření případu,leč krajský hejtman baron Lažanský vyšetřil věc stranicky ve prospěch knížete Mansfelda a jeho úředníka a tak dvorská kancelář pověřila novým šetřením šl. Streeruwitze.Po odchodu vyšetřující komise dal však kníže Mansfeld nepříznivě vypovídající sedláky zmrskati a za kruté zimy r. 1769 uzavřítli lidu úplně lesy,takže poddaní hrozně trpěli zimou.Baron Unwerth znovu věc udal císařskému dvoru.Vrchní Svoboda odsouzen na 6 let do žaláře ve " špinhouse " v Praze,po 4 letech dostal milost a odstěhoval se do Příbramě k provdané dceri za příbramského primasa.Kníže Mansfeld sám zbaven správy svého majetku na několik let / rozsudkem ze dne 12.V. 1770 / a odsouzen zároveň k pokutě 2000 dukátů,též k náhradě nesprávně vybíraných dávek a daní.Tento trest byl mu však prominut,když se s poddanými dohodl a závazky k nim vyrovnan.Dobříšský případ stal se výstrahou pro celé Čechy a vedl k vydání patentu ze dne 24.května 1771,kterým se vydávají nebo obnovují nařízení k zamezení rozmanitých útisků poddaných vrchnostmi při robotách.Patent tento slul všeobecně " Dobříšský patent " a schválen byl sněmem r 1776.
/ Archiv český,díl XXIV,str.435 /Dne 13.srpna 1775 vydán pak nový patent,jímž veškeré povinnosti poddanské podrobňe upraveny.Robota nebyla rázem sice odstraněna,ale přece jen upravena na snesitelnou míru.Poddaní rozděleni na 11 tříd robotních.V I. třídě,nejnižší,byli podruzi,kteří neplatili kontribuce,s povinností robotovati 13 dnů v roce. Ve II. třídě byli chalupníci,platící 57 kr roční kontri-

buce, pracovati měli 26 dní v roce. Do III. třídy patřili poddaní s kontribucí do 2 zl 51 kr, robotovati měli jednou osobou po 1 dni v týdnu. Nejvyšší třídy VIII-XI. s kontribucí od 9 zl 30 kr do 42 zl 45 kr měli roboty potažné od 3 dnů v týdnu s jedním kusem dobytka do 3 dnů v týdnu se 2 potahy dvouspřežními. Mimo to dáno vrchnostem právo vymáhati na poddaných práci za mzdu 7 až 10 kr denně, o žních až 15 kr. Tento robotní patent schválen pak sněmem r. 1776 jako zákon všeobecně platný, "zákon nejmoudřejší".

Roku 1695 přikoupili Mansfeldové ještě bývalý karlštejn-ský statek Stěžov a připojili jej k panství dobříšskému. Také svatohorští jesuité přikupovali nemovitý majetek podle zásady že je daleko jistější uložení kapitálu v pozemcích, zvláště hospodářsky obdělávaných. Tak dne 19. října 1735 koupili od dobříšského panství v blízkosti Milína lesy Holanov a Jestřabinec za 1800 zl, ale lesy tyto jim hodně poškozovali zvláště konětopští, proto nařídil knížečí lesní úřad na stížnost svatohorského superiora, aby hajní z Dubna a Jesenice pilně lesy tyto hlídali pod ztrátou služby a dobytka. Po zrušení řádu jesuitského dne 17. XI. r. 1773 odkoupeny opět tyto lesy panstvím dobříšským.

Roku 1769 půjčili jesuité baronu z Unwerta na jeho dvůr v Lešeticích 251 zl, ale baron zkrachoval a tu přišli nejen o úroky, ale i o větší část kapitálu. Dvorec Sobolovy Hatě byl jim darován hrabětem Vojtěchem Janem Vratislavem z Mitrovic s podmínkou udržovati věčné světlo ad tabernaculum Bonae Virginis Mariae a každého měsíce dátí měli za něho sloužiti mši od kněze nejesuity na věčné časy.

/dne 13. dubna r. 1663 / / Fr. Holas : Dějiny Sv. Hory /

Milín v době slávy dostavníků.

Do osmdesátých let XIX. století bývaly dostavníky-Stellwagen-vyhledávaným prostředkem osob a menších zavazadel a podobně i tak zvané "mesažerní vozy"-Messagereiwagen. Oba druhy těchto vozů bývaly rozmanitých velikostí i tvarů, podobně jako dnešní autobusy nebo nákladní automobily. Jen dostavníky mívaly zvlášt číslovaná sedadla, jedno i dvě uzavřená oddělení. V dostavnících bývala doprava pohodlnější, ale také dražší. Vznikly na konci 18. století ve Francii a jejich pojmenování "omnibus" pochází z latinského "omne omnibus". V Čechách použito omnibusů teprve r. 1808. První pražský dostavník či omnibus jezdil z Prahy přes Plzeň do Norimberka, pak z Prahy přes Plzeň do Mariánských Lázní, a to jednou za 14 dní tam i zpět. Rakouská poštovní správa s počátku houževnatě lpěla jen na poštovní dopravě osob i věcí, ale poznala, že vzmáhající se dopravě nestací /stejně jako dnes železnice a automobily, marně se železniční správa snaží podvázati rozvoj automobilismu /a tak dne 1.III.a 10.IV. 1820 vyšly císařské patenty, jimiž císař František I., odvolávaje se na patenty ze dne 8. února 1772, ze dne 24. října 1782 a ze dne 31. prosince 1819, svolil, aby povozníci, jimž se dostane povolení k dopravě osob či licence, mohly tyto doprovádati v otevřených, polokrytých nebo celokrytých vozech a bryčkách. Cestující nesměli však přesedati do jiných vozů a koně nesměli se přepřahati a vyměňovati až po projetí vzdálenosti šesti poštovních stanic, t.j. asi 12 mil. Pře stupky trestány byly konfiskací koní, vozů, pokutou 100 zl konv. měny, případně i vyšší podle vzniklé škody nebo provinění. Úřední povolení, t.zv. certifikát, musil mít i kočí vždy u sebe.

Milínem jezdil od r. 1829 písecký dostavník Matěje Hoffma-
na, jemuž se dostalo povolení krajským úřadem v Písku na do-
poručení píseckého magistrátu. Písečtí totiž žádali za po-
volení poštovní dopravy osob i zboží, ale žádost jejich za-
mítnuta vrchním poštovním úřadem v Praze a tak přistoupili
ke svépomoci. Před dostavníkem Hoffmanovým projízděl Mi-
línem od r. 1824 forman Matěj Skála s vozem, velmi primitiv-
ně přizpůsobeným dopravě osob. Na voze bývalo napsáno: "Tato
příležitost jede každý pondělí do Prahy."

Vůz opatřen byl proti nepohodě pouze plachtou, sedadla upra-
vena na příčně upevněných prknech. Omnibus Hoffmanův byl již
krytý, desetisedadlový a vyjízděl z Písku vždy v pondělí o
5. hodině ranní, v úterý dopoledne přijízděl do Prahy, z Pra-
hy odjízděl ve čtvrtek o 10. hod. dopolední, příjezd do Pís-
ku v pátek odpoledne. Cesta trvala podle počasí 23-26 hodin.
Od r. 1830 jezdil Milínem vždy v neděli dostavník březnic-
kého povozníka Hrdiny. Týž přenocoval v Dobříši, odtud vy-
jízděl po půlnoci, aby ráno dojel do Prahy. V úterý večer od-
jízděl z Prahy, přenocoval opět v Dobříši a v poledne byl
v Březnici. Prvním příbramským dostavníkářem byl hostinský
Augustin Čečetka. Začal jezdit dne 21. ledna r. 1833; odjíž-
děl z Příbramě v 7 hodin ranní, přijízděl do Prahy o 7. hod.
večerní. V době svatohorských poutí, t.j. od počátku května
do konce září jezdíval ještě ve čtvrtek do Prahy a v so-
botu z Prahy, jinak obvyklá jeho zpáteční jízda z Prahy by-
la ve středu o 7. hod. ranní a do Příbramě přijízděl o 7.
hodině večerní. V uvedené době sezonní dobou odjezdu byla
vždy 5. hodina ranní a dobou příjezdu 5. hod. odpolední. Protože
tyto jízdy se osvědčily, ponechal je i v době zimní, jen s tou
změnou, že dobou odjezdu byla 6. hod. ranní, dobou příjezdu 6.
hodina večerní. Toto spojení udržoval až do r. 1844. Za oso-

bu a míli platilo se 36 kr, zavazadlo do 10 liber dopravo-váno cestujícím zdarma, za těžší vybíráno poplatek podle do-hody. Roku 1834 zavedl budějovický dědičný pošt mistr Václav Achatz dostavníkovou dopravu z Českých Budějovic přes Tábor -Miličín-Benešov do Prahy a rovněž z Českých Budějovic přes Písek-Milín a Dobříš do Prahy. Jeho dopravní podnik byl velkých rozměrů, mívá až 100 koní, proto nazýván byl králem dostavníků. Téhož roku zavedl také dostavníkové spojení z Českých Budějovic přes Písek do Plzně, a to jednou týdně, ale na této trati setkal se s konkurencí píseckého dostavníka Matěje Hoffmanna, který ve spolku s Vojtěchem Simonem z Písku a J. Marešem a Michalem Bayerem z Nepomuka zavedl toho roku / 1834 / spojení mezi Budějovici a Plzní dvakrát týdně, a to v pondělí a ve čtvrtek z Budějovic do Plzně, v úterý a v pátek směrem opačným. V Nepomuku se přenocovalo. Hoffman zlevnil značně jízdné, a to na 3 kr zápisného a 10 kr jízdného za osobu a míli. Zdá se však, že se Hoffman tímto podnikem zadlužil, neboť r. 1836 prodal svému kočímu Tomáši Vaňatovi dostavník i koně a s dostavníkem z Písku přes Milín do Prahy začal jezdit Václav Novotný. Také Tomáš Vaňata jezdil do Prahy z Písku v letech 1839 a 1840, a to dvakrát týdně. Počáteční stanice byly Vodňany, dalšími : Písek, Čimelice, Chraštice / zde připřáhán třetí kůň /, Milín, Dobříš, Mníšek, Řídká / zde kůň vyprážen a ponechán pro zpáteční jízdu /, Zbraslav, Praha. Za povolení připřeže platil vrchní poštovní správě v Praze 60-80 zlatých čtvrtletně, ale dobu jízdy tím zkrátil až o 6 hodin. Z té příčiny jeho dopravní podnik byl vyhledáván hlavně obchodníky a lidmi zámožnými, jízdné však zdraženo z 1 zl 12 kr na 2 zl 34 kr / t.j. z Prahy do Písku nebo opačně /. Roku 1841 jezdil budějovický pošt mistr Achatz již dvakrát denně mezi Budějovici a Pískem a r. 1844 jezdil To-

máš Vaňata vždy v úterý ,ve čtvrtek a v neděli s jedno-koňským spřežením z Písku do Strakonic a vracel se ve středu,v pátek a v pondělí.Roku 1845 utvořily se dvě dostavníkové společnosti pro osobní dopravu na trati Praha-Milín-Písek.Členové jedné byli:Josef Mašek a Matěj Skála z Vodňan,Václav Novotný a Tomáš Vaňata z Písku,Antonín Rupert ze Strakonic.Tato společnost udržovala dostavníkové spojení mezi Budějovici,Vodňany,Pískem,Novou Hospodou u Čížové.Odtud dělily se dostavníky do Strakonic,pak přes Chraštici a Milín do Prahy.Z Budějovic odjížděl dostavník o 8.hodině večerní,do Prahy přijížděl příštího dne o 5. hodině večerní.Z Prahy odjížděl o 7. hod.večer,do Budějovic dojel o 5.hod.odpolední příštího dne.

Druhou společnost utvořil budějovický poštmaster Achatz a k ní patřili podnikatelé:Jan Skála z Vodňan,Cukr z Písku,Erlberg ze Zalužan,antonín Heinz z Dobříše a J.Vališ,nájemce pražského hostince " U zlaté husy ",kdež bývala stanice také příbramských ~~autobusů~~.dostavníků.Achatz zajížděl však se svými dostavníky do hostince " U Chazaurů " v Praze.K této společnosti přistoupil později také hostinský na Nové Hospodě u Čížové Liška.Dostavníky této společnosti vyjížděly vždy ve středu a ve čtvrtek z Českých Budějovic o 4.hodině odpolední,vracely se z Prahy v sobotu a v neděli v noci.Stanicemi,případně přípřežními místy,byly tyto obce: Budějovice,Vodňany,Písek,Nová Hospoda,Zalužany,Milín,Dobříš,Řídká,Praha.Pražský hotelier Vališ udržoval pro tyto jízdy v Praze a Řídké po 6 koních,dobříšský hostinský Heinz rovněž 6 koní,ostatní stanice po 3.Jezdilo se dvěma vozy až do roku 1850.Z Písku odbočovalo spojení přes Blatnou a Nepomuk do Plzně,z Nové Hospody do Strakonic,z Milína do Březnice.Kdo udržoval spojení z Milína do Březnice

a dále až do Blatné, není známo. V Milíně stanici dostavníků byl hostinec Kožíškův, nynější to hostinec "U Přemysla" p. Antonína Jady. Roku 1845 obdržel povolení k dostavníkové dopravě osob mezi Příbramí a Prahou příbramský majitel realit Josef Hrdina. S počátku jezdíval do Prahy pouze v úterý každého týdne, z Prahy ve čtvrtek, v době svatohorských poutí od 1. května do konce září také v pátek do Prahy a v neděli z Prahy. Dobou odjezdu v Příbrami i v Praze byla vždy 6. hodina ranní, příjezd o 6. hod. večerní. Za osobu platio se toliko 45 kr, zavazadlo do váhy 15 libeř dopravováno cestujícím zdarma. Od r. 1846 v době poutí, mimo obvyklé spoje, zavedl Hrdina ještě jízdu v pondělí do Prahy, zpět ve středu, v pátek zapřahal 3 koně, s nimiž se vracel zase v sobotu. Z Příbramě vyjížděl o 5. hod. ranní, v sobotu při použití 3 koní zkrátil jízdu o hodinu, takže dostavník přijížděl do Příbramě o 4. hodině odpolední. Dne 1. července 1846 spojil se Čečatka s Hrdinou a zavedli jízdy na společný účet z Příbramě do Prahy a zpět, a to v pondělí, ve čtvrtek a v pátek do Prahy, ve středu, v sobotu a neděli z Prahy, a to v době letní. Pro dobu zimní, t.j. od 1. listopadu do 30. IV. zavedli dopravu pouze v pondělí a ve čtvrtek do Prahy a ve středu a sobotu z Prahy, s dobou odjezdu o 6. hodině ranní. Tak se jezdilo až do r. 1850. Toho roku vydalo ministerstvo obchodu nařízení, doplňující poštovní zákon a poštovní řád o dopravě osob z roku 1837 a 1839. Krátký výtah tohoto nařízení je tento:

"Podnikatel dostavníkových jízd zaplatí poštmistru 4 kr z každého zapřaženého koně a za každou projetou míli při každé cestě. V žádostech na poštovní ředitelství jest označiti firmu podniku, směr jízdy, nástupní a konečnou stanici, doby odjezdu a příjezdu, kde bude přepřaháno. Bude-li použí-

váno také koní poštistrů, nesmí kočové používat postillion-ského stejnokroje a trubky, dále nutno udati cenu jízdného a všech poplatků za zavazadla a připojiti prohlášení, že bude složena kauce 100 zlatých. Vozy nutno označiti po obou stranách firmou podnikatelovou, vahou vozu a počtem sedadel.

K nátěru vozů nesmí býti použito barvy černožluté, při téže jízdě možno použiti i více vozů. Poštistrí mohou býti podnikateli dostavníkových jízd, ale pošta vyhražuje si právo k bezplatné dopravě listovních závěrů do váhy 50 liber, za těžší bude vyplácena přiměřená odměna. Veškeré dostavníkové záležitosti vyřizuje poštovní ředitelství."

Není dokladů o tom, zda Čečatka a Hrdina udržovali spojení Příbramě s Prahou ještě po roce 1850 na společný účet, ale po této době počet dopravních podnikatelů se v Příbrami rozmnožil. Byli to: František Hlava, Václav Houska, Reinhold, Vacek, Josef Hrdina a Augustin Čečatka.

Výnosem ředitelství pošt v Praze č. 8560 ze dne 3. července 1852 povolena Tomáši Vaňatovi a jeho společníkům dostavníková doprava osob z Písku přes Milín do Prahy na pět let, ale bez výměny koní k témuž vozu. Dne 1. května 1853 č. 10.586 povolilo ředitelství pošt opět dostavníkovou jízdu z Příbramě do Prahy jmenovanému již Aug. Čečatkovi, téhož roku a týmž číslem schválilo dostavníkovou dopravu společnosti pro jízdy z Buděovic do Prahy přes Milín, s odboczkou z Nové Hospody u Čižové do Strakonic. Podnikatel Jan Mašek z Vodňan měl obstarávat jízdu z Buděovic na Novou Hospodu, od tudíž do Dlouhé Lhoty Karel Batěk z Chraštice, z Dlouhé Lhoty do Prahy pak Ant. Heinz z Dobříše. Připojení z Příbramě do Dlouhé Lhoty k této jízdě obstarával Josef Hrdina. Příbramský společník Josef Hrdina setrval v tomto spolku do r. 1854 a když obdržel povolení ředitelství pošt v Praze č.

9846 ze dne 16.července 1854 k dopravě osob i nákladů, spojil se s majitelem realit Václavem Houskou a kupcem Františkem Hlavou. Houska obstarával dopravu osobní a Hlava nákladní. Pro náklady míval Hlava těžký formanský vůz s 2 páry koní, uvnitř též několik sedadel pro cestující. Z Příbramě odjížděl v pondělí, ve středu a v pátek o 4.hod.ranní, do Prahy přijížděl o 12.hodině polední. Stanicemi byly:Dobříš, Řídká, Zbraslav, cena jízdného 30 kr za osobu a jednu stanici, celkem asi 2 zl konvenční měny. Houska udržoval osobní dostavníkové spojení s Prahou vždy v úterý, ve čtvrtek, v sobotu, z Prahy odjížděl ve středu, v pátek a v neděli. Cestující platili rovněž 2 zl konv.č.zá jízdenku. Téhož roku 1854 č.

19.388 ze dne 19.ledna schválilo ředitelství pošt nový řád dostavníkové společnosti pro trať Praha-Budějovice. Václav Vališ, nájemce hotelu u Zlaté husy v Praze, obstarával jízdu z Prahy do Dobříše, odtud až do Chraštice dobříšský hostinský Ant. Heinz, z Chraštice do Písku Tomáš Vaňata, z Písku do Vodňan a Budějovic Jan Mašek z Vodňan. Do této společnosti patřil i milínský poštmistru Karel Pitel, který dodával potřebné příprče směrem k Čimelicům i k Dobříši. Dostavník zastavoval nejprve před hostincem Kožíškovým v Milíně, pak u pošty, č.p.50. Spojení bylo každodenní, a to:

1./První dostavník vyjížděl od hotelu u Zlaté husy v Praze o 5.hod.odpolední, stavil ve Zbraslavě, Mníšku, Dobříši, Dlouhé Lhotě, Milíně, Chraštici, Miroticích, Písku, Vodňanech, konečná stanice byla v Budějovicích u Stříbrného zvonu. Doba příjezdu byla stanovena na 5.hodinu odpolední příštího dne. Z Budějovic odjížděl dostavník rovněž o 5.hodině ranní a cena jízdného stanovena na 12 kr za osobu a míli. Z Milína bylo připojení do Příbramě, Březnice, Blatné, Lnář, z Vodňan do Strakonic, Vimperka, Prachatic.

2./Druhý dostavník vyjížděl z hostince u Chazaurů v Praze rovněž o 5.hodině odpolední,zastavoval ve Zbraslavě,Mníšku,Dobříši,Obořišti,Dubenci,Milíně,Chraštici,Čimelicích,Miroticích,Nové Hospodě,Písku,Protivíně,Vodňanech,v Českých Budějovicích / hostinec u Bílého zvonu /.Příjezd do Budějovic o 4.hod.odpolední,odjezd o 5.hod.ranní.Cena jízdného 10 kr za osobu a míli,cesta zkrácena o 1 hodinu.

3./Třetí dostavník vyjížděl z Prahy rovněž od Charauzů o 5.hodině odpolední,stavil v Mníšku,Dobříši,Milíně,Miroticích,Nové Hospodě u Čížové,s konečnou stanicí ve Strakonicích / hostinec u Bílé růže /,kamž dojížděl o 12.hod.polední příštího dne.Odtud odjížděl rovněž o 12.hod.polední, příjezd do Prahy o 5.hod.ranní.Cena jízdného 10 kr za osobu a míli.

4./Čtvrtý vůz udržoval přímé dostavníkové spojení mezi Prahou a Sušicí.Odjížděl ze Sušice v neděli a ve středu o 5.hod. ranní,přijížděl do Prahy v pondělí a ve čtvrtek o 4.hod. odpolední,odtud se vracel ve středu a v sobotu o 6.hod.več. přijížděl do Sušice ve čtvrtek a v neděli o 5.hod.odpol. V Praze vyjížděl tento sušický omnibus z hostince u Zlaté husy,v Sušici z hostince u arcivévody Štěpána.Cena jízdného 12 kr za osobu a míli.Tento dostavník jezdil ovšem z Prahy do Sušice přes Milín.

Dne 1.dubna 1856 povolilo pražské ředitelství pošt této společnosti ještě druhou jízdu,ale jízdní řád této jízdy není znám.Pro nákladní dopravu s přepřaháním koní vydalo ředitelství pošt licenci č.8831 dne 17.června 1856 Anně Rudolfové z Prahy,pro trať z Prahy do Vodňan a určilo dobu odjezdu z Prahy o 5.hod.večerní,příjezd do Vodňan o 121/2 hod.odp. příštího dne,odtud odjezd o 9.hod.dopoledne příštího dne a příjezd do Prahy o 6.hod.ranní.Roku 1857 povolilo jmenované každodenní dopravu místodržitelství.

Roku 1856 obstarávali denně dopravu osob a zásilek na trati

Praha-Milín-Písek-Budějovice, tito dostavníkáři:

1./František Hlava z Příbramě: ..... 6 hod. večer, příj. 5 hod.
Praha : ↓ 6 hod. ráno, " 5 hod. r.
Jízdné za osobu 2 zl konv. m.

2./Josef Hrdina z Příbramě: 8 hod. večer Příbram 5 hod. ráno
9 1/2 ~ ↓ Dl. Lhota 3 " " ↑
Jízdné za osobu a míli 20 kr.

3.Václav Vališ z Prahy: 5 hod. odp. Praha 7 hod. ráno ↑
11 večer ↓ Dobříš 1/2 v noci. ↑
Jízdné za osobu 1 zl 20 kr.

4./Antonín Heinz z Dobříše: 11 hod. Dobříš 10 hod. večer
4 hod. ↓ Chrástice 7 hod. več. ↑
Cena jízdného 45 kr.

5./Tomáš Vaňata a spol. v Písku:

4 hod. ráno | Chrástice ↑ 8 hod. ráno
9 hod. ráno ↓ Písek | 3 hod. "
Cena jízdného 12 kr za míli.

6./Tomáš Vaňata: 10 hod. dop. Nová Hosp. ↑ 9 hod. dop.
12 hod. " ↓ Strakonice | 7 hod. ráno.

Do Milína přijížděl dostavník od Dobříše ve 3 hod. ráno,
od Mirotic o 8 hod. večerní.

Ve starém kalendáři z roku 1858, bez titulního listu, je
zpráva o březnickém dostavníkáři Kašparu Zíkovi, který udr-
žoval jízdy mezi Prahou a Sušicí , a to přes Milín. Připo-
jen tu i následující ceník jízd: Na Zbraslav 1 zl 6 kr, na
Řídku 1 zl 16 kr, do Mníšku 1 zl 26 kr, do Dobříše 1 zl 46 kr,
do Příbramě 2 zl 26 kr, do Milína 2 zl 6 kr, do Chrástice 2 zl
26 kr, do Zalužan 2 zl 36 kr, do Čimelic 2 zl 46 kr, do Miro-
tic 2 zl 56 kr, do N. Hospody 3 zl 6 kr, do Vodňan 3 zl 46 kr,
do Budějovic 4 zl 46 kr, do Březnice 2 zl 36 kr, do Blatné
3 zl 18 kr, do Strakonic 3 zl 26 kr, do Horažďovic 3 zl 56 kr

do Sušice 4 zl 26 kr.

Roku 1856 vystoupil podnikatel Hlava ze spolku příbramských dostavníkářů, za něho vstoupil Ant. Heinz z Dobříše a pražské místodržitelství schválilo změnu jízdního řádu této společnosti, jakož i zvýšení jízdného na ze 2 zl 6 kr na 2 zl 26 kr. Ve výše uvedeném kalendáři je toto oznámení: "Přímá doprava Praha-Příbram, Houska a Hrdina v Příbrami. Zápis u Zlaté husy, denně jednou, odjezd z Prahy, v zimě ve 4, v létě v 5 hod. odpoledne, příjezd do Příbramě mezi 4-5 ráno, odjezd z Příbramě vždy o 6. Hod. večer, příjezd do Prahy v 6 hodin ráno. Dovozné 2 zl 6 kr pro drahodu píce zvýšeno na 2 zl 26 kr."

Podle dostavníku Zíkova platilo se za jízdu dostavníkem do Milína 2 zl 6 kr, t.j. za míli 23 kr, poštou se platilo 4 zl 68 kr. Z tohoto srovnání patrno, že již tehda se cestovalo dráže státními dopravními podniky, a proto byly dostavníky hojně cestujícími používány. Podle statistiky milínského poštovního úřadu ze dne 7. ledna 1871 bylo dopraveno na trati Praha-Písek poštovními vozy pouze 229 1/2 osoby. / Poloviční osobou rozumí se dětský lístek. / V době rakousko-sardinskofrancouzské války r. 1859 děly se po naší státní silnici vojenské pohyby. Od severu, východu i ze středu Čech, od dubna do července, dopravovány tudy vojenské náklady do Itálie, všechna dostavníková vozidla rekvirována k účelům vojenským, na silnici nesmělo být ani hromádek štěrkových. Roku 1860 povolilo místodržitelství č. 16.779 pražskému povozníku Jiřímu Adamicovi dostavníkovou dopravu osob z Prahy do Písku na 5 let. Odjezd z Prahy stanoven jízdním pořádkem na 4. hod. odp., příjezd do Písku na 9. hod. ranní příštího dne. Z Písku vyjížděl Adamicův dostavník o 12. hod. polední, do Prahy přijel o 5. hod. ranní. Po zahájení železničního dopravní-

ho ruchu na západní dráze r.1862 z Prahy do Plzně,zavedl dostavníkové spojení z Příbramě do Hořovic přes Jince a Feldbabku příbramský povožník Václav Houska,jehož společníkem se stal r. 1874 A.Vacek z Příbramě.Spojení toto udržovali dvakrát denně.Roku 1868 zastavena doprava dostavníky z Českých Budějovic do Plzně,neboť zahájena doprava železniční na nových tratích Vídeň-Cmunt-České Budějovice-Protivín-Plzeň.Jízdy dostavníky z Písku přes Milín do Prahy udržovány byly nadále ve stejných rozměrech,ano r.1871 utvřila se ještě nová dostavníková společnost pro trať Praha-Dobříš-Milín-Písek-Vodňany-Prachatice.Členy této společnosti byli:A.Messner z Prachatic,J.Mašek z Vodňan,hostinský u Hvězdy v Protivíně,hostinský u Zlatého kola v Písku,hostinský Waldvogel v Miroticích,hostinský na Knížecí v Čimelicích,hostinský Erlbeck v Zalužanech,povožník a majitel realit v Příbrami Václav Houska,hostinský Ant.Heinz v Dobříši,hostinský A.Vališ u Zlaté husy v Praze.Z Prachatic vyjížděl dostavník o půlnoci,Milínem projížděl o 6. hodině rannívečerní,o 7.hodině byl v Příbrami,odtud odjížděl v 8 hodin 30 minut,o 5.hodině ranní dojel do hostince u Zlaté husy v Praze.Z Prahy vyjížděl o 5. hodině odpolední,ve 2 1/2 hod. noční byl v Příbrami,o 3 1/2 byl v Milíně a o 12.hodině polední byl v Prachaticích.K jízdě používáno velkého dostavníku o 14 sedadlech,taženého 2 páry koní.Podle potřeby užito ještě většího počtu vozů vedlejších,.o 4 až 10 sedadlech.Každá stanice měla potřebné koně pro přepřahání v záloze,pražský hostinský Vališ vydržoval koně ještě v Mníšku.Touto pohotovostí docíleno ještě rychlejší dopravy.Byl-li milinský poštmaster členem této společnosti není známo,ale zcela jistě byl ve spolku s Adamičem,jehož dostavníky zastavovaly před milinskou poštou a k nim

měl připojení březnický dostavník, patřící březnickému purkmistru, lékárníku a také poštmistru J. Gotthardovi. Za cestu z Březnice do Prahy platívalo se 3 zl, v Milíně přestupovali cestující do dostavníku Adamičova, který dojízděl do Prahy v 8 hodin ráno / odjezd z Březnice o 3 1/2 hod. odp./

Ze zprávy v příbramském Horymíru ze dne 1. listopadu 1874 se dozvídáme, že byla právě zastavena doprava dostavníky mezi Pískem a Čimelicemi, není však uvedeno z jakých důvodů a kterého podnikatele. Zároveň uvedena tu následující stížnost: Zdvořilost na dostavníku z Písku jest jako doma, o pohodlí cestujících jest také postaráno, kočí hledí si špikovat kapsy, proto přibírá cestou slepičky, než se nadějete, máte okolo sebe celou menagerii a musíte se strachovat, abyste smí nemusili kupovat prášek na jistý hmyz.

Dne 20. prosince r. 1875 zahájena nákladní i osobní doprava na nové dráze rakovnicko-protivínské a tím slávě dostavníků i pošt bylo odzvoněno. Dostavníkové společnosti se rozešly. Jen dobříšský hostinský Heinz po smrti Vališova nástupce Patočky počal od 5. ledna 1876 jezdit vždy v neděli, úterý a ve čtvrtek o 11. hod. noční do Prahy a vracel se o 2. hod. ndpolední z Prahy. Od 29. ledna t.r. jezdil každodenně o 2. hod. noční z Dobříše do Příbramě, odtud odjízděl po vlakovém příjezdu o 10 1/2 hod. dopoledne. Podnikatel Václav Houska udržoval od 1. února 1876 dostavníkové spojení každodenně z Příbramě do Kamýka n/V. Z Příbramě vyjízděl o 12. hod. polední, z Kamýka se vracel mezi 4-5. hod. ranní. Na jízdném se platilo z Příbramě do Kamýka 80 kr, do Dobříše 1 zl.

Roku 1881 zrušeno bylo dostavníkové spojení Dobříš-Příbram a zaměněno v poštovní pojízdné spojení a podobně r. 1879 zaměněno dostavníkové spojení s Kamýkem ve spojení

poštovní a tak nadobro zanikly dostavníky, až na spojení Heinzovo z Dobříše do Prahy a z Dobříše do Řevnic, které potrvalo až do zahájení železniční dopravy na trati místní dráhy Čerčany-Modřany-Dobříš. Poštovní jízdy na tratích Příbram-Dobříš a Příbram-Kamýk udržely své poslání až do r. 1919, kdy byly zaměněny moderním dopravním prostředkem - státním autobusem. Obecně užívaným pojmenováním pro dostavníky bylo "stelvogen", jinak posměšně se jim říkalo "koráb" nebo "Archa Noemova". Dopravní společnosti zakládány jako svépomocné podniky proti nedostačující dopravě poštovní, na společný účet podnikatelů často kupovány vyřaděné dostavníkové vozy vídeňské pouliční dráhy. Každý společník řídil dopravu v místě svého pobytu, zapsal cestující do knihy jízd, vydal jim jízdenku s označeným číslem sedadla a každé prvé pondělí v měsíci bývalo společné účtování, a to střídavě v místech pobytů. Ztráta i zisk rozděleny podle počtu použitých koní i vozů.

Příbramský podnikatel Václav Houska přestal s dopravou dostavníkovou roku 1879. V této pozdní době beztak tato doprava byla pouhým paběrkováním a ten, kdo ji ještě udržoval, činil tak ze setrvačnosti a jen na místech méně významných. Dostavníky, podobně jako pošty, vytlačily železnice z obecného užívání, a to svojí lácí a rychlostí, neméně i poměrným pohodlím. Kterýsi dopisovatel z Čimelic píše v týdeníku "Horymír" dne 18. března 1879: Co jest stanice / železniční / blíže naší vesnice Čimelic, rozvíjí se zde život jarý, arci ochably silnice se svými povozy, a tyto, druhdy tak živé, zarostou nyní brzy travou. "Silnice však na svém významu nikdy neztratily. Od r. 1912 vrací se sem poněhlu nový ruch, nejvíce ovšem po světové válce; nové, moderní dopravní prostředky, vyžadují nové jejich úpravy, a to úpravy daleko nákladnější než staré pošty a dostavníky.

Z paměti milínské školy.

V knize zádušních účtů slivického chrámu je uvedeno v po-
ložce vydání, že r. 1668 vyplatil kostelník Matěj Štáf z Pe-
čic tamnímu kantorovi 6 kráte po 6 groších. Tato zpráva je
nejstarší zmínkou o škole na farnosti slivické. První zprá-
va o škole milínské objevuje se teprve r. 1760. Kdo byl uci-
telem na škole pečické a milínské v tehdejší době nelze
ze záznamu zjistit. Teprve od r. 1709 máme zprávy, že na
milínské škole působil učitel Borschitzký / psáno švaba-
chem / / Viz článek těchto pamětí: O životě a působení dr.
Emanuele Bořického /. Tehda škola patřila pod patronát
karlštejnský. Hrad Karlštejn se všemi statky byl v zásta-
vě a pro školu postavena v Milíně nová budova, která po-
zději obdržela č. 48. / Číslování domů zavedeno sice naří-
zením Marie Terezie, ale v Milíně provedeno teprve r. 1780./
Během doby škola sešla a i nedostačovala, a tu nový patron
školy, hradčanský ústav šlechticen, jemuž Marie Terezie pan-
ství přikázala, postavil novou školní budovu v sousedství
školy staré, a nové budově dostalo se popisného čísla 75.
V té době jmenována škola mateřskou. Název " obecná škola " 1
zaveden teprve říšským zákonem r. 1869. Počet školních dí-
tek stále vzrůstal a když bylo nutno otevřít třetí tří-
du, nedostávalo se místnosti. Roku 1858 žádal patron školy
české místodržitelství za povolení stavby nové školy a
tohoto povolení dostalo se mu výnosem č. 27.235 ze dne 8.
června 1858. Ku stavbě přikročeno na podzim roku 1863 a ná-
kladem 15.143 zl r. č. stavba ukončena v říjnu r. 1864. Dne
13. října 1864 vysvěcena nová školní budova pražským arcibiskupem kardinálem Bedřichem Schwarzenberkem za velkého
účastenství lidu. Je to nynější školní budova. Zemským zá-

konem pro království české ze dne 13.září 1864 zrušena všechna práva i povinnosti patronů ke školám / § 12. / a proto bývalý patron,hradčanský ústav šlechticen,ve formě daru věnoval na stavbu školy 1000 zl r.č.,ostatní náklad rozdělen mezi přiškolené obce:Milín s Palivem,Bukem,Lazko, Životice,Vrančice,Jesenici,Jerusalem,Konětopy,Brod,Lešetice,Rtišovice,Radětice,Stěžov,Žežice.Práva a povinnosti patrona převzal školní výbor.Až do roku 1823 navštěvovaly milínskou školu také dítky ze Stěžova.Dne 13.října 1823 dal tehdejší okresní školní dozorce František Xaver Jadi na,děkan a vikář ve Svatém Poli,svolení,aby ve Stěžově vyučoval učitelský pomocník František Smíšek.Tento podléhati měl však dozoru učitele milínského;podle nynějších našich školních zákonů zřízena byla tedy ve Stěžově expozitura.Za syna a nástupce jmenovaného prvého známého učitele milínské školy Františka Bořického byla již milínská škola dvojtřídní a vyučovali tu postupně následující pomocníci:Petr Miroslav Veselský,Jakub Kačírek,Klement Dvořáček,Jan Švandrlík,František Přibík a Josef Mařík.

Petr Miroslav Veselský narodil se r. 1810 v Novém Kníně, kde navštěvoval obecnou školu,tehda ještě německou,r. 1822 navštěvoval školu u piaristů v Praze,pak gymnasium,r.1829 absolvoval učitelský ústav / kurs / v Praze.Byl vynikajícím učitelem,na tehdejší èek dobu velmi vzdìlaným,výborným hudebníkem,spisovatelem a posléze archivárem města Kutné Hory,ředitelem kùru chrámu sv. Barbory a purkmistrem Kutné Hory.Zemřel dne 9.července r.1888.Jeho podrobný životopis je uveden v knize:Pamìti královského zlatohorního města Nového Knína a sousedních obcí,str.195 od pisatele těchto pamětí./Jakub Kačírek býval pùvodnì vrchnostenským písárem na Vysoké,teprve pozdèji věnoval se uči-

telství.Z Milína odešel na školu do Chocenic u Cerhovic.
Klement Dvořáček pocházel z Příbramě.Studoval gymnázium
v Plzni a stal se učitelským pomocníkem v Milíně,r. 1836
povolán byl za učitele a varhaníka na Svatou Horu,kde pů-
sobil do r. 1850,načež přijal místo v Příbrami.

Jan Švandrlík narodil se v Chýšce u Tábora,pocházel z u-
čitelské rodiny,ale zemřel v mladém věku v Milíně a po-
chován byl na slivickém hřbitově.

František Přibík působil v Milíně krátkou dobu,načež se
stal pomocníkem v Šaraticích,poléze v Mníšku.Jeho bratr
Václav vyštřídal r. 1850 Klementa Dvořáčka na soukromé
škole svatohorské.

Josef Mařík narodil se dne 3.března 1820 ve Vrančicích,
kdež jeho otec byl tkalcem a žároveň filiálním učitelem
na tamní škole / filiální milínská škola /.Roku 1837 ab-
solvoval paedagogium v Táboře,stal se učitelem ve Třeb-
sku a po roce přešel na zdejší školu.O jeho životě a pů-
sobení stane se ještě zmínka.

Ještě za života Františka Bořického působil na zdejší ško-
le jeho syn Josef.Odešel na krátký čas na školu pečickou
a pak převzal r.1835 po svém otci školu milínskou,odvá-
děje otci 1/3 svých příjmů.Josef Bořický zemřel však
v mladém věku r.1845 a po něm potvrzen v úřadě učitelském
arcibiskupskou konsistorií dosavadní pomocník Josef Mařík.
/ Presentován dne 6.března 1845 č.136,potvrzen konsisto-
ří téhož roku č. 1982 /.Protože otec zesnulého učitele
Josefa Bořického František byl ještě na živu a ve stáří
úplně oslepl,vázán byl Josef Mařík povinností odváděti
mu až do smrti 1/3 svých příjmů.

Až do vydání říšského zákona o školách národních r. 1869
podřízena byla milínská škola církevním úřadům,které

dosazovaly na školu učitele a také je v úřadě potvrzovaly. Farář vedl přímý dohled na školu i učitelstvo, podával o něm zprávy nadřízeným úřadům, t.j. vikáři a konsistoři. Každoročně konaly se slavné "prifunky", t.j. veřejné zkoušky, za přítomnosti vikáře. Vikář vítán byl celým městem, žactvem, duchovenstvem, celým zastupitelstvem, četným občanstvem za hlaholu zvonů. Z vikářů, kteří ke zdejší škole dohlíželi, zjistil jsem z pramenů po ruce mi jsoucích tyto: P. Petr Jeřábek, děkan ve Sv. Poli, P. Ant. Štika, P. Josef Slávin Votýpka, děkan v Dolních Hbitech, P. Josef Vlček, děkan v Hořovicích, P. Frant. Xaver Jadina, děkan svatopolský, kanovník staroboleslavský a pozdější probošt svatohorský, P. František Kostka, děkan příbramský.

K dohlédacímu okrsku těchto církevních školních dozorců / Schöldistriktsaufsehern / patřily tyto školy: Pičín, Hluboš, Jince, Bezdědice, Hostomice, Vosov, Všeradice, Mníšek, Sv. Kylián, Davle, Štěchovice, Slapy, Živohoušť, Nový Knín, Starý Knín, Višňová, Smolotely, Dolní Hbitý, Velké Pečice, Milín, Třebško, Nesvačily, Příbram, Březové Hory, Dubno, Obecnice, Borotice, Dobříš, Sv. Pole, od r. 1827 přibyla ještě Rosovice.

Visitace jednotlivých škol bývala určena každoročně v přesném pořádku, na př. v roce 1827: 30. IV. Pičín, 1. V. Hluboš, 2. V. Jince, 3. V. Hostomice, 4. V. Vosov, 5. V. Všeradice, 7. V. Dobříš, 8. V. Mníšek, 9. V. Davle, 10. V. Štěchovice, 11. V. Slapy, 12. V. Živohoušť, 14. V. Nový Knín, 15. V. Starý Knín, 17. V. Borotice, 27. V. Višňová, 28. V. Dolní Hbitý, 29. V. Smolotely, 30. V. Velké Pečice, 31. V. Milín, 1. VI. Nesvačily, 2. VI. Třebško, 5. VI. Dubno, odpoledne Příbram, 6. VI. Příbram, odpoledne Březové Hory, 7. VI. Obecnice, 12. VI. Rosovice. Přihlížíme-li k obtížím tehdejšího spojení a cestování vůbec, byl tento okrsek dohlédací skutečně veliký.

✓ vikáři P. Slavínu Votýpkovi je známo, že byl výborným

vlastencem, příznivcem školy, o jejíž rozkvět všude poctivě se staral. Dolní Hbity si zvolil za sídlo svého působení, pohrdl i obročím výnosnějším, které mu bylo několikrát nabízeno. Spisovatel a soudní rada Antonín Rybička пиše o něm takto: "Votýpka byl muž důvtipný a všeestranně vzdělaný, znaje se nejen velmi dobře ve věcech církevních, ale brž i v jiných světských a reálních, v jazycích, ve zpěvu a v hudbě; zvelebení pak našich škol venkovských a polepšení bídného materielního stavu našich učitelů leželo mu na srdci. Jmenovitě získal si nevšedních zásluh o zřízení ústavů zaopatřovacích pro vdovy a sirotky učitelské v arcidiecesi pražské."

Rovněž školní okrskový dozorce vikář František Xaver Jädina ze Sv. Pole byl vynikajícím pedagogem a přítelem školy. Po jeho visitacích cirkuloval po školách jakýsi inspekční protokol, z něhož patrně, jaké bylo veliké vzdělání pedagogické, bohatost myšlenek a námětů, z nichž mnohé ještě dnes byly by časovými. Pro nedostatek místa uvádím jen část visitní zprávy z roku 1824:

" Velebnému duchovenstvu a pánum učitelům školního okresu příbramského!

Mnohonásobná práce povolání a úřadu mého teprve nyní mi dovoluje, abych na visitaci, díka Bohu šťastně dokončenou, ouplněji vzpomněl. Milerád se přiznávám, nalezl jsem, že stav školní v pravdě se lepší. Nad několika školami truchlím, ty nejsou v pořádku. Pro tentokráte jich nejmenuji výslovně, řekl jsem hned na místě co dlužno, co můj ouřad a povinnost žádá. Kojím se nadějí, že jsem nemluvil darmo, že nebudu nucen užiti přísnosti. Mnozí velební páni, představení škol, katechetové, učitelové a pomocníci školní pro jich větší pilnost zasluhují mých díků a posilu, kterouž jim tuto pohnu-

tou myslí a vřelým srdcem veřejně a radostně vzdávám.
Zvláštní však větší dík pro pilnost a snažné zvelebení
stavu školního odměnu zasluhují horlivý kaplan smolotel-
ský P.Josef Duras,páni kaplanové v Mníšku P.Frant.Macan,
v Novém Kníně P.Ondřej Richter,ve Starém Kníně P.Vocet,
učitelové ve Smolotelích Tomáš Hrbek,v Obecnici Franti-
šek Lukáš,pomocníci školní v Novém Kníně Leopold Klečka,
ve Starém Kníně Leopold Pečený,v Třebsku Josef Mařík.Ji-
stě neopomenu ve školní zprávě o nich dle zásluh zmínu
učiniti."

Učitelé zdejší v XVIII.století skládali při nastoupení
úřadu " juramentum ludirectoris neb kantora ",t.j.služeb-
ní přísahu,jak byla předepsána:

Já N.N. přísahám Pánu Bohu všemohoucímu,nejdůstojnější
blahoslavenej,bez poskvrny počatej Marii Panně,svatým
apoštolum Petrovi a Pavlovi a všem Božím svatým,že v tom-
to mé m povolání neb kantorský službě nejinač se chci cho-
vati,než:

Předně:mně svěřenou mládež a ty,jež by jakkolivěk pod sprá-
vu mou náleželi,v tom,co k dobrému a ctnému životu vede,
dle nařízení církve svaté římské a katolické,jak mně od
Boha dary propůjčeny jsou,na nejlepj cvičiti a vyučovati.
Za druhý:sám taky v samospasitelnej víře římsko katolic-
ký až do smrti setrvati.

Za třetí:nápodobně při chrámu Páně v čas služeb Božích
pilně a věrně sloužiti,mému duchovnímu správci,ten čas
dvojí cti hodnému a vysoce učenému velebnýmu panu faráři
N.N.a všem successorům jeho věrnost a poslušnost,jakož i
jeho náměstkům duchovním všechnu čest a počestnost proka-
zovati přislibuji,a pokudž bych někoho buď v kaciřství po-
dezřelého znamenal,aneb proti Bohu,Jeho svatým,církvi

nebo vrchnosti a duchovenstvu rouhavě, nečestně, utrhačně a pomlouvačně mluvícího slyšel, takového, nemaje žádný ohled přátelstva neb nepřátelstva, tu, kdež patří, zavést se zakazuje. Neméně přislibuji v musikálním kumštu mně svěrenou mládež se vší pilnosti cvičiti, a vyučovati, též vocální a instrumentální věci všemožně v dobrém pořádku a v dobrém způsobu zachovati, též instrumenta kostelní k světským hudbám a veselostem neužívati, leč za vědomí a svolením mně představeného duchovního správce. Ostatně ve všem, co by na věrného a příkladného kantora přináleželo a patřilo, tak se chovati, prokazovati se zavazuje. K tomu mi dopomáhej Bůh Otec... et c.

Přísaha děla se při slavné mši, v neděli, před celou osadou, při hlavním oltáři, u otevřeného evangelia. Byl-li kantor též městským písařem / syndikem /, a tím zde býval, přísežně ještě sliboval:...“ v mé poslání písařství městského všechnu víru, tajnost, mlčenlivost, co se koli v místě radním jednati bude neb zavře, zachovávati, nic nepronášeti, mimo že by buďto v radě neb pokoutně proti vrchnosti, na jejím místě purkmistru oznámiti, i taky co se jest obecně dobrého, chvalitelného podle řádu, práva a spravedlnosti všem v úřadě poslechnouti, a pilně vykonati, i taky chudému jako bohatému, přespolnímu i domácímu ochotně ku spravedlivému vyřízení dopomáhati a tak vždy a všudy spravedlnost pozorovati připovídám, neohlédaje se na žádné přátelství, lásku, přízeň, dary neb jakoukoliv vymyšlenou věc.”

Velikonoční zpověď byla učiteli nařízena a okresní školní dozorce František Xaver Jadina píše o tom v cirkuláři školním ze dne 12. září 1829 N 52 takto:” O tom, abych poněkud se přesvědčil, každý první čtvrtok po proběhnutí velikonočního času přinese každý učitel a pomocník školní vy-

svědčení, že velikonoční zpověď náležitě vykonal a u stolu Páně byl. To vysvědčení však nesmí pozůstávat jen v obyčejné zpovědní ceduli, nýbrž v písemném vysvědčení zpovědníka."

Vedle okresních církevních dozorců dohlédal na školy farář, jehož pravomoc ke škole byla širší než nynějších místních školních dozorců. Novými zákony z roku 1869 převzal dozor nad školami z rukou církve stát. Prvním okresním školním inspektorem podle nového školního zřízení byl profesor Pavel Jehlička z Prahy. Když tento byl jmenován okr. školním inspektorem v Plzni, nástupcem jeho v Příbrami se stal gymnasiální profesor z Jičína Josef Bísek. Týž pensionován r. 1892 a novým inspektorem jmenován profesor Fr. Šafránek, rodák z Tábora. Fr. Šafránek působil na zdejším okrese do r. 1904, kdy jmenován ředitelem státního gymnasia ve Slaném a okr. škol. inspektorem v Příbrami jmenován ředitel měšť školy v Unhošti, dosavadní okr. školní inspektor v Sedlčanech, Ant. Kincl. V roce 1924 odešel do výslužby. Prozatím svěřen dozor nad školami zdejšího okresu p. Fr. Nečáskovi, okr. škol. ins. v Hořovicích a počátkem škol. roku 1924/5 jmenován inspektorem pro zdejší okres p. Jan Hoffmann, odb. učitel měšťškoly v Domažlicích, přidělený do té doby školnímu referátu v Bratislavě. Týž působil na zdejším okrese do 1. prosince r. 1926 a přidělen zemské školní radě jako subreferent zemského inspektora. Po jeho odchodu jmenován zde inspektorem ředitel měšť. školy v Peruci p. Karel Kučera a úřadoval do 1. září 1933, kdy odešel na odpočinek. Až do nového jmenování svěřen prozatím dozor nad školami příbramského okresu p. Jind. Júnovi, okr. škol. insp. v Hořovicích. Od 1. prosince jmenován ministerstvem školství a nár. osvěty inspektorem na zdejším

okrese desavadní okresní školní inspektor v Žamberku, prof. státního učitelského ústavu v Českých Budějovicích p.Josef Štěch.

Až do r.1912 připojen byl ke zdejšímu školnímu okresu také školní okres blatenský, v prvních počátcích i okres mirovický. Prvním inspektorem v nově obsazeném školním okrese blatenském jmenován p.J.Maděra, ředitel měšťanské školy v Jistebnici. Až do vydání nových školních zákonů / 1869 / byla školní docházka šestiletá, t.j. od šesti let do dvacáti, poté zavedena osmiletá docházka, ale odpadly tak zvané opakovací hodiny, kterým musil být přítomen každý za starých zákonů, po dokonané školní povinnosti. Tyto hodiny odbývány zpravidla v neděli odpoledne před požehnáním, hlavním předmětem bylo opakování náboženství, ze školy pak žactvo hromadně navštívilo odpolední chrámovou pobožnost. Po celou dobu vyučovací povinnosti vysvědčení se nevydávala, až na konci školní návštěvy dostal žák vysvědčení na odchodnou, bylo psané, tiskopisů tehdejší škola neznala. Podobně vydáváno vysvědčení na odchodnou z opakovacích hodin, a to buď farářem nebo učitelem. Žáci vynikající zapisování při výročních zkouškách do " zlaté knihy " a obdarování buď knížkou, časopisem " Přítel mládeže ", kostelním kancionálem nebo modlitěbní knížkou.

Nejstarší zachovanou úřední knihou zdejší školy jest tak zvaná " kniha patentů ". Zápis, hlavně cirkuláře církevních dozorců, jsou většinou německé, první z roku 1823, poslední z roku 1855. Posléze jmenovaný zápis je opis jmenovacího dekretu školního pomocníka Emanuele Kubáta, s datem 20.VIII. 1855, s podpisem vikáře Petra Jeřábka ze Svatého Pole.

Tímto dekretem ustanoven je pomocník Kubát z Obecnice na zdejší školu. Nejstarší zachovaná " Tabella " na služné

učitele milínské školy datována je 11. dubna 1786. Zajímavější a podrobnější je "Fasse" na příjem ze dne 10. října 1835 a to tím, že podrobně vypisuje i počet dítěk ze všech přiškolených obcí o posnopoly.

Děti ze Životic a Vrančic v počtu 51 navštěvují té doby exposituru ve Vrančicích / zeitweilige Schule zu Wrančic/, rovněž děti ze Stěžova v počtu 21 chodí do tamní expositury / in der Winkelschule zu Stěžov /. Děti ze Žežic a z Hájů v počtu 55 sice patřily do milínské školy, ale navštěvují bližší školy v Příbrami a v Březových Horách, proto ani školní plat nebyl jimi v Milíně odváděn, posnopoly však bylo správně Milínskému učiteli odváděno. Ze Rtišovic toho roku navštěvovalo zdejší školu 14 hochů, 15 dívek a z toho 3 náboženství židovského.

Z Lazka :	16	hochů,	11	dívek,	z toho	0	židů,
Z Lešetic:.....	13	"	,19	" ,	"	0	"
Konětop:	8	"	,13	" ,	"	3	"
Jerusalema:.....	7	"	6	" ,	"	0	"
Jesenice:.....	4	"	4	" ,	"	0	"
Buky:	11	"	11	" ,	"	0	"
Paliva :	-	"	3	" ,	"	0	"
Radětic:	17	"	10	" ,	"	7	"
Brody:	7	"	8	" ,	"	0	"
Celkem:	97	"	90	" ,	"	13	"

Připočteme-li k tomu ze Stěžova 21 dítka / 9 hochů, 12 dívek a z toho 2 židé, ze Žežic 32 dítka, / 12 hochů a 20 dívek, z Hájů 10 hochů a 13 dívek, ze Životic 7 hochů a 19 dívek, z Vrančic 15 hochů a 10 dívek, z vlastní obce Milína 41 hoch a 51 dívka, z toho 5 židů, bylo ve škole milínské zapsáno 247 dítka, z toho 18 israelitů, do filiálních škol chodilo 127 dítka, z toho 2 židovské. Z celkového počtu 416

dítěk zapsaných v seznamech a 20 židovských bylo vykázáno 60 dětí chudých, od nichž nebyl vybírána školní plat.

Příjmy milínského učitele byly tyto:

1./Školní plat ze 117 dětí po 1 kr týdně, 64 dětí po 1 1/2 kr a 25 dětí po 2 kr, celkem ..... 206 zl -- kon.č.

2./Z realit / zádušní pole u

kostela milínského a pečického:..... 6 zl 35 kr ~

3./ Z pole od milínské obce: ..... 1 zl 24 kr ~

4./ Ze zahrady: ..... 1 zl 06 kr ~

5./Z kapitálů a/z kostelního jmění ... 3 zl 46 kr ~

b/celoročně za kůr ..... 0 zl 29 kr ~

c./adventní příjem ..... 0 zl 08 kr ~

6./Od pečického kostela: a/za hudbu při

mších a při pouti o sv. Vavřinci : .. 2 zl 08 kr ~

b/za vedení kúru:..... 0 zl 18 kr ~

7./ Od rtišovské vrchnosti za hudbu

na den sv.Jana ..... 0 zl 48 kr ~

~~Muzikanti hned vydají všechny svátky, protože je vydávají~~
Vědro piva se nepočítá, protože je muzikanti hned vy-
pijí.

8./Od vrchnosti v hotovosti: ..... 28 zl 48 kr ~

9./Z pokladny místní obce a příškolených: 0 zl 0 kr ~

10./ Štola: ..... 20 zl 18 kr ~

11./ Od cechovního pořádku a obcí v obili:

a/ 5 mandelů 12 snopů žita po 50 kr 4 zl 50 kr ~

b/ 5 " 11 " ječmene po 40 3 zl 49 1/2 kr

c/ 5 " 6 " ovsa po 30 kr 2 zl 42 kr

d/ 2 " 11 " pšenice po 1 zl..2 zl 44 kr

12./Novoroční koledy ze 497 čísel slivické kolatury .... 9 zl 56 1/2 kr

13./ Novoroční koledy ze 165 čísel pečické kolatury .... 3 zl 18 kr

14./Od velkostatku rtišovického: .....0 zl 12
" životického : .....0 zl 30
" lazkého : .....0 zl 30
" kamenského : .....0 zl 12
" bytízského : .....0 zl 12
" stěžovského : .....0 zl 12
" bohostického: .....0 zl 12
Celkem: .....301.8 1/2 zl

Od toho se musí odečísti:

1./ na vydržování školního pomocníka: .....70 zl
2./ na stravování školního pomocníka: .....12 zl
Celkem: .....82 zl

Zbývá tedy milínskému učiteli: .....219 zl 8 1

Dříví na vytápění učeben:

a./ Od milínské vrchnosti: .....4 sáhy
b./ Od milínské obce : .....1 "
c./ Od rtišovické vrchnosti : .....1 "
d./ Od příbramského magistrátu: .....1 "
e./ Od tochovické vrchnosti : .....1/4 "
f./ Od orlické vrchnosti : .....1/4 "

Fasse tato podepsána a stvrzena zemskou účtárnou dne 21.
října 1835.

Petr Pachmann,farář slivický. Frant.Bořický,mil.učitel.

Frant.X.Jadina,okr.školní dozorce a konsistorní rada.

Feschl,milínský úřední představený.

Kittl,vrchní orlický. Josef Puchmajer,rychtář stěžovský.

Vojtěch Pitka,ředitel dobříšský. Martin Vlček,rychtář ra-

A.Kellner,ředitel březnický. dětický.

J.Rotter,tochovický úřední představený.

Frant.Vizina,místní školdozorce. Martin Vašek,rychtář ži-

Frant. Láznička,rychtář milínský. votický.

Matěj Soukup,rychtář konětopský.

Jan Strnad, rychtář lešetický. Jan Karas, konšel lešetický.
Martin Ptáček, rychtář rtišovický. Schrutek, správce panství v Kamené a Vysoké. Vojšera, správce panství rtišovického.

Přílohou k této fassi je " Poznamenání povinnosti desátku jménem posnopení na milínského učitele, který na základ stvrzené milínské školní fasse se odvádět má, a sice jednotlivě od každého hospodáře, jak od starodávna se odvádělo ":

Obec: ..... čís. domu: Jméno sedláka : Stav : Druhové snopu
1. Háje: ..... 8. .... Fr. Havelka .... sedlák l žita, l ječ
l ovsa, t.j. 3
9. .... Fr. Kalát .... sedlák l žita, l ječ
l ovsa, t.j. 3
10. ... Jan Synek .... sedlák - l žita, l ječ.
l ovsa, t.j. 3
11. ... Jan Vrátný .... polosedlák, l žita, lov.
l ječ., t.j. 3
13. ... Ondřej Vrátný, sedlák, - l žita, l ovsa,
l ječmene
17. ... Fr. Muzikář, ... sedlák, l žita, l ječ.,
l ovsa, t.j. 3
5. .... Fr. Mareš, sedlák. Číslo 17. a 5. se
každý rok střídají. Č. 5. odvádí jeden rok, č.
17. druhý rok, protože statek je rozdělen.
2. Jerusalem: 1. č. Václav Krejzar, sedlák, l snop žita,
l ječ, l ovsa, t.j. 3
9. č. Fr. Kalát, sedlák, ... l snop žita, l ov.
l ječ., t.j. 3
10. č. Josef Havelka, sedlák, l snop žita,
l ovsa, l ječ. t.j. 3
3. Jesenice: 2. č. Josef Diviš, sedlák, l snop žita, l ovsa
l ječmene, t.j. 3

4./ Konětopy.

č.1.Anna Kopecká,svobodnický dvůr,l snop pšen.,l žita,l ječ.
l ovsy,celkem 4.

č.5.Frant.Horký,sedlák,l snop žita,l ječ.,l ovsy,j.3.

č.6. Josef Pletánek,sedlák,l snop žita,l ječ.,l ovsy,t.j.3.

č. 8.Josef Jarolímek,sedlák,l " " , " , " ,t.j.3.

č.9.Josef Synek,sedlák,... " " , " , " ,t.j.3.

č.10.Václav Soukup,sedlák,... " " , " , " ,t.j.3.

č.11.Matěj Žáček,sedlák, ... " " , " , " ,t.j.3.

č. 12.Jan Maršík,sedlák,l snop pšen.,l žita,l ječ.,l ovsy

č.13.Jakub Machuta,chalupník,l žita,l ječ.,l ovsy,t.j. 3.

5./Lazko.

č.1.Václav Šimek,sedlák,l snop pšenice,l žita,l ječ.,l ovsy.

č.2.Jan Hrich,sedlák, " " " , " , " "

č. 11. Tomáš Hošek,sedlák, " " " , " , " "

č. 13.Vojtěch Syblík,sedlák," " " , " , " "

6.Lešetice.

č.1.Matěj Kšanda,sedlák,l snop pšenice,l žita,l ječ.,l ovsy.

č.3.Tomáš Karas, sedlák, " " " , " , " "

č.10.Jan Mrvík,sedlák, " " " , " , " "

č.12.Josef Smolka,sedlák " " " , " , " "

č.20.Jan Strnad, sedlák, " " " , " , " "

č. 21.Jakub Jonák,sedlák, " " " , " , " "

č. 23.Josef Strnad,sedlák, " " " , " , " "

č.24. Jan Ptáček,sedlák, " " " , " , " "

č. 25.Jan Pešek,sedlák, " " " , " , " "

7./Palivo

č. 1.Frant.Hostouš,sedlák, " " " , " , " "

č. 2.Josef Palivec,sedlák, " " " , " , " "

č.8.Vojtěch Kašpar,sedlák, " " " , " , " "

8./Radětice.

č.1.Vojtěch Braum,svobodník,1 snop pšen.,1 žita,1 ječ.,1 ov.

č.7.Josef Zajíček,sedlák,.. - -- , " , " , " , "

č.8.Matěj Benda,sedlák, ... - -- , " , " , " , "

č.9.Josef Havránek,sedlák . - -- , " , " , " , "

č. 10.Matěj Horký,sedlák, . - -- , " , " , " , "

č. 11.Martin Vlček,sedlák,. - -- , " , " , " , "

č. 12.Jakub Sobota,sedlák, - -- , " , " , " , "

č. 13.Josef Metele,sedlák, - -- , " , " , " , "

č. 19.Václav Vršecký,sedlák, - -- , " , " , " , "

č. 23.Frant.Martínek,sedlák, - -- , " , " , " , "

9./ Stěžov.

č. 4.Josef Puchmajer,sedlák, - -- , " , " , " , "

č.8.Václav Vršecký,sedlák, - -- , " , " , " , "

č.11.Vojtěch Nekolný,sedlák, - -- , " , " , " , "

10./ Ostrov:

č. 1.Frant.Ptáček,sedlák, 1 " " , " , " , "

č. 6.Frant.Stvorc, " , 1 " " , " , " , "

č.9.Matěj Hošek, " , 1 " " , " , " , "

č.10.Jan Hošek , " , 1 " " , " , " , "

č.11.Josef Syblík, " , 1 " " , " , " , "

č.12.Frant.Janoušek," , 1 " " , " , " , "

č.13.Josef Syblík, " , 1 " " , " , " , "

č. 20 Jan Hošek, " , - - - , " , " , "

č. 21.Jan Janoušek," , 1 " " , " , " , "

č. 22.Josef Kuchař," , 1 " " , " , " , "

9.Vrančice:

č. 1.Josef Tomek,sedlák, 1 " " , " , " , "

č. 2.Martin Málek, " ,1 " " , " , " , "

č. 3.Václav Valta, " , 1 " " , " , " , "

č.8.Josef Bejček,sedlák, ... l snop pšenice,l žita,l ovsá. 1 jč.

č.9.Jan Bašta,sedlák, ... " " " " 1 j.

č.10. Frant.Bejček,sedlák,.. " " " " 1 j.

č. 11.Frant.Málek, " ... " " " " 1 j.

č.23.Josef Průša,chavupník, ā " -- " 1 j.

12.Zavržice:

č. 4.Frant.Průša,sedlák,.....l žita,l ovsá,l jč.

č. 12.Josef Žebrakovský,sedlák,..... " " "

č.13.Frant.Vokatý,sedlák, ... " " "

č.14.Jan Cýza,sedlák,..... " " "

13./ Žežice:

č. 12.Vojtěch Podlaha,sedlák,..... " " "

č.16.Rosalie Korejsová " ..... " " "

č. 17. Matěj Hlaváč, " ..... " " "

č. 18.Jakub Boháč, " ..... " " "

č. 19.Matěj Matějovský, " ..... " " "

č. 13.Frant.Nedvěd, " l snop pšenice,l žita,l ovsá,l j.

14./ Životice:

č. 3. Josef Soukup,sedlák, l s. pšenice,l žita,l ovsá,l ječ.

č.5. Jan Novák, " , " " " , " , " , "

č. 6.Jan Hájek, " , " " " , " , " , "

č.8.Josef Ptáček, " , " " " , " , " , "

č.9.Jan Sláma, " , " " " , " , " , "

č. 11. Josef Tomek, " , " " " , " , " , "

Podepsáni: Fessl,přednosta hospodářského úřadu v Milíně,

Josef Bořický, školní učitel v Milíně.

Hospodářský úřad v Milíně dne 15.února 1844.

Originál tohoto listu, fasse milínského učitele a přílohy uloženy v archivu milínské hospodářské kanceláře. Slovo od slova a věrně opsáno ode mne, P. Frant. Opatrného, slivického kaplana. Coram me: P. Petr Pachman, farář slivický.

/ Tato příloha fasse milínského učitele psána je částečně česky, částečně německy. /

Jak z této fasse i z přílohy patrno, valnému blahobytu milínský učitel ani jeho pomocník se netěšili a přivydělávali si vyučováním hudby na rozmanité nástroje, vyhráváním v hostincích o různých zábavách, svatbách, za koledy, vykurováním domů, což učiteli vážnosti nepřidávalo. Ani vybírání školného, jež od r. 1826 platilo se každý týden v sobotu / sobotales /, nepřispívalo valně k povznesení stavu učitelství. Dne 4. května r. 1823 zapověděl pak krajský úřad berounský " aby žádnej kantor neopovážil se posílat školáky po Řehoři pod pokutou 5 zl. "

Výplata služného z jednotlivých pokladen děla se ve lhůtách neurčitých a jako z milosti. Při této bídě cítil pak učitel nad sebou dvojí vrchnost, církevní, která na něho dozírala, obecní a vrchnostenskou, která každý žebrácký groš několikráté obrátila a vyžadovala nejponíženější poklony. Když mocí nových zákonů převzal stát školství do svých rukou, vypláceno služné z pokladen státních na účet země ve lhůtách určitých. Roku 1875 upraveny právní svazky učitelstva. Učitelstvo co do příjmů rozděleno ve 4 třídy, zdejší škola vřaděna do 3. třídy platové, takže učitel, nynější řídící učitel, dostával 500 zl rak. měny, podučitel, bývalý pomocník, 400 zl r.m. Pokud se týče školného, vybíráno podle 4. třídy, takže se zde platilo z každého školou povinného dítěte 4 kr týdně, ale tento plat patřil již zemské pokladně. Zodpovědným správcem školy stal se řídící učitel; prvním ří-

dícím učitelem naší školy byl tudiž Josef Mařík.

Do vydání nových školních zákonů působili zde jako pomocníci tito učitelé: Matěj Klouda / od 1. února 1851-18. června 1851 /, Václav Vopička, / od 1. 9. 1853-1. 9. 1854 /, Emanuel Kubát, Josef Kulovaný, Ant. Hykeš, Hlávka, Frant. Čejka, Petr Táborský, Frant. Pešek, Jan Smíšek, Frant. Nekvasil, Ant. Marek, Josef Hoffmayer, Fr. Jeřábek.

Pro každý politický okres zřízena c.k. okresní školní rada, jejímž předsedou byl okresní hejtman. S počátku školy soudních okresů dobříšského, příbramského, blatenského a mírovického podrobeny byly dozoru c.k. okresního školního inspektora se sídlem v Příbrami. Prvním předsedou okresní školní rady v Příbrami byl okresní hejtman Josef Kapp, po něm následovali: Lev rytíř z Hansgirgů, Josef Wolf, baron Oktavian z Weberů, Alfred Pokorný, Vincenc Hatlák, Jan Šírek, Emanuel Wirth, J. Troldá, K. Šprongl, Gustav Kremlíčka, v přítomné době vrchní rada, okresní hejtman Jan Vodička.

Josef Mařík ustanoven na zdejší škole podle nových zákonů nejdříve jako správce dvojtřídní obecné školy výnosem okresního výboru č. 616 ze dne 24./2.1870, pak řídícím učitelem výnosem zemské školní rady v Praze č. 8364 ze dne 10. září 1872. Jako podučitelé působili zde za řídícího učitele Maříka: Jan Mařík, V. Podhurský, Karel Saic, Václav Šprysl, Vojtěch Žippek. Všichni jmenovaní působili zde zcela krátce, protože neměli potřebné kvalifikace. Učitelské ústavy rozšířeny tehda na tříleté, od r. 1872 na čtyřleté. Prvním učitelem s úplným paedagogickým vzděláním byl pak sem dosazen p. František Fousek, rodák příbramský. Svoji dráhu pedagogickou započal v Milíně r. 1876, po roce odešel do Pečic, aby se od tud po krátké době vrátil na Slivici, kdež ustanoven nejprve zatímní správcem školy a r. 1883 definitivním říd.

učitelem.Působil zde až do svého pensionování r. 1920. +
Roku 1874 rozšířena zdejší škola na trojtřídní a od 1.ledna 1883 na čtyrtřídní.Současně s Frant.Fouskem nastoupil na zdejší školu Václav Milinovský,který odtud po ročním působení přeložen za správce jednotřídní školy do Prostřední Lhoty u Nového Knína.Na uprázdněné místo po Fr.Fouskovi nastoupil r.1877 podučitel Josef Javorský a po Václavu Milinovském Jindřich Walter.Javorský odešel r.1879 na měšt.školu do Březnice,měl absolvovanou vysokou polytechnickou školu v Praze /,ale zde po krátkém působení zemřel tuberkulosou plic.Jindřich Walter oženil se zde r.1880 s dcerou řídícího učitele Josefa Maříka a r.1885 jmenován řídícím učitelem v Dlouhé Lhotě.Dosud žije na odpočinku v Poříčanech u Prahy,rovněž říd. učitel Frant.Fousek v plné svěžesti tělesné i duševní tráví léta svého zaslouženého odpočinku v Příbrami/ psáno v březnu r. 1935 ! /.Po učiteli Josefу Javorském dosazen sem podučitel Václav Wallenfels,pozdější řídící učitel ve Svatém Poli a po J.Walterovi Jan Novák,pozdější řídící učitel v Nové Vsi pod Pleší.Dne 15. září 1883 odešel na odpočinek říd.učitel Josef Mařík.Působil na zdejší škole od 15.srpna 1838,tudíž plných 45 let. Jako vynikající učitel vyznamenán byl 6 pochvalnými dekrety, r.1884 obdržel pak tehdy nejvyššího dosažitelného vyznamení,stříbrného záslužního kříže s korunou,který mu připial dne 2. srpna 1884 v úřadovně okresního hejtmanství okresní hejtman Wolf za přítomnosti okresního školního inspektora Josefa Bíška.Po svém pensionování odstěhoval se r. 1883 do Příbramě.Za obec rozloučil se s ním před školní mládeží starosta pan Vilibald Linhart a kaplan slivický P. Matouš.V Příbrami zemřela mu záhy manželka,po její smrti přestěhoval se opět do Milína a zde zemřel 27.dubna 1896.

Pohřben byl na slivickém hřbitově dne 30. dubna 1896 za účasti více než 100 učitelů, značného počtu občanů, ponejvíce svých žáků a okr. školních inspektorů Josefa Bíška a Františka Šafránka. V místním kostele promluvil nad rakví zesnulého slivický farář P. Václav Čermák a ve své řeči vhodně vylíčil zásluhy zesnulého, zvláště jeho svědomitost. Zesnulý neobyčejně si zakládal na vyznamenání, totiž na záslužném kříži. O velikonocích t.r. navštívil hrob své manželky na příbramském hřbitově a aby nemusil své vyznamenání skrývat pod svrchním kabátem, šel bez svrchníku, nachladil se, přidružil se zápal plic, jemuž podlehhl.

Po Josefу Maříkovi převzal správu školy dne 15. září 1883 Josef Beznekr a v tomto úřadě potvrzen definitivně zem. školní radou dne 29. října 1883. Počátkem škol. roku 1883/4 otevřena další postupná třída, již pátá. Než bylo na této nově otevřené třídě místo definitivně obsazeno, působil zde od 15. září 1883 až do 1. ledna 1884 zdarma zdejší abiturient učitelského ústavu pan Josef Pinta a od 1. ledna nastoupil zde definitivně p. František Rendla.

Roku 1884/5 1883/4 působili na zdejší škole tito učitelé: Říd. učitel Josef Beznekr, Václav Wallenfels, Aug. Vácha, Jindř. Walter, Frant. Rendla. Z těchto učitelů J. Walter a Václav Wallenfels na základě konkursů z let 1877 a 1879 používali ve škole naturálního bytu / ještě vedle říd. učitele /. Počátkem r. 1884/5 přeložen učitel Václav Wallenfels do Příbramě a na jeho místo jmenován Richard Pirner. Nově jmenovaný neužíval již naturálního bytu ve školní budově a také učitel Jindřich Walter ustoupil od užívání bytu, když mu místní školní rada zaručila odškodné ročních 30 zl. Místnosti bylo totiž třeba k účelům školním. Ale již 12. října r. 1885 jmenován byl J. Walter říd. učitelem v Dlouhé Lhotě a

tím zrušen i závazek místní školní rady o placení náhrady za naturální byt.Na uprázdněné místo po Walterovi jmenovaný Josef Kubát,rodák z Pičína,otec nedávno zesnulého zemského presidenta.Dne 1.března 1891 přestěhoval se učitel Aug.Vácha do nového působiště ve Třebsku,kdež obdržel def.místo učitelské a po něm nastoupil v Milíně Ant.Vilím,do té doby působící ve Třebsku.Dne 16.září 1886 odešel J.Kubát a jeho vystřídal v Milíně Václav Šembera,dosavadní učitel ve Slivici/ na Slivici působil od 1.I.1884 /,po A.Vilímovi,který přijal místo ve Velké Vísce u Hořovic,nastoupil na zdejší školu Josef Vrátný,působící do té doby v Dobříši.Richard Pirner nastoupil dne 15.září místo v Oseku u Rokycan a ze Slivice přeložen sem Emilián Auer.Dne 1.dubna přesídlil Auer do Dubna a jeho místo v Milíně nově obsazeno Vincencem Volkem,ale tento zde působil jen krátce jako zatímní učitel a dne 16.září místo definitivně obsazeno Ondřejem Bouškou.Po Josefu Vrátném zatímně sem ustanoven dne 15.září 1894 podučitel Karel Júzek.
Dne 18.dubna 1894 onemocněl řídící učitel Josef Beznekr a po krátké nemoci zemřel ochrnutím srdce dne 25.dubna t.r.Na pohřeb ,který konán v pátek dne 27.dubna 1894,dostalo se 127 učitelů,7 kněží,obecní zastupitelstvo,místní školní rada,velmi četné obecenstvo a kandidáti IV.roč. učitelského ústavu z Příbramě,kteří zapěli za vedení prof. hudby Al.Kučery smuteční sbory.Před pohřebním vozem kráčela školní mládež školy milínské,slivické,stěžovské a svatohorské za vedení svých učitelů,pak sbory hasičské,vojen-ských vysloužilců;živnostenský sbor a čtenářský spolek Bořický.Správou školy zatímně pověřen učitel Fr.Rendla / dekret č. okr. šk. výb. 587 ze dne 23.4.1894 /,načež definitivně ustanoven dosavadní říd.uč. v Hřiměždicích p.Fr.Kav-

ka a místo nastoupil dne 21.pros.1894.

Již v době, kdy se jednalo v Milíně o stavbu nynější školy / 1863 /, usiloval tehdejší farář slivický Ant. Štika o zřízení samostatné školy ve Slivici. Teprve r. 1884 došlo ke stavbě nové školní budovy ve Slivici a základní kámen k této budově položen dne 17.dubna t.r. V příbramském časopise " Horymír " popsána je slavnost takto:

Ve čtvrtek dne 17. t.m. / dubna / byl na Slivici o 9.hod. ranní slavným způsobem posvěcen základní kámen nové dvojtřídní školní budovy. Sbor učitelský přivedl veškeré žactvo do farního chrámu Páně sv.Petra, kde se shromaždila místní školní rada, starostové příškolených obcí a četné obecenstvo. Po mši sv., obětované p.farářem Josefem Pokorným, jež hlavní části oznamovány salvami z hmoždýřů, bral se průvod za hlaholu zvonů ke staveništi, kdež vykonal slavné svěcení opět důst. pan farář za střelby z hmoždýřů a překrásného dojemného chorálu, předneseného ct.sborem učitelským na Slivici. Budiž mu za to vřelý dík. Nato nastalo klepání na základní kámen, což učinil první pan farář, předeslav krátkou, ale tím více srdečnou řeč, vzatou ze srdce a do srdce všech četných přítomných, o čemž svědčilo veliké pohnutí. Pak p.učitelé s p.řídícím v čele, občan Láznička, jehož heslo bylo případné a vynutilo si mnohou slzu, místní školní rada, nájemcové stavby pp.Karas a Smolka, rolníci z Lešetic a mnozí jiní, čímž tato krásná slavnost ukončena, s tím přáním, aby v této nastávající školní budově rostla mládež silná na duchu, věrná vlasti, milá Bohu a lidem."

Pozemek na stavbu školy získán levným způsobem, odprodejem části farního pozemku ve výměře 100 čtver.sáhů za 20 zl.

Konkurs na stavbu školy vypsán dne 26.leđna 1884 a zněl na rozšíření či přestavení školy jednotřídní v trojtřídní.

Dražba zadávací stanovena na den 6.února 1884 o 9.hod.ran-

- Ke str. 151-

Milínská škola před opravou r. 1907.

ní.Náklad rozpočten na 4959 zl 58 kr r.č.Dražební podmínky a plány vystaveny u prvního předsedy místní školní rady p.Petra Soukupa v Konětopech.Vlastní odškolení slivice stalo se již r.1875 a zřízena zde nejprve škola jednotřídní,správcem jejím jmenován Alois Dobeš,po něm r.1878 Frant. Fousek a r. 1883 rozšířena na trojtřídní,s přiškolenými obcemi:Konětopy,Lešetice,Brod,Jerusalem a osada Slivice.

Roku 1870 zřízena expositura milínské školy v Raděticích, na níž působil učitel Václav Peták,ale již po 2 letech připojeny Radětice ke Stěžovu,kde zřízena samostatná škola / expositura zde byla od r. 1823 /.Učitel Václav Peták působil pak po dlouhá léta v Bohutíně,kdež se posléze stal i prvním ředitelem na nově zřízené měšťanské škole.

Až do r. 1900,po kterou sahá tato prvá část paměti milínské školy,působili zde ještě tito učitelé:Václav Kocík / od 1./III.1896-15./9.1897 /,Ant.Braníš / od 15.IX.1897-30./8.1898 /,Karel Sperakus / od 1.X.1898-30./VIII.1897 /, Ant.Voves / 23.X.1899-15.VIII.1900 /.

V roce 1907 byla facada školy poněkud pozměněna.Nad prostředními šesti okny v průčelí býval vysoký,trojúhelníkový štít.Protože deštěm a větrem mnoho trpěl a omítka často opadávala,byl tento štít stržen a římsa srovnána .Ta-to oprava je dosud patrna na krovu budovy.

O kostele sv. Václava.

S dějinami milínské školy jsou úzce spjaty i paměti milínského kostela.

Náboženským potřebám obyvatelstva městečka Milína sloužil kostel sv.Petra na Slivici.O jeho dějinách stala se již zmínka.Náboženská zvoucnělost tehdejší doby těžce snášela i nepatrnu vzdálenost městečka od farního kostela,protože zvláště v zimě bývá cesta velmi ztěžována sněhovými návějemi a prudkými západními větry.Výnosem c.k. místodržitelství v Praze ze dne 8.června 1858 č.27235 povolena stavba nové školy,ale jak se stala již zmínka,ku stavbě došlo teprve r.1863,dokončena r. 1864.Budova sama měla sloužiti čtyřtřídní škole,ale využitkovány prozatím jen tři třídy, čtvrtá místnost po přání občanů měla sloužiti církevním úkonům jako místní kaple.Počátkem listopadu / škola otevřena 13.října /odebrala se deputace občanů k tehdejšímu arcibiskupu pražskému kardinálu Schvarcenberkovi se žádostí, aby aby bylo povoleno konsistorí změniti jednu volnou třídu v nové školní budově v prozatímní kapli pro náboženské potřeby žactva i občanstva.Svolení toho dosáhla obec výnosem konsistoře č.604 ze dne 26.ledna 1865,tímto německým přípisem:

" Seine Eminenz haben nachstehenden Bescheid erlassen:
Über eine vor der Miliner Gemeinde an seine Eminenz hochwürdigsten Herrn Cardinal Fürst-Erzbischof geleitete und unter 4.dieses Monats dem Slivitzer Pfarrer zur Begutachtung mitgetheilte Bitte,es möchte die Benützung eines disponirten Lehrzimmers in Miliner Schulgebäude als Kapelle und die Entrichtung des heil.Messopferd für die Schuljugend oberhirtlich genehmigt werden wird in Anbetracht der

frommen Intention der Gesuchs legen und beider durch das Vorhanden einer entsprechenden Lokalität gegebenen Möglichkeit letztere zu einer Schulkapelle zu benützen, die nachgesuchte Erlaubnis zeitwilig ertheilt, jedoch hat die Miliner Gemeinde zunächst dafür zu sorgen, dass dieses Lokale in Sinne der für die Einrichtung von Privatorationen bestehenden kanonischen Bestimmung, welche im Prager Provinzialkonzil d.V.cap.3 E.publiziert wurden gehörig ausgestattet werde. Wie oft dann der Schulgottesdienst daselbst abzuhalten sei, muss dem Ermessen des Sliwitzer Herrn Pfarres anhöriggestellt bleiben und kann die Miliner Gemeinde begreiflich keine Anspruch erhalten, dass dieser Gottesdienst regelmässig 2 oder 3 mal in der Woche stattfinde, weil es sich oft ereignen dürfte, dass selbst an jenen Tagen wo der seelsorgliche Religionsunterricht in der Miliner Pfarrschule erteilt wird der heil. Messopfer in der Pfarrkirche oder in Ertischo-witz entrichtet werden muss ". Podepsání Krejčí, Hron.

Tento konsistorialní výnos v českém překladu zní:

Jeho Eminence vydal následující rozhodnutí:

Na prosbu milínské obce, přednesenou jeho Eminenci, vysoko důstojnému panu kardinálu, knížeti a arcibiskupu dne 4.t.m. a na dobrozdání slivického faráře, že by mohla být upotřebena jedna třída v milínské školní budově jako kaple k bohoslužbám pro školní mládež, arcipastýrsky žádané svolení dočasně se dává vzhledem k náboženskému účelu podané žádosti a po ruce jsoucí náležité mítnosti, která za školní kapli má být použita, ale obec milínská má co nejdříve o to se postarat, aby tato mítnost v duchu stávajících kanonických ustanovení o zřizování soukromých kaplí, které v pražském venkovském koncilu V.kapitoly 3 E uveřejněny byly, náležitě byla upravena. Jak často pak školní bohoslužba má tu býti odbývána,

musí dobrozdání slivickému panu faráři ponecháno býti a nemůže milínská obec samozřejmě žádný nárok činiti, aby tato bohoslužba pravidelně dvakrátnebo třikrát v týdnu se odbývala, poněvadž by se často přihoditi mohlo, že by třeba v tytéž dny, kdy duchovní náboženské vyučování v milínské škole se uděluje, mše svatá ve farním kostele nebo ve Rtišovicích musí býti sloužena. / Volný překlad pisatelů /

Příbramský pozlacovač Hynek Jelínek zřídil v nové škole kapli oltář. Za kapli byla určena třída v I. patře, se 3 středními okny v průčelí budovy. Na základě povolení vikariátního úřadu pro příbramský vikariat v Dolních Hbitech, č. 234 ze dne 21. listopadu 1867, vysvětil kapli slivický farář dne 27. prosince t.r.K tomuto svěcení vyšel průvod ze slivického kostela, veden oběma duchovními, P. Ant. Štikou, tehdejším farářem a kaplanem P. Jos. Klikou. Po kázání, které od oltáře pronesl duchovní správce slivické fary, následovaly velké bohoslužby a obřady svěcení. Dne 27. prosince r. 1882 odbývány zde bohoslužby naposled. Mše slouženy zde totiž zpravidla dvakrátnebo třikrát v týdnu a to tehdy, kdy na rozvrhu bylo náboženské vyučování a každoročně ve výročí svěcení kaple, t.j. 27. prosince. Dětí přibylo tolik, že bylo nutno použít třídy k umístění další postupné třídy / čtvrté /. Škola rozšířena na čtyřtřídní a posléze na pětitřídní. V dosavadní kapli postavena příčka a tak r. 1883 získány potřebné třídy. V zápisu obecní pamětní knihy / jen s dvěma zápisy, o odhalení pamětní desky prof. dr. E. Bořického a o stavbě kostela sv. Václava / píše o tom slivický kaplan P. Matouš takto:

" Domácí školu rozšířiti o třídu čtvrtou nebylo těžké, užíváno jedné dosti prostranné místnosti za kapli, ve které se zpravidla dvakrát téhodne mše sv. sloužila, při které školní mládež s učiteli byla přítomna. Bohoslužebné věci jednoduše se odstranily, aniž by farnímu úřadu co se ohlásilo. Ze ,

to jednání bylo nepřístojně, uzná každý; nemáť lajk práva dotýkati se některých věcí k bohoslužbě katolické náležejících a je na místa jiná ukládati, pokud duchovní správa o tom neví. Na den sv. Štěpána r. 1882 odvídány ve zminěné kapli poslední litanie P. Karlem Matoušem, slivickým kaplánem a po Novém roce r. 1883 odevzdána třída školní potřebě."

Zrušení školní kaple bylo občanům pobídkou ku stavbě kostela. K tomu účelu vyhlédnut byl bývalý kontribučenský špýchar. P. Matouš píše dále: "Zajisté náhled tento byl dobrý, a to proto, že by obec, jejíž pokladna neustále zápasí s nedostatkem, aspoň o jeden krok svému cíli se přiblížila. Zde budiž dovoleno něco o snaze " stavět kostel" připomenouti. Kostel ten, jak pravděpodobno, staví se dlouho, snad přes 100 a více let, ale vždy v takové době, kdy každý zedník své kladivo a svou lžici nechá na pokoji, totiž v zimě; ba užito slov " stavět kostel" co agitačního hesla před volbami a mnohý se domníval, že pojistí si přízeň voličů, když slíbil, že bude stavěti kostel a tak se pro stále prázdné mluvení nestalo dosud ničeho, leč to, že se dalo již dosti peněz za plány stavební a sice takové, které se ani provést nedají, poněvadž rozpočet zní příliš vysoko oproti slabým prostředkům. I v této záležitosti mnohá dobrá rada zůstala nepovšimnuta, ba přímo se jí odporovalo. Tak radilo se, aby obec nejprve spořádala své příjmy a výdaje, aby zužitkovala vše, jak to býti má a čím by své důchody rozmnožila, zejména, když obecní katastr vykazuje tolik užitku, jímž by se kryly zeměpanské daně. Dále se radilo, aby přeměna špýcharu v kostel se omezila na to nejdůležitější - velká věž s pěkným průčelím odložily by se na doby přízni-vější. že v této knize připomenuty věci, stalo se z dvojí

příčiny,jednak by se nyní upustilo od práce neplodné a když ne to,by to učinilo alespoň pokolení pozdější,které,Bůh dá,snad více přáti bude pokroku a vývinu městečka samého,které zajisté těšiti se mohlo dávno spořádanému místu venkovskému,kdyby dbáno více těch rad,jež vycházely od těch "cizích ",t.j.takových,kteří v místě sice se nerozrodili,ale zde za různým povoláním žijí/chybou by to nebylo žádnou!"

Podle trhové smlouvy ze dne 11. března 1876 zakoupena obcí obilní sýpka,patřící do té doby hospodářské záložně v Příbrami,za 664 zl 50 kr r.č.Stalo se tak za úřadování starosty p.Jana Bendy a předsedy hospodářské záložny p.Frant. Šustra z Dubence.Z obnosu tohoto připadl na milínské podílníky díl 105 zl/na dubenecké 64.08 zl.Obě tyto částky po-nechány obci milínské jako dar na stavbu kostela.Zbytek 495 zl 42 kr vyplacen byl p. Josefem Valtovi z Malých Pečíček,toho času pokladníku hospodářské záložny v Příbrami.Od té doby nesloužila již sýpka svému účelu.

V roce 1887,v měsíci květnu,zavítal na Slivici pražský arcibiskup kníže Frant. Scho "nborn a při té příležitosti dostavila se k němu deputace obce,složená ze starosty p. Josefa Pošmourného a člena obecního výboru p.Jana Bendy,se žádostí,aby svolil k přestavbě sýpky v kostel.Po poradě s místním farářem dal arcibiskup své svolení.

Ve schůzi obecního zastupitelstva dne 15.května r.1887 učiněn návrh,aby podílníci kontribučenského fondu zřekli se svých podílů ve prospěch stavby a aby jimi tony,uložené u jednotlivců,patřící kapli sv.Jana v Milíně,odvedli též ve prospěch této stavby.Oba návrhy byly realizovány a stavba po schválení násvě plánů.zadána příbramskému staviteli p.Antonínu Bastlovi za 8000 zl,na základě usnesení obecního zastupitelstva dne 26.června r.1887.Stavba měla

být ukončena do 28.září 1888, ale pro nahodilé překážky dokončena úplně až v roce 1890.

V pátek dne 26.října 1888 umisťována na nové věži báň a kříž, do níž uložen následující pamětní list, sepsaný slivickým kaplanem P. Matoušem a farářem P. V. Čermákem, opsaný učitelem p. Václavem Aug. Váchou z Milína.

Pamětní list.

Ve jménu Nejsv. Trojice, sv. apoštola Petra a Pavla a sv. Václava, patrona tohoto kostela, ukládáme v tuto báni na pamět věčnou tuto listinu:

Kostel sv. Václava v Milíně počal se zřizovati ze staré kontribučenské sýpky, vystavené r. 1824 a patřící ředitelstvu hospodářské záložny, zřízené z kontribučenského fondu, kde ukládáno obili z okolních vesnic. Zakoupena sýpka ta starobylým městem Milínem za 664 zl 50 kr r. 1876 dne 11. března a stála prázdnou od tohoto roku až do r. 1887, kdy zavítal na osadu k udílení sv. běrmování nejdůstojnější kníže arcibiskup pražský hrabě Schönborn, s kanovníkem a latere Ferdinandem Kalousem a ceremonářem p. Josefem Dědkem. Na faru slivickou dostavili se milínští měšťané : p. Josef Pošmourný, tehdejší měšťanosta a p. Jan Benda a prosili o svolení k přeměně sýpky-domu to chleba-v dům chleba věčného, v kostel. Dostali od Jeho arc. Milosti svolení. Stavbu a přestavbu svěřili staviteli p. Ant. Bastlovi v sezení dne 26. června 1887, a týž stavěl kostel ten v témže roce 1887, pak 1888 kde do chvíle uložení tohoto listu byl zevnějšek kostela skorem dokončen. Bylo pak to v slavném roce jubilejném: Sv. Otce Lva XIII. a Nejmilostivějšího císaře a krále našeho Františka Josefa I., za času faráře na Slivici a kníž. arc.

notáře a čestného občana v Sulislavi a Sitné, Vranově u Stříbra, pak Josefa Pokornýho, kaplana Václava Čermáka, pak byl tenkráte kníž. arcib. vikářem Ant. Vojáček, děkan v Příbrami, v Čechách místodržitelem svob. pán Kraus, okr. hejtmanem Lev rytíř Hansgirg, školním inspektorem p. Josef Bísek a škola v Milíně byla pětitřídní, na níž účinkovali řídící učitel Josef Beznekr, učitelé Frant. Rendla, Václav Šembera, Aug. Vácha, Emil Auer a ind. učitelka slečna Albína Krotilová. Poštu v Milíně spravovala tenkrát paní Anna Slabihoudková a spolky v Milíně řídili tito pánové: Živnostenský spolek p. František Hlinomaz, mlynář z Kotalíku, Čtenářský spolek "Bořický" MDR Václav Hašek, Odbor národní jednoty pošumavské p. Vilibald Linhart, měšťanosta milínský, jemuž téhož roku k ruce stál první radní p. Jan Hájek, kupec z Milína, na jehož domě jest zasazena pamětní deska slavného rodáka z Milína prof. pražské, tehdáž úplně německé university p. Bořického. Pivovar byl v rukou společnosti akcionářské, řízen p. Františkem Hádkem, sládkem a Arthurem Bláhou, účetním. U Milína měl tehda lomy kamenné p. Cingroš z Plzně a správcem lomů byl p. Zedník a dílovedoucím p. Strunc. Spolek hasičský, v okrese nejstarší, řídil pan Josef Novák, měšťan a majitel hostince "u Přemysla". Milín čítal 105 čísel a 1100 obyvatelů a měl nádraží c.k. priv. státní dráhy až na půdě obce Lazka, kde byl tehda správcem stanice p. Berla. Náklad na tento kostel usneseno hraditi pivním krejcarem v sezení dne 25. října 1887 a zvony daly se ulítí ve zvonařské dílně Petra Hilzera v Novém Městě ve váze 631 kg za 1037 zl 40 kr. Obchodů křesťanských bylo: kupectví p. Jana Hájka, prvního radního, p. Ladislava Bendy, p. Petra Vaněčka, židovské: Abelesa, Rosenfelda, Freimutha, Sommra. Dani platil Milín tenkrát celkem ... a pěstoval hlavně rolnictví, též

tu mnoho bydlí horníků a řemeslníků-Soud je v Příbrami.
Kéž vždycky kostel tento hlásá potomstvu živou víru a obětavost sousedů a sousedek milínských a zůstane památníkem jejich víry svatováclavské.

V Milíně dne 26.října 1888.

Následují podpisy:P.Josef Pokorný,P.Václav Čermák,Vilibald Linhart,Jan Hájek,Josef Beznekr,Aug.Vácha,Václav Šembera, Josef Novák,a t. d.

Slavnost svěcení zvonů stanovana na den 28.října 1888.Toho dne,v neděli odpoledne,přijel na Slivici světící biskup Karel Švarz z Prahy a odpoledne vysvětil oba zvony,které z milínské radnice dovezeny dvěma páry koní majitele místních lomů p. Cingroše před slivický kostel.Většímu dán jméno Václav,menšímu Josef.Při svěcení prvého zvonu přijal biskup heslo chorálu " Sv Václave,vévodo české země, nedej zahynouti nám ni budoucím," při svěcení druhého modlil se za šťastnou hodinu smrti.Poté sbor učitelský z Milína a ze Stěžova zapěk kvartet " Modlitba pod hvězdami ", pak následovalo kázání faráře P.Čermáka a požehnání.Po ukončení všech církevních obřadů byly zvony odvezeny do Milína,kde uloženy prozatímně v kůlně staré pošty.Prvně tyto zvony zahlaholily dne 1. září r. 1889 při příležitosti procesí ze Slivice ke kapli Jana z Pomuka v Milíně.Malý zvon zvon ve váze 28 kg a v ceně 56 zl umístěn na malé vížce.Na kupní cenu zvonů přispěl darem 100 zl farář P.Josef Pokorný,který se zatím přestěhoval dne 7.listopadu 1888 do Dobřichova.

Na uhrazení celkového nákladu se stavbou kostela spojeného i nákladu na vnitřní zařízení,usneseno ve schůzi obecního zastupitelstva dne 20.dubna 1887 vybírati pivní krejcar po

dobu 10 let, ale výnosem zemského výboru ze dne 28. června 1888 povoleno jeho vybírání toliko na dobu 6 let po sobě jdoucích. Hotového jméni obec neměla, proto usnesla se na půjčce 6500 zlatých, která také schválena okresním výborem v Příbrami. Kolaudační komise kostela konána dne 16. července 1889, při níž za místodržitelství byl přítomen ing. Hron z Prahy. Jednotlivé práce uvnitř chrámu zadány těmto živnostníkům: lešení pod velké zvony Josefu Kutinovi, stavitelem v Březových Horách za 132 zl 19 kr, oltáře řezbáři Janu Procházkovi z Příbramě, a to hlavní za 450 zl, malé po 200 zl, zlacení oltářů Janu Stöcklovi z Příbramě za 310 zl, 12 stolic místnímu truhláři Janu Kettovi, kazatelnu a zpovědnici Josefу Lázničkovi ze Slivice, železná mříž J. Rmoutilovi z Březových Hor, varhany zadány r. 1891 Janu Tučkovi z Kutné Hory za 969 zl. Hrabě Richard Clam Martinic na Rtišovicích dal svým nákladem malovati obraz na hlavní oltář malíři Ferdinandu Velcovi s výslovným přáním, aby na korouhvi sv. Václava místo české orlice umístěn byl obraz P. Marie. Na jeden z malých oltářů pořídil obraz slivický farář P. Jan Musil, na druhý zdejší pekař Josef Kott. Oba obrazy na postranních oltářích / sv. Ludmily a P. Marie / maloval český malíř Mathauser z Příbramě. Obraz P. Marie v širokém zlaceném rámu, umístěný nad zpovědnici a řezbu hlavy Kristovy na zpovědnici daroval účetní zdejšího pivovaru Artur Bláha, obraz Kristův nad kazatelnou je darem p. Frant. Poupě. Nevkusné a umělecky bezcenné obrazy křížové cesty jsou darem paní Antonie Maršálkové. Dvě syenitové a hrané kropenky a kámen na hlavní oltář daroval majitel místních dolů p. Cingroš, pražský kanovník dr. František Krásl věnoval kámen na poboční oltář P. Marie, zvonek u sakristie a kropenku poštmistrová paní Anna Slabihoudková, věčnou lampu p. Ant. Exeli z Prahy, 2 ornáty slivický farář P. Josef Pokorný

a kaplan P.Karel Matouš,živnostenské společenstvo zaplatilo
3 lavice,monstranci a ciborium věnovali manželé Pučálkovi
z Příbramě,kalich manželé Exeli z Milína,drátěné lano k věč-
né lampě Adolf Exeli,dvorní rada z Prahy,antependium na vel-
ký oltář s nápisem " Sv.Ludmilo,oroduj za nás!" a 2 polštá-
ře pracovaly sl. Mat. a Klot. Frůhaufovy,antependium s nápi-
sem sv. Václave,oroduj za nás!" pracovaly a darovaly sl.Her-
mína Jelínková a Jindřiška Slabihoudková,antependium s nápi-
sem " Sv.Maria,oroduj za nás !" vyšila a darovala sl.Hájková
se 2 polštáři na oltář,oba oltáře na hlavní oltář zpracovala
sl.Josefa Nováková,bursu darovala pí Ant.Maršálková,koberec
před hlavní oltář pan Fr.Hádek, sládek v Milíně,misál měst-
ský tajemník v Mýtě p.Jan Šneidr a ostatní paramenty zakou-
pila obec.

Kostel byl vysvěcen dne 27.září 1890 metropolitním kanovníkem
dr.Fr. Kráslem za asistence příbramského vikáře P.Ant.Vojá-
čka,slivického faráře P.Jana Musila,kaplana Josefa Svobody
a alumnů Josefa Pošmourného ze řádu křižovnického s červe-
nou hvězdou a J.Havelky z pražského semináře bohosloveckého.
V průvodu přeneseny ze školy do chrámu ostatky,kázání a první
mše sloužil světící kanovník.Příštího dne,28.září 1890 ,ko-
nána zde první pouť za účasti mnoha lidí ze širokého okolí.
V prosinci r.1891 sjednána úmluva mezi obcí milínskou a far-
ním úřadem ve Slivici ,schválená arc.konsistoří ,podle níž
měly být v novém kostele konány bohoslužby dvakrát v týdnu
a to ve všedních dnech a každou třetí neděli velká mše.
V předvečer svátku sv. Václava r.1892 přivezl světící biskup
Ferdinand Kalous z Prahy ještě ostatky sv.Ludmily,Václava a V
Vítá,jež položeny na provisorně zřízený oltář v 1. třídě
obecné školy,odpoledne konány zde bohoslužby za přítomnosti
10 kněží a v průvodu přeneseny do kostela,který opětně vy-

svěcen příštího dne za přítomnosti 20 duchovních. V předvečer svěcení město slavnostně vyzdobeno a osvětleno, ulicemi procházel průvod s hudbou, který dospěl až na Slivici. Po skončení církevních obřadů měl kázání březohorský farář P. Ant. Mařera, velkou mši za asistence duchovních biskup Ferd. Kalous a celá slavnost skončena před školní budovou. Na náklad obce vystrojena pak hostina na slivické faře.

Na stavbu kostela obdržela obec na darech: Těžařský sjezd / horní ředitelství / 500 zl, P. Josef Pokorný, farář v Dobřichově 100 zl, při hostině u místodržitele hr. Fr. Thuna vybráno 121 zl, kníže Karel ze Schwarzenberků na Tochovicích 50 zl, hospodářská záložna v Pečicích 50 zl, sbírka u hr. Jind. z Clam Martiniců 40 zl, milinští studující z divadla 30 zl 14 kr, živnostenské společenstvo v Milíně 29 zl 37 kr, manželé Fr. a Marie Poupě z Milína 26 zl, Josef Vrba z Milína 18 zl, Josef Pyšna, rodák milinský a učitel hudby v Moskvě 15 zl, dar nejmenovaného z Vídni 10 zl, při hře v kuželky hostince p. Nováka vybráno 2 zl 20 kr, paní Antonie Exeli s dcerami Amalií a Anežkou 40 zl.

Milín ve 2.polovině XVII.stol. a na počátku XVIII.věku.

Sotva se přenesla třicetiletá válka se všemi svými hrůzami, nastávají r.1661 nové války turecké,války s Francií / Ludvík XIV. /,selské bouře v Čechách,Horozné mory v letech 1680, 1713 a 1714,1771 a 1772,řádění loupežníků a paličů za francouzské peníze vydržovaných.Císař Ferdinand III. zemřel dne 2. dubna r.1657 a za jeho nástupce Leopolda byla říše skutečně na pokraji úplného zániku.Z té příčiny sám císař nařizoval psosebné průvody,procesí,pouti a pod. na záchrana říše.V Podbrdsku krajští hejtmani vybízeli k hojně účasti na svatohorských průvodech,Okresní vikář svolal takováto prosobná procesí na neděli po sv. Leopoldu r. 1663,bohoslužeb zúčastnili se krajští hejtmani ,procesí ze všech okolních farností,od sv. Kylána,přirozeně i ze Slivice.Od r. 1647, kdy přešla sv. Hora do rukou rádu jesuitského,až do r.1850 přicházela na Sv. Horu pouze procesí milínské,příbramské a březnické.R. 1661 ,jak již bylo také dříve vzpomenuto,k poctě milínského procesí uspořádal svatohorský jesuita P.Gelinicus / Jelinek / pašijovou hru,v níž představuje se P.Maria,navštěvující Alžbětu.Od r. 1659 přicházejí již na Sv. Horu velmi četná procesí ,zásluhou ovšem jesuitů,z nichž mnohá každoročně ubírala se Milínem ,jako z Chraštice,Kumžaku,Jindř.Hradce,Soběslavě,německých osad u Jindř. Hradce,Strakonic,Písku,Volenic a m.j./ Fr. Holas:Dějiny Sv.Hory./ R. 1661 pronikli Turci pod vezírem Achmedem Kiuprili až na Slovensko,dobyli Nitry,Nových Zámků a j.,dostali se až k Olomouci na Moravě.Vznikly pověsti,že pronikli i do Čech a tu vznikl zde veliký poplach,lidé se připravovali zase na útěk do lesů.Pověsti tyto se nepotvrdily,r. 1664 poraženi opět u Sv.Gotharda a sjednán s nimi mír v Železném Hradě. Leč

obyvatelstvo nesmělo mítí pokoje ani klidu.Za francouzské peníze řádili zde najatí žháři a lupiči.Vedle dříve již vzpomenutých rot petrovských zaznamenávají historie našeho okresu Matúše Řezníčka z Milína,Klímu Holého z Dolních Hbit.Nebylo snad jedné noci,aby v některé obci na Příbramsku nevypukl požár,který ničil sotva postavené bídné chatrče.Obyvatelstvo bylo udržováno ve stálé bázni,ve stálé nejistotě o svůj život i skrovný majetek.Všechny tyto požáry páchal ~~se~~ ~~svojí~~ u nás pověstný žhář a lupič Vavřinec Procházka z Volduch .Zoufalý lid chycené žháře bez milosti a soudů házel do ohně. / Beckovský,III.-2p-561 /.0 bytíské krčmě " Kocandě " šla pověst, že jest dostaveničkem všech podezřelých osob a jejich uloupené poklady jsou zde skrývány. Této pověsti uvěřila i dobříšská vrchnost a jako pozdější majetnice těchto míst vkládala si do nájemních smluv s krčmáři,že všechny případné nálezy jsou jejím majetkem.Roku 1680 vyžádal si mor značný počet obětí.Z Vídni, kde zemřelo přes 70.000 lidí,prchal císař Leopold do Prahy.Dne 4.dubna 1680 spěl jeho průvod Milínem,zastavil se na Sv.Hoře a dne 16.dubna následovala jej touto cestou vdova po císaři Ferdinandu III.,císařovna Marie Eleonora Mantuanská.Rovněž rok 1713 a 1714 jsou léta morových ran. / Oběti těchto morových let budou uvedeny ve zvláštním článku /.Pro velkou potřebu peněz měl být hrad Karlštejn r.1703, zastavený i s many,prodán,ale sešlo s toho a r.1705 celé panství vyplaceno a vráceno do rukou českých královen. Roku 1675 počal se pěstovati chmel v Milině,Rtišovicích,Hatích ,Smolotelích,Palivě.Místní pojmenování " na chmeňnici," " na chmelničce " nebo " ve chmelnici " dosud jsou v těchto obcích zachována.V této době byli v našem kraji značně rozmnожeni vlci, tak dne 8.května r.1674 roztrhali v blízkých Hatích 21 ovcí ze 200 zde chovaných.Velikou obtíží bylo oby-

obyvatelstvu přezimování vojsk.Tak r. 1725 přezimoval v Příbrami,Milíně a ve všech okolních obcích pěší pluk Herbersteinův,r.1732 vyměnil jej pluk Carrafův,tento zase r.1750 pluk Filibertův.Za Karla VI. / 1711-1740 /sloučen zdejší kraj Podbrdský s Vltavským a utvořen nový kraj Berounský.Počet krajů snížen z dosavadních 15 na 12.Karel také zrušil většinu cel na silnicích,protože jimi se značně všechno zboží zdražovalo,ale v Milíně clo ponecháno.Soused panství milinského kníže Adam František Schwarzenberk byl císařem Karlem VI. nešťastnou náhodou zastřelen v Brandýse nad Labem při honech,dne 10.června r.1732.

Úmrtem Karla VI.a nastoupením jeho dcery Marie Terezie počalo nové období zhoubných válek,jimiž náš kraj bolestně dotčen.Protivníci Marie Terezie uzavřeli r.1741 tajnou smlouvu v Nymphenburce o rozdělení Rakouska,povzbuzení jsouce skvělým vítězstvím pruského krále Bedřicha II. u Meklešovic.
Až dosud váhavý kurfiřt saský Karel Albert z rodu Wittelsbachů spojil se s vojskem francouzským,vtrhl do Horních Rakous a odtud do Čech.Dne 26.října 1741 vtáhl již do Budějovic a odtud rychlými pochody naší pasovskou silnicí pospíchal ku Praze.V úterý dne 7.listopadu přišla již určitá zpráva,že bavorské vojsko s francouzským již se blíží a hned následujícího dne po 9.hod.dopolední tálala Milínem francouzská i bavorská jízda.V Milíně zůstala rekviční komise a kolem 11. hodiny dopolední vtáhla nepřátelská jízda do Příbramě.Ke 2.hod. dopolední projel Milínem sám Karel Albert s velmi četným průvodem,provázen jízdou,o 3.hod. odpolední vítán byl v Příbrami hlaholem zvonů,trub a bubnů.Zde ubytoval se v domě měšťana Fiorinio.Na polich kolem Příbramě utábořilo se vojsko,celému okolí předepsány ihned vysoké rekvičice.Milinská komise řádila krutě.Ráno dne 16.listopadu od-

táhl kurfiřt s vojskem, čítajícím 3000 mužů bavorské jízdy a 500 mužů francouzské pěchoty dále ku Praze, aby ji dobýval. Zanechal za sebou nářek obyvatelstva pro škody, které jim vojáci způsobili a rekvišiční komise v Milíně, jíž předepsané rekvišiční dávky měly být nadále odváděny. Další vojska dále Milínem procházela, tu silnější, tu slabší oddíly. Předepsané dávky byly veliké, leč v samém Milíně není o nich ničeho zaznamenáno. Pro posouzení jejich velikosti uvádím rekvišiční dávky Sv. Hory, jaké musila odváděti ze statku haťského, poměrně proti panství milínskému zcela nepatrného.

/ viz Fr. Holas: Dějiny sv. Hory / V těchto zprávách se dovíráme, že hned druhého dne po odjezdu kurfiřtově uložena byla Sv. Hoře rekvišiční dávka 162 bochníků chleba po 2 librách, 14 měřic ovsy, 162 otýpek sena po 16 librách a 98 otepí slámy po 20 librách. Dávka tato ze Sobolových Hatí byla jesuity odvedena do Milína. V neděli dne 19. listopadu protáhlo Milínem k 11. hodině dopolední francouzské vojsko, jež vezlo 30 lodí pontonových, měděných. Odtud spělo přes Slivici do Příbramě, kam dorazilo právě v poledne. Dne 20. 23. listopadu měla Sv. Hora odvésti do Milína nových 6000 bochníků chleba z bílé mouky polovinu a druhou polovinu z černé mouky, každý bochník ve váze 2 liber. Jesuité vypravili do Milína kněze P. Janovku, aby vyložil vojenskému komisaři nemožnost splnění této výměry. Komisař vzkázal, aby tedy Sv. Hora odvedla tolik kolik může. Avšak o půlnoci přijeli opět 2 francouzští husaři na Sv. Horu s přísným rozkazem, aby plný počet 6000 bochníků byl najisto odveden. S pomocí domácích lidí a příbramských pekařů sehnáno 600 bochníků a odvedeny do Milína. Komisaři poslali k tomu džbán vína, aby si získali jeho přízně. V sobotu dne 25. listopadu jmenované vojsko z Příbramě odtáhlo, ale přišla zpráva, že do Milína má přitáhnouti na noc

7 tisíc vojáků. Nepřišlo však nepřátelské vojsko, nýbrž část vojska císařského, totíž husaři, kteří dozvěděvše se, že nepřátelé odtud zmizeli, vrátili se ku svým. Sotva však odjeli, vrátila se opět rekviční komise do Milína a pokračovala ve svém díle. Dne 4. prosince došel opět rozkaz na Sv. Horu, aby dodala do Milína 500 bochníků chleba po 2 librách, 50 měřic ovsy, 400 otýpek sena po 16 librách, tolik také otepí slámy po 20 librách, jednoho vola nebo krávu. Opět vypraven písář do Milína, aby vysvětlil nemožnost tak veliké dodávky. Komisař odpověděl, ať dají co mají. Toho dne přijelo do Milína a odtud do Příbramě 700 jezdců bavorského vojska. Dne 5. prosince projely tudy nové čety jízdné. Svatohorští poslali do Milína kulhavou krávu. Dne 6. prosince dostali opět rozkaz k dodání 500 bochníků chleba po 2 librách, 2 volů, 30 měřic ovsy, a to spěšně, během 3 hodin, ne-li, vyslovena pohrůžka, že představený superior bude pod vojenskou eskortou dopraven do Milína. Prosbě za zmírnění dávky nebylo vyhověno. Posel jesuitů vrátil se z Milína za doprovodu 6 vojáků. Nastala shánka po chlebě, který opatřen od pekařů, vola opatřil řezník, druhý dodán z jesuitského dvora. Dne 9. a 10. prosince přijely opět do Milína četné nepřátelské sbory s povozy a se zavazadly, odtud odjely k Příbrami. Dne 21. prosince přitáhlo francouzské vojsko, jemuž sem dodány potraviny a píce. O vánočních svátcích, na svátek sv. Štěpána, projížděly Milínem směrem ku Příbrami urychlěně četné zástupy francouzsko-bavorské. Toho dne narychlo měly být dodány přípřeže k odvezení děl. I vznikla pověst, že francouzské vojsko bylo poraženo u Písku. Přípřeže pak odvolány a pověst tentokrát nezakládala se také na pravdě. V měsíci květnu r. 1742 protáhly tudy opětně četné sbory francouzské. V sobotu dne 9. června 1742 kvapně ustupovalo francouzské vojsko od Písku, kde bylo

poraženo. Ústup dál se Milínem a velitel Monsieur Dalmas přenocoval na Sv. Hoře, v neděli odtáhl z Příbramě. Večer již spěchali tudy k Příbrami za Francouzi uherští husaři. Po celý měsíc červen projízděly zdejší silnice pluky uheršských husarů, kteří měli s sebou hojnou kořist a vedli francouzské zajatce. Dne 22. června prošlo opětovně velké množství rakouského vojska různých zbraní. Za 5 dní poté došla zpráva, že uzavřen byl mír ve Vratislavě s Prusky a Marií Terezii / dne 11. června 1742 /. Dne 29. srpna počalo císařské vojsko obléhati Prahu. Vůdce francouzský Belleiste použil vhodné přiležitosti, když rakouský vojevůdce Karel Lotrinský vytrhl proti francouzskému maršálku Malleboisemu a opustil tajně Prahu. S 11 tisíci muži ustupoval dne 16. prosince z Čech. Jeden oddíl rakouského vojska pod velením knížete Jiřího z Lobkovic vypudil Francouze z Budějovic a z jiných jihočeských měst, způsobil jim uvedenou porážku u Písku a tlačil je k severu. Přes Milín pronásledováni byli charvatskými pandury a husary v síle 12 tisíc mužů, ustoupili k Příbrami, Dobříši, od Dobříše hnuli se přes Hřebeny k Hostomicům a k Berounu, který také před postupujícím rakouským vojskem vyklidili. Spojili se s ustupující armádou od Prahy dne 17. prosince a prchali přes Unhošť k Rakovníku, Žluticům, až stanuli u Chebu. Během ústupu selský lid za všechny útrapy, kterých hojně zakusil vpádem a hlavně rekvisicemi, zúčastnil se pronásledování a pomáhal bít nepřitele. Rychtář obce Kytina u Mníšku byl Francouzi zastřelen. Z bledé komety, která té doby zářila na obloze, věštil pak lid novou válku.

Marie Terezie dala se pak korunovati svatováclavskou korunou na českou královnu dne 12. května 1743. Zpáteční cestu od korunovace na Linec volila přes Dobříš a Milín, Písek, Buděj-

vice .O této cestě zachovány jsou zprávy v archivu města Příbramě a v Holasových :Dějiny Sv. Hory /viz také A.Körber,Horymír,1930,č.25,26,27. /

Dne 5.června o 5.hodině odpolední přinesl krajský posel, jdoucí dnem i nocí ze Selce/ okres Sedlčany /,rozkaz hejtmana Jana Martina z Běštína ze dne 4.června, jímž německy příbramskému magistrátu nařízeno,aby dne 15.června před 5. hodinou večerní poslal k úpravě příbramských cest 20 poddaných,opatřených motykami,lopatami,4 poddané s pilami a příslušenstvím ^{K postavení} světnice v Milíně a 4 dvouspřežné vozy.Poddaným měla být dána obživa a koně zásobeni vším potřebným na 4 dny.Dne 6. června obdržel příbramský magistrát o 2. hodině odpolední novou zprávu krajského hejtmana ze Selce, téhož dne datovanou,že dne 11. června pojede přes Dobříš a Milín věvodkyně,dne 16.června pak sama J.M.K.císařovna. Příbramský magistrát musil dodati do Milína 2 voly,4 telta,10 skopců,4 vepře,6 husiček,12 kuřat,jednoho nosiče uhlí a jemu dáti potřebný koš na uhlí.Téhož dne poslal magistrát do Prahy rychlého posla s uctivým dotazem,zda císařovna nemíni se zastaviti v Příbrami a na Sv.Hoře,mají-li ji vítati v Příbrami nebo v Milíně a jakým způsobem ji oslovitи, zda česky,německy nebo latinsky a mají-li jí při polední tabuli posloužiti.Hospodářský dvorský úřad v Dobříši měl dodati do Milína proti kvitanci 100 jablek,50 hrušek,příbramský magistrát měl odeslati dne 15.června k Bytízu u Dubence 16 koní s postroji,6 jízdních koní,11 vozů dvouspřežních. Toto nařízení pak pozměněno v tom smyslu,že koně a povozy mají být dodány k Bytízu již večer dne 14.června.Dušnický statek dodal z toho 2,příbramský 3,Buková 1,Vysoká 2,Smolotely 2,Obořiště 1 dvouspřežní vůz.

Císařovna vyjela z Prahy dne 14.června a noclehovala

v Dobříši, v zámku Jindřicha knížete z Mansfeldů. Příštího dne z rána vyjela z Dobříše se svým manželem Františkem Lotrinským a pojedla v Milíně i se svým četným průvodem. K tomu účelu byla zde postavena zvláštní dřevěná kuchyně s jídelnou. K uvítání císařovny sešla se do Milína okolní šlechta, duchovenstvo, krajští hejtmani a příbramský magistrát. Za Sv. Horu se dostavil superior P. Frant. Ramhovský s P. Schmiedbauerem. Císařovna však je přijala již sedíc se svým chotěm v kočáře, zatím co byli koně přepřaháni. Příbramský magistrát dostavil se s hudebnou a vzácná příležitost přilákala přečetný lid z okolí. Téhož dne dojela císařovna ještě do Budějovic, kde noclehovala a dne 17. července dojela do Lince / Rudolf Graf Khevenhüller-dr. H. Schitter: Aus der Zeit Maria Therezias /. Příbramský písář poznamenal v knize dne 21. června 1743: Pánům měšťanům, co tak v Milíně při Nejmiloslovějšímu příjezdu Naší Nejmiloslovější královny a dědičné Paní a Paní k nejponíženějšímu parodování se potřebovali dali, jednomu každému po 3 pintách / t.j. holbách, skoro po 3/4 l /, ostatním pak várečníkům, kteří doma zůstali a denomirování / určeni / nebyli, každému po 1 pintě, též á parte musikantům půl sudu piva / 1/2 sudu, t.j. 1 hl 20 l / titulo remunerationis / odměnou / z důchodu obecního vydati se povoluje. Podle zápisu městské knihy příbramské ze dne 9. července vyplaceno bylo nájemci městského hamru panu primatoru Filipu S. Wiesrovi za 7 vah / 1 váha byla 25 liber / železa, poslaných do Milína ku stavbě kuchyně, 7 zl 42 kr, jež zaplatili milínští, kdežto pan perkmistr stříbrných hor již 11. června složil do deposita městského úřadu 8 zl 10 kr za hřebíky, které poslal do Milína rovněž na stavbu kuchyně.

Kratičkou dobu trval jen mír. Dne 24. srpna 1744 překročilo pruské vojsko hranice české, téhož dne zmocnilo se Dě-

čína.Dne 1.září stáli již Prusové před Prahou a počali ji prudce ostřelovati a dne 15.září dobyli ji útokem.Odtud vysílal Fridrich II. svůj lid k obsazení Tábora,Písku a jiných jihočeských měst.Na cestě k Písku protáhly pruské jízdní oddíly Milínem,vymáhajíce všude v kraji kruté rekvisiční dávky.Dne 9.září přijely do Příbramě 3 čety císařských husarů,usadili se na Sv.Hoře a s Kalvarie po celou noc pozorovali krajinu.Dne 21.října protáhli Milínem k Příbrami huláni za saským vojskem s děly.Dne 25.října prošly tudy celé hloučky pruských desetérů,žebrajících o almužnu.Tyto strasti trvaly tu až do 26.listopadu.Postavení Prusů stále se zhoršovalo,takže jejich vůdce generál Einsiedel uznal za dobré Prahu vykliditi dne 25.listopadu.Vojsko pruské bylo ještě v ulicích pražských napadeno uherskými husary a ozbrojeným lidem.Také zločinný záměr Prusů vyhoditi Prahu do vzduchu se nezdařil.Tajné podkopy jejich včas objeveny a jen 2 bez valné škody explodovaly.Prusové vytisťeni z Čech,ale průtahů vojenských nebylo ještě dosti.V letech 1745-1750 protáhla tu vojska různých zbraní a táborů,stejně v letech 1756-1763.Hned ve druhém roce sedmileté války r.1758 přiharcovali sem Prusové,ale ustoupili,když se blížilo císařské vojsko.Jakmile však císařští odešli,vpadli Prusové do Příbramě a vymohli tu výpalného 120 dukátů.Četné pluky císařského vojska z jižních Čech,Rakous,Uher a Chorvatska prošly Milínem ,až vítězstvím u Kolina přinucen byl Fridrich vyjít ze země.Obyvatelstvu tím se mnoho neulehčilo,neboť pro pohyby císařského vojska musilo odváděti příprče,obili,dobytka,živiti vojáky buď na zpátečních pochodech nebo za prezimování.Následkem stálých válek úpěl lid pod těhou daní.Roku 1761 žádala Marie Terezie dvojná-

sobný zemský příspěvek na válečná vydání ve výši 4 mil.2 stě tisíc zlatých. Stavové čeští byli ochotni tuto částku císařovně povoliti s podmínkou, že venkovské duchovenstvo pomůže obnosem 150.000 zl. Se svolením papeže Benedikta XIV. zatížila proto Marie Terezie i kněžstvo daněmi. Po válce sedmi leté vydány t.zv. bankocedule, jimž lid říkal bankocetle. Jejich kurs stále klesal, nebyl zadržen ani zvýšením ceny soli, tabáku, zvýšením poštovních poplatků a cel. Kouření tabáku se po válce třicetileté nesmírně rozšířilo, nic nebyly platny zákazy a buly papežské. Zvýšením cen tabáku bylo podnětem k nesmírnému pašování, které se dálo právě po naší silnici, a tu z rozkazu gubernia a krajského úřadu byli posláni na silnici k Milínu dobříští myslivci, aby pašeráctví stíhali a překáželi.

Roku 1721 prohlášen byl Jan z Nepomuka za blahoslaveného a poté r. 1729 za svatého. V Milíně počalo se tehda ihned se stavbou kaple na Homoli ke cti tohoto nového zemského patrona; k této stavbě přispěl "Reicech" obnosem 28 zl, které každoročně amortisoval, až r. 1775 splaceno bylo posledních 6 zl hotově.

Dne 21. července r. 1773 papežským brevem "Dominus ac Redemptor noster" rušen byl řád jesuitský / Klementem IV. / Zplnomocněná komise převzala svatohorský majetek jesuitů dne 11. října t.r. Tehda bylo tu 7 kněží a 2 fratreji. Dne 3. března 1774 bylo císařovnou, pak zvláštním listem sem zasláným dovoleno, aby všichni bývalí kněží jesuitští, kteří působí v duchovní správě, požívali pense 16 zl měs. Na Slivici pak odešel P. Chládek, který zde v duchovní správě zastupoval kaplana.

Jinou strastí, kterou války s sebou přinesly, byly nakažlivé choroby. Jimi zmírali vojáci na pochodech a přenášeli je i

Ranění a nemocní vojáci byli na povozech převáženi, z neznalosti desinfekčních prostředků rány jejich hnislaly a snětivěly, zemřeli byli přímo na silnicích z vozů odstraňováni a vedle silnice pohřbíváni. Tak na mnohých místech nalezly se a nalézají při silnici kostry, kříže na místě vojenských hrobů, ano celé hřbitovy a hřbitůvky vojenské, na př.u Slivice vojenský hřbitov z války francouzsko bavorské / 1742 / a u Rtišovic. V Milíně samém byl také zřízen lazaret a převazitště. Vojenský hřbitov na Slivici opatřen byl nízkým křížem s nápisem, dnes již nečitelným; jen rok 1742 možno jen z celého nápisu rozluštiti.

Rok 1769, 1770 a 1771 byl velmi neúrodný. Bídou dovršil však rok 1772. Roku 1771 následkem deštů shnilo obilí na polích, takže nebylo vůbec žní. Do sv. Jiří bylo teplo, obilí vymetalo, pak přišel sníh a mrazy. Sníh ležel až až do 19. května. Obilí zmrzlo, deště dodělaly dílo zkázy. Pole neměla se čím osít a většina zůstala ladem. Z toho vypukl hlad a hrozná drahotá, z hladu mor. Roku 1772 platil se 1 strych žita 10 zl, pšenice 12 zl, ječmene 9 zl, ovsa 7 zl, hrachu 10 zl i výše. Lidé nosili peníze, leč nikdo nemohl koupiti ani prodati.

Obrátili se tedy z hladu na všelijaké trávy, lebedu, kořeny, květy, psy i mrchy. Všude plno žebráků, plno nářku. Z tak nepořádné stravy kazili si lidé žaludek, počal jí otékat i jim nohy i ruce, obličeji i břicho, byli mdlí, mnozí zmírali hladem u cest a u silnic. Pisatel svatohorských "Diarií", t.j. deníku, píše, že lidé umírali po kratičké chorobě. Na cestách, na polích i v lesích bylo viděti mrtvoly morem zachvácených. V Diariu VII. čteme tato strašná slova: "Hrozné bylo viděti lidi jednak hladem polozmořené, jednak morem nakažené v houfech k Divotvůrkyni se utíkající, aby osvobozeni byli od své bídy....." A dále čteme: "Sta a sta chudasů, kteří bránu / roz-

uměj svatohorskou / neustále obléhali a o almužnu ,hlavně však o chléb prosili,podobni jsouce spíše kostrám než živoucím bytostem,jimž,pokud to bylo možné,pomáháno chlebem.“ Pisatel Diarií uvádí,že na farnosti slivické / s pečickou a dolnobaitskou / zemřelo v těch morových letech na 2000 osob. Toto číslo přejal Fr.Holas do svých dějin Sv.Hory a L. Malý do Příbramska a Dobříšska,vlastivědného to sborníku ./Počet zemřelých morových let uveden bude ve zvláštní statí /. Stůjž zde svědectví od osoby jistě nejpovolanější,tehdejšího faráře slivického,který v pamětní knize napsal tato slova:”Působil jsem tu r.1771 a 1772 za nedostatku obilí a všech potřeb.Neplodnost polí byla tak veliká,že r.1771 byla 1 měřice pšenice až za 24 zlatých,ječmene 10 zlatých. Lidé chudí traviny a lebedy jedli a mnozí z toho hladu bídne zahynuli.Tak tedy r.1771 a 1772 pohřbil jsem 1400 lidí, od nichž žádnou štolu jsem nevzal a ani desátků vybírati jsem nemohl.ř Josef Vít Koukol,farář slivický / Dne 8.července 1771 zasedala za přítomnosti panovnice válečná rada,v níž bylo referováno o zuboženém stavu obyvatelstva podle krajů.V berounském kraji,kamž Milín jak známo patřil,pak na Táborsku a Kouřímsku,byla bída největší. Císařovna dala zde poměry vyšetřiti důstojníky,kteří také byli pověřeni provéstí zároveň první sčítání lidu.Ve zprávě o zdejším lidu se praví:”Lid je pracovitý,ale nemůže za to,že pole nejsou obdělána a zaseta,když nemá semene.Stav koní na Dobříšsku a Příbramsku je dosti dobrý,tažný dobytek trpí nedostatkem píce,ježto není dosti pastvin a sbíratí seno v lese není dovoleno,ježto by se tím podporovalo pytláctví a odnášení dříví.Proto někde strhávají došky se střech aby jimi dobytek krmili.Leckde viděti i opuštěné chalupy.“ Ježto mnoho lidí z Příbramě a okolí zaměstnávalo se hor-

nictvím ,nedostatkem potravin ubývalo jim pracovní schopnosti,k umenšení bídě hornictva zaslala Marie Terezie 500 q mouky,ale příbramský magistrat užil mouky ve prospěch svého strádajícího obyvatelstva,takže na horníky se nedostalo. Z toho ovšem vznikla v hornictvu velká nespokojenost a jitření proti magistrátu a tak na rozkaz císařovny dostalo se radničním pánum dne 18.dubna 1775 přísné důtky od nejvyššího mincmistra král. českého,aby se chovali k hornictvu laskavěji,dbali jeho blahobytu,protože od hor plyne městu veliký užitek.

Pro oběti morových let 1771 a 1772 zřízen byl na Slivici zvláštní hřbitov,protože dosavadní hřbitov u kostela byl brzy zaplněn.Hřbitov ten nalézá se u okresní silnice,proti školní budově,a nad propadlými hroby,nač nízkém kamenném kříži,čteme tento nápis:

Co jste vy,byli jsme i my,
co jsme my,budete i vy.

Otče náš,Zdrávas,pomoclete se za nás !

1772.

Také v Milíně při okresní silnici,blíže školy,pořízen byl morový pomník s příslušným letopočtem,na památku ukončení strašlivého hladomoru.Hladová katastrofa měla za následek veliké hospodářské změny,jako zrušení mnohých rybníků,které změněny v louky,zřízení kontribučenských sýpek,zavedení nových hospodářských plodin,jako jetele a vojtěšky,dříve u nás neznámých,rozparcelování milínského velkostatku podle systému dvorního rady Raaba,zavedení pěstování brambor a j.v. O všech těchto změnách stane se zmínka v jiné statí těchto pamětí.

Podle soupisu obyvatelstva,majitelů domů a chalup,pořízeného dne 20.července 1753 / nyní v Zemském archivu/,byli v Mi-

líně tito usedlíci:

Podle rulle r.1748:.....	r. 1753:.....	domy:,,,chalupy
1.Matěj Kolář	Jan Kolář	1 -
2.Václav Fleichmann	Václav Káš ... -	1
3.Matěj Skočdopole	Jan Skočdopole -	1
4.Jakub Jiša	Štěpán Jiša ..	1 -
5.Václav Kolář	Mates Kozelka . -	1
6.Řehoř Valla	Václav Valla .	1 -
7.Stanislav Bláha.....	Vác.Klouček ..	1 -
8.Václav Mandinec	Karel Mandinec -	1
9.Václav Polívka	Václav Pechar	1 -
10.Štěpán Melichar	Vdova Melichar.	1
11.Štěpán Machuta	Matouš Holej ...	1
12.Jiří Zvěřina	Ant.Mařík ....--	1
13.Jiří Bumba	Vdova Bumbová -	1
14.Šimon Strašírybka	Martin Polach -	1
15.Tomáš Kudrna	Václav Kudrna -	1
16.Václav Válka	Jiří Novák -	1
17.Václav Stočes	Stanislav Blaha	1
18.Štěpán Holej	Matěj Holej	1
19.Daniel Pytel	Jan Pytel - -	1

Podepsán Odřej Ant. Riger,správce / verwalter /,ostatní podpisu jsou nečitelný.

Hojná úroda let 1773 a následujících zažehnaly bídu let předcházejících,ale r.1778 chystala se nová válka s pruským králem Fridrichem II.,který nemínil strpěti,aby Marii Terezii připadly Bavory,které byly manstvím české koruny.Tato válka nedotkla se přímo našeho kraje,jen silnice,vedoucí Milínem, oživena byla neustálými pochody vojenskými,přípřežemi a stády dobytka,hnanými za vojskem a špižními vozy.Vojsko,vesměs Němci z Rakous a posádky z jižních Čech,směřovalo ku Praze a odtud do severních Čech.Rozložilo se od Pardubic k Litomě-

řicům.Počátkem července vpadli Prusové do Čech u Rumburka, Trutnova a Náchoda, ale rakouské vojsko ve hrazených táborech čelilo jim tak dobře, že král pruský na podzim r. 1778 vyvedl svůj lid opět přes hranice a r.1779 smluven mír.

Velký strach ze selských bouří přiměl vládu, že rozkázala krajskému hejtmanovi, aby v celém kraji berounském, ač tu bylo klidno, všichni direktori panství a města dala vyhledati a zatknoti hlavní vůdce selské a poslala je ke krajskému hejtmanovi a aby zbraně byly dobře uschovány a nemohly se dostat do rukou sedláků. Nařízeno též, aby každý sedlák, jenž by se zdráhal jít nebo jeti na robotu, považován byl za buřiče a jednáno s ním podle stanného práva. V Příbrami pak položeno vojsko. I z velkého shromaždění lidu měla vláda strach, proto vydala rozkaz o omezování poutí ze dne 11. dubna r. 1772, podle něhož všechna procesí, která by musila mimo domov přenocovati, byla zakázána. Poněvadž té zá povědi nebylo dbáno, bylo krajským úřadům nařízeno, / reskript ze dne 6. dubna 1775 / aby zákon ohlásil znovu a všude, hospodářským úřadům pak na srdce vložil, že aučinily je zodpovědnými, by svým poddaným nedovolovaly za žádnou záminkou ze svých panství odejiti, zvláště na pouti do Prahy. Zákaz tento obnoven ještě 19. června t.r. Rovněž znovu obnoven a zostřen zákaz pašování tabáku a missiva ze dne 4. června 1763 vyzývala zde kněze, aby pod pokutou 50 dukátů pašerům nepřáli a hned je udávali, neboť státní finance jsou tím značně zkracovány.

V této době rozšířen počet krajů na 16, pro naše městečko zůstává krajský úřad v Berouně, ale na místě starých stavovských hejtmanů krajských zřízeny císařské úřady krajské, jichž představený slul dříve krajským hejtmanem a mohl jím býti šlechtic v kraji usedlý, nyní však byli krajští hejtmani státními úředníky.

Stálými válkami vzrůstalo nesmírně daňové zatížení obyvatelstva. To vidíme zvláště v místě na ročních účetních uzávěrkách cechovního pořádku. Značná část mistrů není schopna zaplatiti ani roční příspěvek do matky pokladnice, nedoplatky jejich vlekou se celou řadu let, až teprve r. I775 jsou za dávno zemřelé mistry odepsány, když nikdo z pozůstalých tyto resty zaplatiti nemohl, nebo snad spíše nechtěl.

Pamětní kniha městyse

Milína I. 1931/retr. záznamy
historie/